

ARCHIMEDES
sihtasutus

Aastaraamat 2006

ARCHIMEDES
sihtasutus

Aastaraamat 2006

Väljaandja: Sihtasutus Archimedes
Tallinn

Koidula 13A
Tallinn 10125
tel 696 2418
faks 696 2426
arch@archimedes.ee

Tartu

Väike-Turu 8
Tartu 51013
tel 730 0324
faks 730 0336
tartu@archimedes.ee

ISSN 1406–7714

JUHATUSE PÖÖRDUMINE	6
SA STRUKTUUR	8
TÄHTSÜNDMUSED	9
TÖÖTAJAD	11
SOCRATES EESTI BÜROO	14
Üldhariduse allprogramm Comenius	17
Täiskasvanuhariduse allprogramm Grundtvig	21
Kõrghariduse allprogramm Erasmus	25
Kõrgharidusalased koostööprojektid	30
Tempus	30
Erasmus Mundus	31
Keeleõppe allprogramm Lingua	33
Infotehnoloogia allprogramm Minerva	33
Haridusjuhtide allprogramm Arion	34
Keeleõppe tunnuskiri	35
Eurydice Eesti üksus	36
Eesti ENIC/NARIC Keskus	38
EUROOPA LIIDU HARIDUSPROGRAMMI EUROOPA NOORED EESTI BÜROO	41
Tegevused ja tulemused aastal 2006	41
Programmi Euroopa Noored alaprogrammide arendamine	41
Alaprogramm 1 – rahvusvahelised noorsoovahetused	41
Alaprogramm 2 – Euroopa vabatahtlik teenistus	42
Alaprogramm 3.1 – noorsooalgatused ja võrgustikuprojektid	43
Alaprogramm 3.2 – tulevikukapitaliprojektid	44
Alaprogramm 5 – tugimeetmed	45

Erivajadustega ja vähemate võimalustega noorte kaasamine programmi tegevusse.....	46
Euroopa Noored Eesti büroo koolitustegevus.....	47
Euroopa Noored Eesti büroo avalikud suhted ning info- ja teavitustegevus.....	48
AKADEEMILISTE MOBIILSUSTOETUSTE KESKUS.....	50
Kristjan Jaagu programm	50
Välissõidud.....	50
Osaline õpe.....	54
Tasemeõpe.....	58
Riiklik koolitustellimus välisülikoolidesse	61
Rahvuskaaslaste programmi toetus	65
Euroopa Ülikoolide Instituut	67
Riikidevaheliste lepingute stipendiumid	67
Noore Õpetlase Stipendium	69
Reklaam- ja infomaterjalid	69
EESTI KÕRGHARIDUSE AKREDITEERIMISE KESKUS.....	70
EUROOPA LIIDU INNOVATSIOONIKESKUS.....	71
Aasta peamised tulemused	70
Euroopa Liidu teaduse ja tehnoloogia alased koostööprogrammid	70
Euroopa Liidu teaduse ja tehnoloogia arendamise 6. raamprogramm (2002–2006).....	72
COST – Euroopa teaduse ja tehnoloogia alane koostöövõrk.....	75
Teaduse populariseerimise tugiuksus	77
Eesti õpilaste teadustööde riiklik konkurss.....	77
Eesti üliõpilaste teadustööde riiklik konkurss.....	79
Õpilaste Teaduslik Ühing.....	83
Eesti Teaduse Populariseerimise Auhind.....	85

Eesti teadusinfosüsteem (ERIS/ETIS)	86
Eesti Teadusinfosüsteem ERIS.....	86
Eesti Teadusinfosüsteem ETIS	86
Teaduskompetentsi Nõukogu büroo	88
Eesti ERA-MORE võrgustik	89
NETS Estonia programm	92
eTen programm.....	94
eContent+ programm.....	95
MAJANDUSAASTA ARUANNE	97
Bilanss	97
Tulemiaruanne	99
Rahavoogude aruanne	101
 ENGLISH SUMMARY	
DEAR READER	103
THE STRUCTURE OF THE ARCHIMEDES FOUNDATION	105
SOCRATES ESTONIAN NATIONAL AGENCY.....	106
ESTONIAN AGENCY OF THE EU EDUCATIONAL PROGRAMME YOUTH	112
CENTRE FOR ACADEMIC MOBILITY	117
ESTONIAN HIGHER EDUCATION ACCREDITATION CENTRE	123
EUROPEAN UNION INNOVATION CENTRE.....	123
ANNUAL ACCOUNTS.....	140

Juhatuse pöördumine

Hea lugeja,

Tänavune aastaraamat ilmub Sihtasutuse Archimedes 10. aastapäevaks.

Archimedese algusaastail oli töötajaid vähe ja ka menetluses olevaid programme hoomatavalt. Kõik tuli nullist käima joosta. Oli põnev aeg. Täna on Archimedeses töös üle viiekümne programmi ja tegevuse, lisaks sellele hulgaliselt projekte. Ma oleksin optimist, kui väidaksin, et tean neist kõike. Muutuda tagasi lihtsaks ei ole vist enam võimalik. Järelikult tuleb muutuda süsteemseks. Meie pingutusi selles suunas on krooninud ka edusammud. Teise sihtasutusena Eestis anti Sihtasutusele Archimedes välja ISO 9001:2000 kvaliteedijuhtimissüsteemi rahvusvahelise standardi sertifikaat. Sertifitseerimisauditi viis läbi Bureau Veritas Eesti OÜ. Kuid see on vaid esimene samm. Valmistame ette kommunikatsioonistrateegiat, mis peab kaasa aitama sellele, et suudaksime oma töid ja tegemisi üldsusele lihtsalt ja selgelt näidata.

Avaliku raha kasutamine peab olema avalik, olgu allikas Euroopa Liit või Eesti. Sestap leiame sellest raamatust hulgaliselt arve. Selle kõrval loen aga väga oluliseks ka selliseid tegevusi, mis toetavad läbipaistvust ja selgitavad neid tegevusi, mida me toetame. Olgu siin kas või näiteks Eesti teaduse populariseerimise auhind või töö noorte tedushuvilistega.

2006. a oli ettevalmistus „suureks hüppeks”. Lõppesid Euroopa Liidu haridus- ja teaduskoostööprogrammid perioodiks 2000–2006 ning valmistati ette uue põlvkonna programme. Ootused olid kruvitud väga kõrgeks. Ettevalmistusprotsessi kaasati hulgaliselt eksperte, avatud oli arvamusiin sihtgruppidele, eelarveprognoosid olid ülimalt positiivsed. Läbiv arusaam eksperttasemel oli selline, et teadmispõhine ühiskonnamudel on ainus tee, kuidas Euroopa suudab säilitada oma konkurentsivõime maailmas ja sellest lähtuvalt on tarvis investeerida teadusuuringutesse ning tõsta hariduse kvaliteeti. Paraku näitasid eelarveläbirääkimised seda, et riigid on vaid osaliselt valmis panustama sellisel määral, kui pani ette Euroopa Komisjon. Siiski tõusid koostööprogrammide eelarved võrreldes varasemaga märgatavalt ja loodetavasti tõstavad riigid neis valdkondades ka oma rahvuslikke eelarveid.

Teadmispõhine majandus ja ühiskond ei tähenda siiski seda, et investeeritakse vaid laboritesse ja rakendusuuringutesse. Ideaalis tähendab see, et me jõuame abivajajateni ja suudame leida neile motivaatorid. Selle suuna näiteks on programmi Euroopa Noored kooolitusprojekt „Noorsootöö võimalikkusest vanglas”.

Tänaseks on Archimedese sihtgrupid mõõtnatult laienenud. Uuest aastast hakkame kaasa rääkima ka struktuurifondide rakendamisel. Meie töö kvaliteedi võtmeks on need kümned ja sajad eksperdid, kes meid igapäevaselt aitavad. Ekspertide otsused peavad olema kompetentsed, kaalutletud ja sõltumatud. Suur tänu kõigile, kes on panustanud oma ekspertiisiga!

Rait Toompere

Ülle Must

Teise sihtasutusena Eestis anti sihtasutusele Archimedes välja ISO 9001:2000 kvaliteedijuhtimissüsteemi rahvusvahelise standardi sertifikaat. Sertifitseerimisauditi viis läbi Bureau Veritas Eesti OÜ

Aastal 2006 valmis sihtasutusel uus kodulehekülg. Lehekülje küljendas Hansanet, sisuhaldussüsteem pärineb ArtMedialt.

Kasutusse võeti ühtne elektrooniline sisekommunikatsiooni, teabe- ja dokumendihalduse ning grupitöö edendamiseks arendatud tarkvara WebDesktop. Tarkvara arendajaks on WebWare OÜ.

7. aprillil oli taotluste esitamise tähtaeg Eesti teaduse populariseerimise auhinna konkursile. Konkurs korraldati esimest aastat SA Archimedes ja Eesti Teaduste Akadeemia koostöös, rahastajaks Haridus- ja teadusministeerium. Konkursi võitja Eesti Füüsika Selts esindas Eestit Euroopa Liidu 2006. aasta Descartes'i kommunikatsioonipremia konkursil ja pääses seal viie finalisti hulka.

Euroopa Noored Eesti büroo viis

2005. a juulist kuni 2006. a juunini ellu pikaajalise koolitusprojekti Eesti vanglate töötajatele (sotsiaaltöötajad, psühholoogid, huvijuhid jt), arendamaks nende pädevusi noorsootöös ja projektijuhtimises ning loomaks seeläbi paremaid eeldusi noori kinnipeetavaid kaasavateks ettevõtmisteks Eesti vanglates. 2007. a veebruaris ilmus koolituse protsessi ja tulemusi tutvustav raamat „Noorsootöö võimalikkusest vanglas”, mille autorid on Ülly Enn ja Elina Kivinukk.

4.–6. juunil korraldas Akadeemilise tunnustamise infokeskus (Eesti ENIC/NARIC Keskus) esmakordselt Eestis ENIC/NARIC koostöövõrkude aastakonverentsi. 13. aastakonverents toimus Tallinnas ja sellel osales 120 külalist ENIC/NARIC keskustest üle maailma. Rahvusvahelistest organisatsioonidest olid esindatud Euroopa Nõukogu, UNESCO, Euroopa Komisjon, Euroopa kvaliteedi kindlustamise koostöövõrk ENQA, Euroopa üliõpilaskondade liit ESIB, rahvusvahelised ülikoolide assotsiatsioonid EUA ja IUA jt.

26.–28. juunini toimus COSTi kõrgemate ametnike komitee juubeliistung Tallinnas ja Tartus. Kolmekümne kahest riigist saabunud 59 esindajat tervitas Tallinna Tehnikaülikooli teadusprorektor Rein Vaikmäe.

09.–11. juulil 2006 toimus Euroopa Noored Eesti büroo algatusel Tallinnas rahvusvaheline koolitajate seminar „Connect 48 hours”, mille eesmärgiks oli tuua kokku programmi Euroopa Noored raames tegutsevad koolitajad, võimaldamaks neile tuge läbi eneseanalüüsi ja kogemustevahetuse kolleegidega teistest riikidest. Kokku osales seminaril koolitajaid 11-st Euroopa riigist.

12.–14. augustil kogunes peaaegu 50 teadushuvilist noort Õpilaste Teadusliku Ühingu traditsioonilise suvelaagrisse Viitnal. Noortel oli võimalus mõtiskleda ja diskuteerida koos nimekate lektoritega erinevate maailmakäsitlusvormide üle.

26. septembril korraldasid Tempus-programmi Baltimaade infobürood koostöös programmi infopäeva “Baltic Tempus Information Day

2006. Cooperation plans for the Future” Tallinnas Reval Central Hotelli konverentsikeskuses. Infopäeval osalesid Leedu, Läti ja Eesti kõrgkoolide esindajad, kogemusi jagasid Euroopa Komisjoni Tempuse üksuse esindaja hr Gilles Rebattet ning Armeenia ja Rootsi Tempus programmi riiklikud koordinaatorid.

20. oktoobril korraldas Socrates büroo juba traditsiooniks kujuneva igaaastase aruteluseminari programmi nõukogude liikmetele, ekspertidele ja piirkondlikele nõustajatele. Selleaastane seminar korraldati koostöös Eesti Leonardo keskusega, pidades silmas 2007. a toimuvat kahe bürooühinemist, misonseotudseniseid programme hõlmava ühtse Euroopa haridusprogrammi algusega. Üritusel anti ülevaade uue Euroopa elukestva õppe programmi struktuurist, juhtimisest ja sidususest ning tööruhmades arutleti eesmärkide üle.

22. novembril toimus Socrates büroo 2006. a suurüritus, mis sel aastal korraldati koostöös Eesti Leonardo keskusega. Meie juba traditsiooniks saanud ürituse nimeks sai seekord Hariduskoostöö EXPRO projektitu-

lemuste näitus. Eesti haridusasutuste esindajad tutvustasid oma edukaid projekte ja nende raames valminud tooteid. Nii projektitegijad, külalised kui ka meie korraldajatena võime öelda, et üritus läks väga hästi korda. Tekkis hea sünergia Socratese ja Leonardo seotud projektiteeskondade vahel, tutvuti üksteise projektitulemustega. Päev lõpetati parimate Socratese projektide ja Leonardo kajastustekonkursi võitjate tunnustamistseremooniaga.

8.–9. detsembril toimus Õpilaste Teadusliku Ühingu 4. aastakonverents Tallinnas, kuhu kogunes ühtekokku 170 noort teadushuvilist. Konverentsi esimesel päeval toimusid Tallinna 32. Keskkoolis valdkondlikud sessioonid, teisel päeval plenaarsessioon Eesti Teaduste Akadeemia saalis ning tutvumisvisiidid Tallinna teadusmaastikule.

12. detsembril 2006 toimus Tallinnas, Patarei merekindluses Euroopa Noored Eesti büroo eestvedamisel foorum „Kõik erinevad! Kõik võrdsed? – Inimõigused noorsootöös”, mis tõi kokku ligi 70 noorsootöö ja hariduse valdkonna töötajat aru pi-

dama selle üle, kuidas võiks noortes enam arendada teadlikkust inimõigustest. Foorumi raames valmis büroo ja Tartu Teoloogia Akadeemia koostöös miniuuring „Inimõigused noorsootöötajate tõlgendusel” <http://euroopa.noored.ee/inimoi-gused/>

15. detsembril toimus EL T&A 7. raamprogrammi tutvustamiseks programmikomiteede liikmete, konsultantide ning Haridus- ja teadusministeeriumi ja suuremate ülikoolide esindajate ühine seminar laeval Galaxy. Helsingis pidas ettekande Marja-Leena Tolonen, Soome 7. raamprogrammi koordinaator TEKESist.

Detsembris 2006 toimunud noorsootöötajate tunnustusüritusel, mille raames haridus- ja teadusminister Mailis Reps tänas 2006. aastal noorsootöösse enam panustanud noorsootöötajaid ja koostööpartnereid, pälvis Euroopa Noored Eesti büroo Haridus- ja teadusministeeriumi tunnustuse EL programmi Euroopa Noored 2000–2006 eduka rakendamise eest.

- 1 Helena Allikmaa**
Socrates Eesti büroo raamatupidaja
- 2 Hannelore Juhtsalu**
Socrates Eesti büroo Grundtvig programmi koordinaator
- 3 Kersti Kaldma**
Socrates Eesti büroo Eurydice programmi koordinaator
- 4 Made Kirts**
Socrates Eesti büroo kooliharidus- ja keeleõppeprogrammide juhataja
- 5 Kadri Klaos**
Socrates Eesti büroo raamatupidaja
- 6 Ülla Kulasalu**
Socrates Eesti büroo Eesti ENIC/NARIC keskuse välisriigi kvalifikatsioonide hindaja
- 7 Tiina Lipp**
Socrates Eesti büroo assistent
- 8 Tereza Nesterko**
Socrates Eesti büroo Eesti ENIC/NARIC keskuse välisriigi kvalifikatsioonide hindaja
- 9 Terje Paas**
Socrates Eesti büroo Erasmus programmi spetsialist
- 10 Kätlin Palmets**
Socrates Eesti büroo kooliharidus- ja keeleõppeprogrammide spetsialist
- 11 Sirli Taniloo**
Socrates Eesti büroo infotöötaja, Arion programmi juhataja
- 12 Rait Toompere**
Socrates Eesti büroo juhataja
- 13 Kai Treier**
Socrates Eesti büroo Erasmus programmi juhataja
- 14 Liia Tüür**
Socrates Eesti büroo Eesti ENIC/NARIC keskuse infospetsialist
- 15 Gunnar Vaht**
Socrates Eesti büroo Eesti ENIC/NARIC keskuse juhataja
- 16 Triin Ärma**
Socrates Eesti büroo kooliharidus- ja keeleõppeprogrammide spetsialist
- 17 Kaja Ainsalu**
Euroopa Noored Eesti büroo konsultant
- 18 Ülly Enn**
Euroopa Noored Eesti büroo koolitus- ja kaasamisvaldkonna koordinaator
- 19 Terje Henk**
Euroopa Noored Eesti büroo konsultant
- 20 Mirjam Jänes**
Euroopa Noored Eesti büroo avalike suhete ja kodanikuhariduse koordinaator
- 21 Kristi Jüristo**
Euroopa Noored Eesti büroo konsultant
- 22 Reet Kost**
Euroopa Noored Eesti büroo juhataja
- 23 Hannes Lents**
Euroopa Noored Eesti büroo teabe- ja kommunikatsioonivaldkonna koordinaator
- 24 Kristiina Pernits**
Euroopa Noored Eesti büroo konsultant
- 25 Erle Pihelgas**
Euroopa Noored Eesti büroo sekretär-assistent
- 26 Grete Pöldre**
Euroopa Noored Eesti büroo raamatupidaja
- 27 Kadi Pärn**
Euroopa Noored Eesti büroo raamatupidaja
- 28 Daniel Soomer**
Euroopa Noored Eesti büroo konsultant

29 Tiina Haabpiht

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse assistent-raamatupidaja

30 Maria Habicht

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

31 Rein Kaarli

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse ajalehe toimetaja

32 Kalev Kaarna

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse ettevõtluskonsultant

33 Meelis Kadaja

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

34 Aavo Kaine

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

35 Kristin Kraav

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

36 Kristi Kukk

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskus ETISE konsultant

37 Niina Kuldmäe

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse koristaja

38 Marius Kuningas

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse projekti assistent

39 Margit Lehis

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse infojuht

40 Marika Meltsas

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

41 Einar Mikson

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

42 Ülle Must

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse juhataja

43 Tarmo Pihl

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

44 Liina Raju

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse pressiesindaja,
ETISE teadusportaali
administraator

45 Liina Saar

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskus
noorteadlaste keskuse assistent

46 Madis Saluveer

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskus
Teaduskompetentsi nõukogu
büroo juhataja

47 Meelis Sirendi

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

48 Taavi Tiirik

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskus
ETISE programmeerija-
analüütik

49 Marek Tiits

Euroopa Liidu Innovat-
sioonikeskuse konsultant

50 Hillar Toomiste

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant

51 Silver Toomla

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse projektiassistent

52 Terje Tuisk

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse konsultant,
noorteadlaste keskuse juhataja

53 Tiia Bach

Eesti Kõrghariduse
Akrediteerimiskeskuse ekspert

54 Hillar Bauman

Eesti Kõrghariduse
Akrediteerimiskeskuse
vanemeksptert, juhataja abi

55 Mari Jushkin

Eesti Kõrghariduse Akredi-
teerimiskeskuse assistent

56 Volli Kalm

Eesti Kõrghariduse Akredi-
teerimiskeskuse nõunik

57 Tiit Laasberg

Eesti Kõrghariduse Akredi-
teerimiskeskuse juhataja

58 Julia Duh

Akadeemiliste Mobiilsus-
toetuste keskuse konsultant

59 Katrin Kiisler

Akadeemiliste Mobiilsustoetuste
keskuse juhataja

60 Kristel Kivari

Akadeemiliste Mobiilsustoetuste
keskuse konsultant

61 Viive Oks

Akadeemiliste Mobiilsustoetuste
keskuse raamatupidaja

62 Kristel Siilak

Akadeemiliste Mobiilsustoetuste
keskuse konsultant

63 Tõnis Eelma

võrguadministraator

64 Anne Park

pearaamatupidaja

65 Toomas Tamme

võrguadministraator

66 Raimond Viiding

jurist-juhatuse abi

67 Kirsi Viikholm-Karu

kvaliteedispetsialist

LAPSEHOOLDUSPUHKUSEL:

1 **Kristina Aedviir**

Socrates Eesti büroo assistent

2 **Inga Lipp**

Euroopa Liidu Innovatsiooni-
keskuse sekretär-assistent

3 **Kristiina Vaik**

Akadeemiliste Mobiilsus-
toetuste keskuse konsultant

4 **Merilin Vihand**

Akadeemiliste Mobiilsus-
toetuste keskuse assistent

Haridus ja kultuur

Socrates

Programm Socrates toetab Eesti hariduse arengut Euroopa arengute taustal mitmel moel, võimaldades:

- haridusalal aktiivsete isikute liikumist;
- osalemist rahvusvahelisel koostööl põhinevates projektides,
- keeleoskuse ja teiste kultuuride mõistmise laiendamist;
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia rakendamist hariduses;
- kogemuste ja teadmiste vahetust lihtsustavate koostöövõrkude loomist;
- osalemist Euroopa riikide haridussüsteemide ja -poliitika vaatluses, võrdluses ja analüüsis;
- haridusalaste praktiliste oskuste, teabe ja uuenduste levitamist.

Socrates jaguneb hariduse erinevate aladega tegelevaks kaheksaks allprogrammiks:

COMENIUS: üldharidus	MINERVA: avatud ja kaugõppe ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia koostööprojektid haridusvaldkonnas
ERASMUS: kõrgharidus	Haridussüsteemide ja -poliitika vaatlus ja uuendus: EURYDICE – Euroopa hariduse teabevõrk; NARIC – riiklike akadeemilise tunnustamise keskuste võrgustik; ARION – haridusjuhtide õppelähetused
GRUNDTVIG: täiskasvanuharidus	EL programmide vaheline koostöö
LINGUA: Euroopa koostööprojektid keeleõppe arendamiseks	Täiendavad meetmed

Eesti ENIC/NARIC Keskus (Akadeemilise tunnustamise infokeskus) ja Euroopa hariduse teabevõrgu Eurydice Eesti üksus kuuluvad samuti Socrates programmi alla; erinevus võrreldes teiste allprogrammidega tuleb sellest, et eelpoolmainitud ei jaga toetusi.

Lisaks organiseerib Socrates Eesti büroo intensiivseid keelekursusi sisestulevatele üliõpilastele, rahastab Bologna protsessi promootoreid ja koordineerib keeleõppeprojektidele Euroopa tunnuskirja määramisega seotud tegevusi.

Olulised tegevusvaldkonnad on koolitus, infotöö, tulemuste levitamine ning eriti viimasel ajal üle-euroopaliste kontaktseminaride korraldamine.

Eesti osaleb Euroopa Liidu hariduskoostööprogrammis Socrates alates 1997. aastast, seega 2006. a oli büroole juba üheksas tegevusaasta.

2006. aasta oli Socrates Eesti büroole mitmes mõttes tähenduslik. Peamiseks märksõnaks oli Euroopa Liidu

hariduskoostööprogrammi Socrates teise faasi lõppemine (programmi II faas kestis 2000–2006). Socrates lõpetab senisel kujul oma tegevuse ja 2007. a alustab Euroopas uus elukestva õppe programm, mis hõlmab Socratese valdkondlike allprogramme ja seni eraldi tegutsenud kutseharidusprogrammi Leonardo da Vinci. 2006. aasta kulgeski vana programmi lõpetamise ja uue ettevalmistamise rütmis, kus Socrates Eesti büroo töötajad olid aktiivselt kaasatud uue programmi väljatöötamiseks ja rakendamiseks loodud siseriiklikesse ja Euroopa Komisjoni töögruppidesse.

2006. a algas ka seni SA Innove koosseisus tegutsenud Eesti Leonardo keskuse Archimedese üksuseks liitmise ettevalmistamine; liitmise ajendiks oli uue integreeritud Euroopa elukestva õppe programmi menetlemise efektiivsemaks muutmine Eestis ühes asutuses.

2006. aastal kujunesid Socrates Eesti büroo tähtsündmusteks kaks juba 2005. aastal alguse saanud ja loode-

tavasti traditsiooniks muutuvat suurüritust. Tegemist oli ürituste sarjaga koondnimetusega „**Kuldne sügis**“, mis koosnes aruteluseminarist programmi Socrates allprogrammide nõukogudele ja projektitulemuste näitusest „**Hariduskoostöö EXPRO 2006**“. Mõlemale üritusele kaasasime sel aastal ka Eesti Leonardo keskuse.

Aruteluseminari Socrates Eesti büroo ja Eesti Leonardo keskuse juurde loodud programminõukogude liikmetele, ekspertidele ja piirkondlikele nõustajatele korraldasime oktoobris. Üritusel andsime ülevaate Euroopa elukestva õppe programmi struktuuri, juhtimise ja sidususe teemal ning töörühmades arutleti projektide ja mobiilsuse Eesti eesmärkide üle.

Socratese ja Leonardo projektitulemuste näitus **Hariduskoostöö EXPRO 2006** toimus juba tavaks saanud kuupäeval, 22. novembril Tallinna Lillepaviljonis. Näitusel oli esindatud üle 40 Socratese ja üle 20 Leonardo projekti läbi aegade. Kohal oli 26 üldharidus- ja 20 kutsekooli

üle Eesti, lisaks mitmed kõrgkoolid, koolituskeskused, täiskasvanuharidusasutused, kirjastused, muuseumid jt. Tutvuda sai põnevate toodete ja tulemustega, mis on valminud Comeniuse koolide koostöö, Erasmuse ülikoolide vahelise koostöö, Grundtvigi täiskasvanuharidus- asutuste koostöö, Lingua keeleõppe arendamise ja Leonardo arendus- ja vahetusprojektide raames. Tulemusi tutvustasid ja infot jagasid projektijuhid ise, mis pakkus suurepärase võimaluse saada teavet kõige huvipakkuva kohta asjaosalistelt en- dilt ja palju häid ideid mõne toreda projekti käivitamiseks oma asutuses. Lisaks projektitulemuste väljapane- kule toimus kogu päeva jooksul ka muid huvitavaid ettevõtmisi: avatud oli „Socrate & Leonardo infopa- da“, kus jagasime teavet uue prog- rammi võimaluste kohta, „Kohvipa- da“ keha ja vaimu värskendamiseks ning toimusid sõnalised, muusikali- sed ja näitemängulised etteasted pro- jektidelt. Päeva lõpetasime parimate

Socrate projektide ja Leonardo tu- lemuste nn kajastustekonkursi võit- jate tunnustamiseremooniaga, kus jagasime tänukirju ja kõige tublima- tele tänumeeneteks Archimedese lii- vakelli, mille oli kujundanud klaasi- kunstnik Eva Käpper.

2006. aastast osales Socrates Ees- ti büroo ka kahes Socrate riiklike büroode vahelises koostööprojek- tis. Projekti „European Shared Treasures“ (EST) eesmärk on liituda itaallaste poolt väljatöötatud Comeniuse koo- lide koostööprojektide ja Grundtvi- gi täiskasvanuhariduse väikeprojek- tide tulemuste virtuaalse andmebaa- siga EST ja võimaldada selle kau- du Eesti projektitegijatel tutvustada oma tegevuste tulemusi laiemalt. Tei- seks projektiks on „European Qua- lity Label“ (E-Quality), milles osale- mine annab projektitegevuse lõpeta- nud Eesti asutustele võimaluse taot- leda Euroopa kõige kvaliteetsemate haridusprojektide tunnuskirja, mis lubab neil oma projekti tulemusi se- nisest laiemalt levitada. Töö mõlema projektiga jätkub ka tuleval aastal.

Haridus ja kultuur

Socrates
Comenius

ÜLDHARIDUSE ALLPROGRAMM COMENIUS

Programmi Comenius tegevusvaldkond on üldharidus ja tegevust suunavad neli põhieesmärki: parandada hariduse kvaliteeti; tugevdada Euroopa dimensiooni hariduses; toetada võõrkeelte õppimist ja edendada kultuuridevahelist teadlikkust.

Socrates Eesti büroo menetluses olev eelarve kindlustab osalemise allprogrammides Comenius 1 (koolide koostööprojektid) ja Comenius 2.2 (haridustöötajate mobiilsus); lisaks allprogrammidega Comenius 1, Comenius 2.1. ja Comenius 3 seotud kontaktseminaridel/ettevalmistavatel lähetustel osalemise.

Koolide koostööprojektid

Projektitaotlusi laekus kokku 173 (2005. a oli see arv 142)

2006/2007. õppeaastaks eraldati toetus 125 projektile: nende hulgas 36 esimese aasta projekti ja 89 jätkuprojekti (neist 2. aasta projekte 55 ja 3. aasta projekte 34). 2006. a esitasid taotluse projekti koordineeriva asutusega 16 Eesti kooli, kellest toetati 13. Märgatav langus oli keeleõppeprojektide taotluste osas (eeldatavasti eelmise aasta negatiivse kogemuse tõttu). Esitati 7 taotlust, millest said toetust vaid 2 (eelmisel aastal esitati 9 taotlust ja toetust sai 4 kooli).

Projektidele jagati 2006. aastal välja üle 11 miljoni krooni. Keskmise toetussumma 2006/2007. õppeaastaks oli ca 86 000 krooni õppekasvatustöö arenduslikele ja kooliarenduslikele projektidele ning ca 180 000 krooni keeleõppeprojektidele.

2006/2007. projektiaastaks toetust saanud koolid jagunesid maakonniti järgmiselt:

	Esitatud	Toetatud
Harjumaa	47	32
Hiiumaa	3	1
Ida-Virumaa	8	4
Jõgevamaa	8	6
Järvamaa	8	5
Läänemaa	8	6
Lääne-Virumaa	10	8
Põlvamaa	3	1
Pärnumaa	12	9
Raplamaa	6	3
Saaremaa	13	9
Tartumaa	20	17
Valgamaa	7	6
Viljandimaa	13	11
Võrumaa	7	7
KOKKU	173	125

2006. aasta suvel lõpetasid 18 kooli edukalt oma rahvusvahelise koostööprojekti.

Kokkuvõtteks:

- projektide põhilised teemavaldkonnad olid seekord ajalugu ja kultuuripärand, võõrkeeled, meedia ja kommunikatsioon, teater ja muusika, turism;
- õppekavaga on kõige rohkem projektide tegevustes seotud võõrkeeled, kunstiopetus, IKT, geograafia, ajalugu, kodanikuõpetus, emakeel ja muusika;
- taotluste kvaliteet on tunduvalt parem taotlejail, kes on osalenud kontaktseminaridel või projekti ettevalmistaval lähetustel;
- koolide huvi Comeniuse projektis osalemiseks on jätkuvalt suur ja ületab eelarvelised võimalused.

Individaalsed taotlused õpetajate täienduskoolituseks

2006. aastal oli võimalik esitada stipendiumitaotlusi täienduskoolituskursustel osalemiseks kahel korral – 1. märtsiks ja 1. oktoobriks. Esimene

taotlustähtaeg tõi kaasa rekordarvu taotlusi – 88.

Taotluste kvaliteet oli väga kõrge ja stipendiumi said vaid eksperthinangu “väga hea” saanud taotlejad,

keda oli 56. 1. oktoobri tähtajaks laekus 21 taotlust, millest stipendiumi sai 20 taotlejat (võrdluseks: 2005. aastal esitati kahe tähtaja peale kokku 94 taotlust ja toetati 76 taotlejat).

Maakondlikult jagunesid taotlused ja stipendiumisaajad järgmiselt:

	Esitatud	Toetatud
Harjumaa	44	29
Hiiumaa	4	4
Ida-Virumaa	7	3
Jõgevamaa	4	4
Järvamaa	4	2
Läänemaa	2	1
Lääne-Virumaa	3	3
Põlvamaa	1	1
Pärnumaa	9	5
Raplamaa	5	2
Saaremaa	8	7
Tartumaa	14	11
Valgamaa	1	1
Viljandimaa	4	4
KOKKU:	110	77

Mõlema tähtaja peale eraldati kooliharidustöötajate täienduskoolitusteks üle 2,1 miljoni krooni. Keskmise stipendium osaleja kohta 27 703 krooni.

Enim taotlusi laekub endiselt gümnaasiumide ja keskkoolide õpetajatelt, osalemaks võõrkeelte (peamiselt inglise keele) õpetamisega seotud kursustel. Taotlusi tuli 2006. aastal kõigest maakondadest peale Võrumaa.

Kommentaariks: Hüppelist kasvu võrreldes 2005. aastaga toetusesaajate arv ei toimunud, taotluste arv siiski kasvas. Eriti märkimisväärne oli taotluste kasv märtsi tähtajaks, tingituna paljuski sihtotstarbelisest kampaniast, mis oli muuhulgas suunatud kord juba stipendiumi saanutele - Euroopa Komisjoni reeglite kohaselt peab kahe stipendiumi vaheline aeg olema 36 kuud, alates 2007. aastast on seda lühendatud 24 kuule. Jätakuvalt on parimaks reklaamiks programmi võimalustele õpetajate hea kogemuse levitamine nende endi hulgas – koolist üks õpetaja on taotle-

nud, saanud stipendiumi ja osalenud, tema hea kogemus julgustab teisigi osalema. Taotluste kvaliteet oli märtsi tähtajal eelmise aastaga võrreldes kõrgem, oktoobri taotluste kvaliteet oli märgatavalt madalam märtsi tähtajast (toetuse said ka taotlused, mille eksperthinnang oli lisaks “väga heale” ka “hea” ja “rahuldav”.

Tulevaste võõrkeeleõpetajate praktika

2006. a tähtajaks laekus 12 taotlust üliõpilastelt, kes soovisid oma võõrkeeleõpetaja praktikat sooritada mõnes Euroopa riigis. Programminõukogu toetas kõigi nende taotlusi ja 2006/2007. õppeaastal sooritab oma praktikat kaks neidu Austrias, üks Belgias, Hispaanias, Itaalias, Kreekas, Luksemburgis, Portugalis, Rootsis, Soomes, Taanis ning üks noormees Saksamaal. Võrdluseks: 2005. aastal esitas taotluse 19 üliõpilast, sh üks noormees, praktilal käis 13 neidu.

Praktikanti vastuvõtvad koolid

2006. aastal esitas 15 kooli taotluse saamaks oma kooli võõrkeelte praktikanti. Peale rahvusvahelist konsultatsiooniringi said Comeniuse praktikandi 10 kooli: Tallinna Õismäe Humanitaargümnaasiumile tuli praktikant Poolast, Vana-Kalamaja Täiskasvanute Gümnaasiumile Lätist, Noarootsi Gümnaasiumile ja Gustav Adolfi Gümnaasiumile Prantsusmaalt, Rocca al Mare Koolile Tšehhi Vabariigist, Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumile, E. Vilde nim. Juuru Gümnaasiumile, Põlva Ühisgümnaasiumile ja Püünsi Põhikoolile Saksamaalt, Vanalinna Hariduskoolileegiumile Soomest ja Itaaliast.

Kommentaariks:

keeleõpetaja-praktikanti soovivate koolide arv on eelmise aastaga mõnevõrra tõusnud, kahjuks ei leidu kõigile soovijatele praktikante;

praktikale minejate arv on jäänud peaaegu samaks (-1 võrreldes 2005. aastaga), esimesed märgid raskusest

potentsiaalsete praktikantide leidmisel on juba näha;

- programmi menetlemise teeb raskest Eestis valitsev õppekavade segadus ja praktika ajaks akadeemilise puhkuse võtnud või kevadel lõpetanud üliõpilaste ilmajäämine tasuta ravikindlustusest.

Euroopa õpetajakoolituse koostööprojektid

Comeniuse 2.1. projekte, kus Eesti kõrgkoolid ja teised kooliharidusega seotud asutused/organisatsioonid osalevad partneritena, esitati Euroopa Komisjonile kokku 13; esitatud projektidest toetas Euroopa Komisjon nelja projekti, kus Eesti institutsioonid osalevad partneritena:

1. TEESAEC –Teacher Empowerment to Educate Students to Become Active European Citizen

Koordinaatoriks Saksamaa, projekti kestvus 36 kuud; partneriteks Ühendkuningriigid, Holland, Austria, Eesti (TLÜ – Raivo Vetik)

2. EuSTD-web: European Teachers

Professional Development for Science Teaching in a Web-based Environment

Koordinaatoriks Portugal, projekti kestvus 36 kuud; partneriteks Belgia, Ühendkuningriigid, Tšehhi Vabariik, Soome, Poola, Rootsi, Eesti (TÜ– Miia Rannikmäe, didaktika)

3. OUTLiNES – Outdoor Learning in Elementary Schools – from Grassroot to Curriculum in Teacher Education

Koordinaatoriks Saksamaa, projekti kestvus 36 kuud; partneriteks Norra, Rootsi, Tšehhi Vabariik, Prantsusmaa, Eesti, EE (TLÜ – L. Talts, õpetajakoolitus ja Eesti Koolimetsade Ühendus – M. Sarv)

4. Small Heroes in Trouble – Boys searching for their identity. Kleine Helden in Not – Jungen auf der Suche nach ihren Identitäten

Koordinaatoriks Belgia, projekti kestvus 36 kuud; partneriteks Austria, Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Hispaania, Ungari, Poola, Ühendkuningriigid ja Eesti (TÜ Haridusteaduskond – Meeli Väljaots)

Haridus ja kultuur

Socrates
Grundtvig

TÄISKASVANUHARIDUSE ALLPROGRAMM GRUNDTVIG

Grundtvig on suunatud täiskasvanute koolitajatele ja täiskasvanud õppijatele, kes soovivad edendada elukestva õppe alast koostööd partneritega teistest Euroopa riikidest. Programmi eesmärkideks on edendada elukestva õppe kvaliteeti, Euroopa mõõdet, juurdepääsu ning valikuvõimalusi läbi täiskasvanuhariduse selle kõige laiemas mõistes.

Programm on avatud kõigile täiskasvanuharidusega tegelevatele asutustele nii formaalsest (nt täiskasvanute gümnaasium, avatud ülikool jne), mitte-formaalsest haridussüsteemist

(rahvaulikool, mittetulundusühingud, kultuuriasutused jne) kui reguleerimata haridussuundadelt (näit. vabatahtlikud ühendused, seltsid).

Juba teist korda korraldas Socrates Eesti büroo oktoobrikuu alguses toimuval Täiskasvanud Õppija Nädalal oma aasta suurürituse Grundtvigi vallas – Grundtvigi päeva. Et 2006. aastal oli TÕNi fookuses vabaharidus ja isiksuse areng isetegemise kaudu, sai ka Grundtvig päeva eesmärgiks tutvustada erinevate loominguliste tegevuste osatähtsust ja rakendamisvõimalusi Grundtvig 2 õpikoostöö projektides, rõhutades sellega inimese loovuse ja enesearendamise olulisust elukestvas õppes laiemalt. Lähtudes ürituse temaatikast toimus Grundtvigi päev Tallinnas Pelgulinna Rahvamajas ning osavõtjateks oli ligi 40 täiskasvanuhariduses aktiivset inimest, kes huvitatud sellisest rahvusvahelisest koostööst, kus on võimalik kasutada erinevaid eneseväljendusvahendeid, nagu kunst, käsitöö, muusika, teater, tants jms. Lisaks Grundtvig programmi ja mõninga-

te projektide lähemale tutvustamisele ning dotsent Eda Heinla loengule loovusest oli kõigil võimalik osa saada ka Rummu, Ämari, Murru ja Tallinna vanglate kinnipeetavate ühisnäitusest. Ürituse vaheajal sai kätt proovida portselanimaalis või viltimise kunstis. Grundtvigi päev lõppes tantsuetendusega, mis on alguse saanud ühelt programmi kontaktseminarilt, ning ühiste loominguliste soojendusmängudega. Grundtvigi päevast on TÕNi osana kujunemas omalaadne iga-aastane traditsiooniline üritus.

Grundtvigi täiskasvanuhariduse suured projektid

2006. a tsentraliseeritud projektide viimases taotlusvoorus leidsid toetust 4 Eesti asutuste osalusega Euroopa koostööprojekti (Grundtvig 1), neist üks ka Eesti koordineerimisel. Positiivse rahastusotsuse said veel üks täiskasvanute koolituskursuse väljatöötamise projekt (Grundtvig 1.1) ning üks Grundtvig 4 koostöövõrgustiku projekt; mõlemas neis osaleb Eesti asutus partnerina.

Jrk nr	Eesti partner	Projekti pealkiri	Koordinaator	Allprogramm
1.	Salo Baltic International OÜ	Mit Lernrehabilitation zur Teilhabe am Leben-lagen Lernen, eine Aufbaumethodik für Behinderte Ausländer	Salo Baltic International OÜ (Eesti)	Grundtvig 1
2.	Tartu Ülikool	LifeLearn	Glasgow Caledonian University (Inglismaa)	Grundtvig 1
3.	Eesti Lugemisühing	MorePAL – More Parents Associated for Learning	Country Council of Cardiff (Inglismaa)	Grundtvig 1
4.	Murru Vangla	The Will to Dream: Promoting drama & video in prison education	City College Manchester (Inglismaa)	Grundtvig 1
5.	Avatud Hariduse Liit	Strengthening Participative Democracy through Collaborative Learning	Landsforeningen Fritid & Samfund (Taani)	Grundtvig 1.1
6.	Murru Vangla	PAN European: European network for organisations involved in adult prison arts education	City College Manchester (Inglismaa)	Grundtvig 4

Grundtvigi täiskasvanuhariduse väikeprojektid ehk õpikoostöö projektid

2006. aasta 1. märtsi tähtjaks laekus Grundtvig 2 allprogrammi raames Socrates Eesti büroole 50 projektitoetuse taotlust, millest 16 olid jätkuprojektid ja 34 uued projektid. Tegemist oli läbi aegade suurima taotluste arvuga (mahu kasv võrreldes eelmise aastaga 11%). Esitatud taotlustest 7 olid Eesti asutuste poolt koordineeritavad projektid (6 neist jätkuprojektid ja 1 uus projekt).

Grundtvig programmi nõukogu kiitis heaks 35 projektitaotlust (neist 15 jätkuprojektid ja 20 uued projektid). Rahvusvahelise kooskõlastuse tulemusel langes välja veel kaks projektitaotlust. Seega jäi 2006. a lõplikuks toetust saanud õpikoostöö projektide arvuks 33.

Peaaegu pooled esitatud taotlustest ja ka toetusesaajatest on pärit Tallinnast ja Harjumaaalt. Võib siiski öelda, et Grundtvig 2 programm on laiendanud oma haaret ning sel aas-

tal esmakordselt toetusesaajate näol jõudnud Viljandimaale, Lääne-Virumaale, Järvamaale ja Võrumaale. Toetatute seast võib programmile iseloomulikult leida kõige rohkem erinevaid mittetulundusühinguid (neist kolme tegevus on suunatud erivajadustega inimestele). Järgnevalt võiks välja tuua formaalharidust esindavad kutse- ja kõrgkoolid, neile järgnevad rahvaulikoolid, muuseumid ja vanglad. Esmakordselt on toetusesaajate seas kohalikud omavalitsused (Tõrva ja Paide) ja raamatukogu (Viljandi Linnaraamatukogu).

Keeruline on välja tuua aastale iseloomulikke projektides käsitletavad teemasid, sest nii nagu on lai asutuste tüüpikond, on seda ka õpikoostööde temaatika. Senisest tugevamalt on esile kerkinud erivajadustega inimeste rehabilitatsioon, peamiselt tänu vastavate asutuste osalusele programmis. Teised sel aastal valdavad teemad on koolitusmeetodite arendamine, kodanikuõpetus, ajalugu ja kultuuridevaheline suht-

lemine, loodus ja keskkonnateadlikkus, keeleõpe, vanglaharidus, tervisekasvatus ja perekonnaõpetus, ettevõtlus- ja maaturism, e-õpe ja IKT täiskasvanuhariduses. Enamjaolt on õpikoostööd planeeritud mõeldes maapiirkondade ja kohaliku kogukonna täiskasvanute huvidele ja vajadustele, lisaks paistavad sihtgruppide seast silma noored, kinnipeetavad, töötud ja teised riskigrupid.

Grundtvigi koolitustoetused

2006. a jätkus edukalt 2004. a kehtestatud kolme tähtjaga taotlemissüsteem – tähtaegadeks 1. veebruar, 1. juuni ja 1. oktoober. Tähtjad võimaldavad nii taotlejatel, koordineatoril kui ekspertidel ja nõukogul oma tööd paremini planeerida.

Grundtvig 3 koostiste toetused 2006

toetusvoor	esitatud toetuste arv	toetatud toetuste arv
1.02.2006.	13	7
1.06.2006.	22	8
1.10.2006.	8	5
kokku:	43	20

Nagu tabelist näha, võimaldas eelarve toetada vaid 47% esitatud toetustest e vähem kui pooli (eelmisel aastal – 82%, 38 toetust, 31 toetusesaajat).

Taas osales enamik toetusesaajaid (peamiselt Grundtvig 1.1 projektide tulemusel välja töötatud) rahvusvahelistel koolituskursustel. Heameel on, et võimalike koolitusvormidena on avastatud ja kasutatud ka õppeviise, partnerasutuste külastusi, suvekoole, konverentse ja seminare.

2006. a paistab Grundtvig 3 programmis silma selle poolest, et toetusesaajaid on senisest enam formaalsest haridussektorist – ülikoolide

ja kutsekoolide õppejõud, kes õpetavad ka täiskasvanukoolituse osakondades. Toetusesaajate seas oli ka mitmeid rahvaülikoolide õpetajaid. Eelistatud koolitusteemadeks olid sel aastal e-õppe erinevad vormid ja IKT hariduses, täiskasvanute õpetamise metoodika, integratsioon ja kaasamine ning projektijuhtimine. Suur heameel oli anda eesti täiskasvanute koolitajatele stipendiumide näol võimalus osaleda Eesti Vabaharidusliidu poolt koordineeritaval Grundtvig 3 kursusel „Towards Becoming a Good Adult Educator“, kus lisaks eestlastest osalejatele viisid koolitusi läbi ka eestlastest lektorid.

Haridus ja kultuur

**Socrates
Erasmus**

KÕRGHARIDUSE ALLPROGRAMM ERASMUS

Kõrghariduse allprogrammi Erasmus raames vastutab Socrates büroo üliõpilaste ning õppejõudude vahetuse korraldamise eest. Büroo tegevust toetab professionaalne koordinaatorite võrk, mis vastutab vahetuse korraldamise praktiliste aspektide eest (osalejate valik, nõustamine, lepingud partnerkõrgkoolidega jmt). Socrates büroo ülesandeks on koolituste ning konsultatsioonide läbiviimine, programmi töö koordineerimine Eestis, Eesti ning Euroopa Liidu suundade kooskõlastamine, ühtse riikliku tegevuskava koostamine, siseriiklike eesmärkide ja prioriteetide

pustitamine, rahaliste vahendite jaotamine ning kasutamise järelvalve. Büroo tööd suunab ja kontrollib Erasmus Eesti juhtnõukogu, mis koosneb programmi erinevate osapoolte esindajatest (kõrgkoolid, üliõpilased, Haridus- ja teadusministeerium).

Kõrghariduse allprogrammis Erasmus osales 2005/2006. õppeaastal kokku 18 Eesti kõrgkooli, esmakordselt Sisekaitseakadeemia, Euroülikool ja Tallinna Kommertskolledž.

Erasmus raames õppis 2005/2006. õppeaastal Euroopa partnerkõrgkoolides kokku 511 Eesti üliõpilast ning Eesti kõrgkoolides 371 välisüliõpilast. Õppejõudude vahetuses osales 243 Eesti õppejõudu ning meil käis õpetamas 193 külalisõppejõudu partnerkõrgkoolidest

Euroopa Komisjon tunnistas Erasmus hartat vääriliseks alates 2006/2007. õppeaastast 145 uut kõrgkooli Euroopas, sealhulgas kolm Eesti kõrgkooli; Tallinna Pedagoogiline Seminar, EELK Usuteaduse Instituut ja Tallinna Majanduskool.

Erasmus üliõpilasvahetus

Kui Erasmus juhtnõukogu seadis kolm aastat tagasi eesmärgiks tõsta 2007/2008. õppeaastaks Erasmuses osalevate Eesti üliõpilaste osalusprotsent vähemalt 1%-ni üliõpilaste koguarvust, siis 2005/2006. õppeaastal oli see 0,86% (2004/2005 vastavalt 0,66%). Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Eesti Kunstiakadeemia ja Tartu Kõrgema Kunstikooli üliõpilastest kasutas eelmisel aastal Erasmus mobiilsusvõimalusi juba 3–5% kooli üliõpilaskonnast.

Programmis osalevate üliõpilaste üldarv kasvas 2005/2006. õppeaastal 15%, osales 511 üliõpilast, õpekuude arv kasvas 22% keskmine õppeperiood välismaal pikenes võrreldes eelnenud õppeaastaga 6 kuult 6,4 kuule.

Suurim mobiilsete üliõpilaste kasv oli 2005/2006. õppeaastal Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil ja Tallinna Tehnikaülikoolil.

Erasmuse üliõpilastest 85% moodustasid bakalaureuse ja diplomiõppe üliõpilased, 14,3% magistriõppe üliõpilased ning 0,7% doktoriõppe üliõpilased.

Väljaminevatest üliõpilastest olid 75% naised, mis on Euroopa teiste riikidega võrreldes erandlikult kõrge. Naisüliõpilaste osalusprotsent on siiski kahanenud ühe protsendi võrra võrreldes eelmise aastaga.

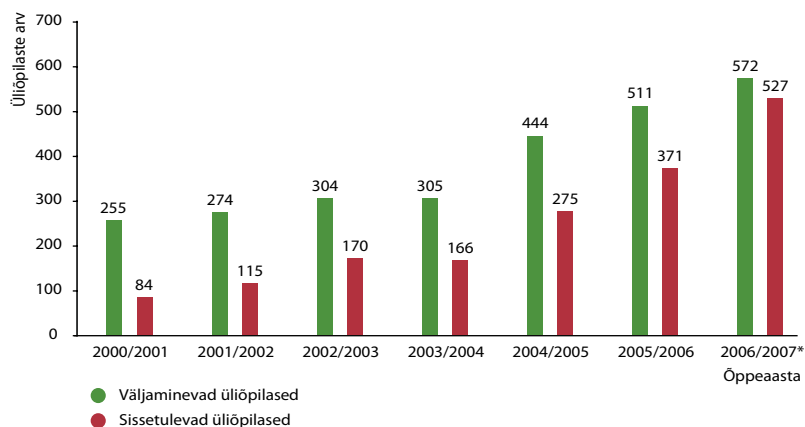
Kõige populaarsemad üliõpilasvahetuse sihtriigid on Soome (15%), Saksa (13%), Prantsusmaa (11%) ja Itaalia (10%).

Tasakaalustamaks üliõpilasvahetust erinevate erialade lõikes, on Erasmuse juhtnõukogu nimetanud prioriteetseteks valdkondadeks tehnikateadused, loodusteadused, infotehnoloogia ja matemaatika, põllumajanduse, meditsiini ja humanitaarteadused, kus seni on mobiilsete üliõpilaste osakaal soovitud väiksem. Kahe viimase õppeaasta jooksul on nn prioriteetsete erialade seas positiivset kasvu näidanud meditsiin

ja infotehnoloogia (1%), paraku põllumajandus (-1%) ning tehnikateadused (-1,3%) on kahanenud. Kõige enam on võrreldes eelmiste aastatega kasvanud pedagoogika ja õpetajakoolituse osakaal (1,9%), kuid endiselt jääb see märgatavalt alla Euroopa keskmisele. Võrreldes

Euroopa keskmiste näitajatega on Eestist väljaminevate üliõpilaste seas erandlikult palju kaunite kunstide ja sotsiaalteaduse üliõpilasi, vastavalt (16,6%) ja (13,3%). Üliõpilasvahetuses on aktiivsed ka ärimise ja halduse (15,3%) ning filoloogia üliõpilased (12,1%).

Joonis 1. Üliõpilasvahetus Erasmus programmi raames aastatel 2000–2007

*2006/2007. õppeaasta sissetulevate üliõpilaste arv on esialgne

Erasmuse õppejõudude vahetus

Kui 2004/2005. õppeaastal oli Euroopa kõrgeim õppejõudude lähetuste kasv Eestis (189%, 84-lt 243-le lähetusele), siis samaväärne lähetuste arv 2005/2006. õppeaastal kinnitas, et tegemist ei olnud juhusliku saavutusega, vaid igati jõukohase tulemusega. Eestis on tõenäoliselt kõige parem mobiilsete üliõpilaste ja õppejõudude suhe Euroopas, iga mobiilse õppejõu kohta läheb Erasmuse raames väliskõrgkooli õppima kaks üliõpilast.

Suurim mobiilsete õppejõudude lähetuste kasv oli 2005/2006. õppeaastal Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil ja Eesti Infotehnoloogia Kolledžil.

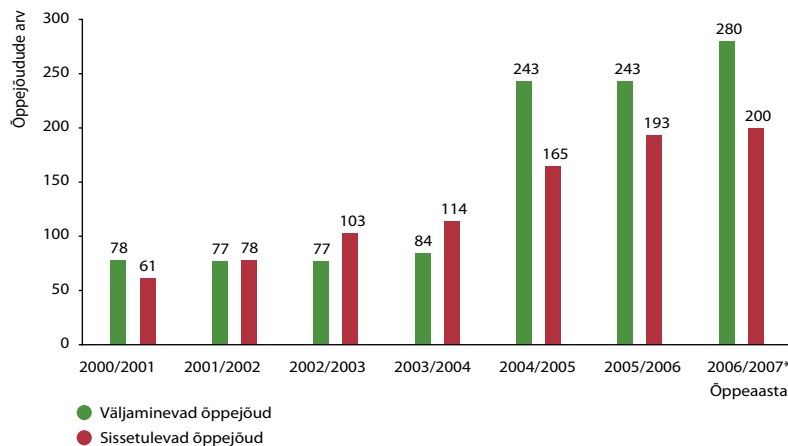
Erasmuse õppejõududest 44% on mehed ning 65% on kas professorid või dotsendid. Kuigi lähetused Soome suunal on kahanenud võrreldes eelmise õppeaastaga (-3%), tehakse 36% lähetustest just põhjanaabrite juurde. Hinnatud sihtmaad on ka Saksamaa (12%), Suurbritannia,

Prantsusmaa (5%) ja Itaalia (4%). Võrreldes eelmise õppeaastaga on märgatavalt kasvanud õppejõudude lähetused Türgi (3,7%) ja Prantsusmaale (2,5%).

Kahe viimase õppeaasta jooksul on nn prioriteetsete erialade õppejõudude lähetused kasvanud meditsiini (6,5%), infotehnoloogia (1,4%)

ja loodusteaduste (1,2%) erialal, samas on vähenenud tehnikateaduse (-1,8%) ja humanitaarteaduse (-4,7%) õppejõudude lähetused. Kõige mobiilsemad on kaunite kunstide (26%), filoloogia (16%) ja meditsiini (16%) valdkonna õppejõud.

Joonis 2. Õppejõudude vahetus Erasmus-programmi raames aastatel 2000–2007

*2006/2007. õppeaasta sissetulevate õppejõudude arv on esialgne

Keelekursused Erasmus-üliõpilastele

EILC (*Erasmus Intensive Language Courses*) on Euroopa Komisjoni poolt Socrates/Erasmus programmi raames teostatav algatus, mille eesmärgiks on lihtsustada Erasmus üliõpilaste õpinguid riikides, kus õppekeelena on kasutusel mõni Euroopa vähemkasutatud keeltest.

Socrates Eesti büroo korraldas viiendat aastat eesti keele kolmenädalased EILC intensiivkursused 2006. a suvel Tallinnas, esimest korda pakuti EILC kursust ka talvel. Huvi nii suvise kui talvise kursuse vastu oli väga suur. Kokku laekus 77 avaldust kolmeteistkümnest Euroopa riigist. Võimaldamaks enamikule huvilistele kursusel osalemist, avati jaanuaris üks lisarühm. EILC kursustel osales 2005/2006. õ/a kokku 59 inimest, neist 56 Erasmus üliõpilast, 1 Erasmus õppejõud ja 2 Comeniuse keeleõppepraktikanti. Noormehi vastavalt 20 ja neide 39.

Riik	Üliõpilaste arv suvisel kursusel	Üliõpilaste arv talvisel kursusel	Kokku
Austria	1	3	4
Belgia		1	1
Hispaania	2	1	3
Holland	1	1	2
Itaalia	6	2	8
Poola		3	3
Portugal	1	2	3
Prantsusmaa	3	3	6
Rootsi	1		1
Saksamaa	14	5	19
Sloveenia	1		1
Soome	2	6	8
KOKKU	32	27	59

Keeletunnid toimusid Estonian Business School'i ruumides. Kursuse õppemaht oli 60 akadeemilist tundi ning õppetöö toimus nii suvel kui talvel kahes grupis kahe õpetaja käe all. Kursus lõppes testiga, mille kõik tudengid sooritasid edukalt.

Lisaks keeletundidele oli üliõpilastel võimalik võtta osa erinevatest ekskursioonidest ja üritusest. Tallinnas tutvuti erinevate vaatamisväärsustega, külastati Riigikogu, Pirita kloostrit, Maarjamäe lossi, Rocca al Mare Vabaõhumuuseumi ning Tallinna

Loomaaeda. Vabaaja programmi kuulusid erinevad sportlikud ettevõtmised nädalalõppudel, ekskursioonid Pärnusse, Riiga, Lõuna-Eestisse ja Soomaale. Tudengid ise korraldasid erinevaid rahvusõhtuid, lisaks käidi kinos ja kontsertidel.

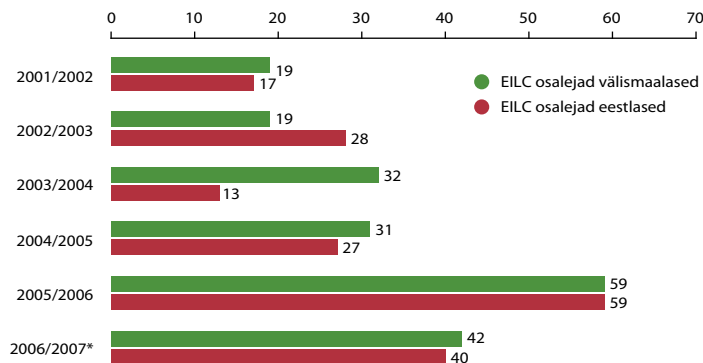
EILC kursustel osalemiseks Euroopas laekus kümnest erinevast Eesti kõrgkoolist kokku 89 avaldust (sh 16 noormeest, 72 neidu). Positiivse vastuse osaluse kohta sai kursuste korraldajatel 65 üliõpilast, seega anti ligi 2/3 meie kandidaatidest õigus osaleda ettevalmistavatel keelekursustel.

Arvestades kandideerijate pingerida, koolide, erialade ja sihtriikide esinдатust, otsustas Socratese büroo toetada stipendiumiga 31 üliõpilast (sh 5 stipendiumit talvistele kursustele). Tudengid osalesid EILC kursustel Hollandis, Itaalias, Kreekas, Leedus, Portugalis, Rootsis, Sloveenias, Taanis, T ehhis ja Türgis. Stipendiumisaajate hulgast välja jäänud tudengitel oli võimalus taotleda oma kodukõrgkoolilt lisatoetust ühe kuu

ulatuses. Stipendiumi suuruseks oli 1500 krooni nädalas, individuaalstipendiumi kogusumma sõltus keelekursuse kestusest. Kursuse keskmine kestus oli neli nädalat ning keskmine stipendium 6000 krooni. Kokku maksime 31 Eesti üliõpilasele toetusks 187 500 krooni.

EILC kursustel osales 2005/2006. õppeaasta kokku 59 Eesti üliõpilast, mis on võrdne arv välisüliõpilaste arvuga, kes 2005/2006. õppeaastal EILC raames õppisid Eestis eesti keelt.

Joonis 3. Erasmus EILC osalus aastatel 2001–2007

*2006/2007. õppeaasta tulemused on esialgsed

KÕRGHARIDUSALASED KOOSTÖÖPROJEKTID

Erasmuse intensiivprojektid (IP)

Euroopa Liidu liikmesriigina pöörab Eesti nüüd senisest suuremat tähelepanu Erasmuse kõrgharidusalaste koostööprojektide võimaluste tutvustamisele. Seni on Eesti projektides osalenud aktiivse partnerina ja alahinnanud ennast koordinaatori vastutavas rollis.

Euroopa Komisjonile laekus 2005/2006. õppeaastaks kokku 252 intensiivprojekti taotlust, heakskiidu sai 203 projekti, sh 6 projekti, mida koordineeris Eesti kõrgkool. Lisaks osalesd Eesti kõrgkoolid 50 Erasmusse intensiivprojekti partnerina.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia koordineeris intensiivprojekti „Crossing interpretation borders again: improvisation and contemporary music”.

Tartu Ülikool koordineeris kokku viit intensiivprojekti:

„The World Religions and Finno-Ugrian Ethnic Religions”

„The Assessment of Functioning and Health – The Bases of Effective Physiotherapy”

„Water Resources and conflicts in Southern European Ecoregions – Pontic Province and Mediterranean”

„Intensive Programme in Media and Communication: Enlarging Europe – enlarging participation”

„EPE-Excluded People in Europe, Comparison With European Practice”.

Euroopa Komisjoni poolne toetus Eesti kõrgkoolide poolt koordineeritud Erasmuse intensiivprojektidele oli ligikaudu 3 miljonit eesti krooni.

Õppekava arenduse projektid (CD)

2005/2006. õppeaastal koordineeris Eesti Maaülikool õppekava arenduse projekti BIOLANDMAN – Master Program „Management of Biodiversity and Multifunctional Landscapes”.

TEMPUS

Tempus on Euroopa Ühenduse programm, mille eesmärgiks on toetada Lääne-Balkanimaade, Ida-Euroopa, Kesk-Aasia, Põhja-Aafrika ning Lääne-Ida partnerriikide kõrghariduse moderniseerimist ja reformimist Euroopa Liidu liikmesriikide ja partnerriikide institutsioonide vaheliste koostööprojektide kaudu. 2006. aastal tähistas Tempus programm kolmanda tegevusfaasi (Tempus III) viimast aastat. Sihtasutus Archimedes korraldas koostöös Tempus-programmi infobüroodega Baltimaades 26. septembril 2006. a Baltimaade Tempus programmi infopäeva „Baltic Tempus Information Day 2006. Cooperation plans for the Future” Tallinnas Reval Central Hotelli konverentsikeskuses. Infopäeval osalesid Leedu, Läti ja Eesti kõrgkoolide esindajad, kogemusi jagasid Euroopa Komisjoni Tempuse üksuse esindaja hr Gilles Rebattet ning Armeenia ja Rootsi Tempus programmi riiklikud koordinaatorid.

2006. aastal osalesid Eesti kõrgkoolid kolmes Tempuse ühisprojekti (JEP-

Joint European Projects) partnerina:
„Development of a competency-based two-level curricula in meteorology” (Tartu Ülikool) „Capacity Building for Research in Croatia” (Tartu Ülikool)

„Development of Master Program in Environmental Protection and Rational Use of Natural Resources at KSUCTA” (Tallinna Tehnikaülikool).

Euroopa ühisprojektid (JEP – Joint European Projects) on täpselt määratletud eesmärkidega 2–3-aastase kestusega struktureeritud projektid, mis on välja töötatud kõrgharidusasutuste konsortsiumide poolt arendamiseks õppekavu, ülikoolide juhtimist või koolitusprogramme institutsioonide arenguks.

Lisaks osales Tallinna Tehnikaülikool kahes struktuuri- ja täiendmeetmete projektis (SCM – Structural and Complementary Measures): „Developing standards for post-graduate education at Moldovan Universities” ja „INDUTECH – Developing new approaches for work with industry at Turkmen engineering universities”.

Haridus ja kultuur

Socrates
Erasmus Mundus

ERASMUS MUNDUS

Erasmus Mundus on Euroopa Liidu kõrgharidusalane koostöö- ja vaetusprogramm, mille eesmärk on toetada kõrgetasemelisi magistri ühisõppekavasid Euroopas. Programmi raames eraldatakse Euroopa Liidu stipendiume nii magistriõppekavade alusel õppivatele kolmandate riikide kodanikele kui ka Euroopa Liidu kodanikele, kes õpivad kolmandates riikides.

2006. aastal olid Eesti kõrgkoolid partnerina osalemas kahes Euroopa Komisjoni toetuse saanud magistri ühisõppekava konsortsiumis:

DILL – „International Master in Digital Library Learning”

Koordinaator: Høgskolen i Oslo (Norra).

Partnerid: Tallinna Ülikool (Eesti) ja Università Degli Studi di Parma (Itaalia).

IMESS – „International Masters in Economy, State and Society”

Koordinaator: University College London (Ühendkuningriigid).

Partnerid: Tartu Ülikool (Eesti), Universita Karlova v Praze (Tšehhi),

Helsingin Yliopisto (Soome), Budapesti Corvinus Egyetem (Ungari)

Uniwersytet Jagiellonski (Poola).

Ühisõppekavad alustavad tegevust alates 2007/2008. õppeaastast.

Erasmus Munduse magistri ühisõppekava konsortsiumis osaleb vähemalt kolm ülikooli kolmest erinevast Euroopa riigist. Konsortsium saab taotleda kolmandate riikide magistriõppe üliõpilastele ja õppejõududele Euroopa Komisjoni stipendiumi, mis võimaldab neil Erasmus Munduse magistriõppekava raames õppida vähemalt kahes või kolmes ülikoolis, õppekava täitmisel saavad nad tunnustatud topelt- või ühiskraadi.

Partneritena osalesid Eesti kõrgkoolid 2006. aastal ka Erasmus Munduse projektides, mille eesmärk on Euroopa kõrghariduse atraktiivsuse suurendamine kogu maailmas.

„Capacity Building and Promotion of three Business Administration Specializations in Higher Education of Baltic States”

Koordinaator: Biznesa augstskola Turība (Läti)

Partnerid: Tallinna Tehnikaülikooli Tallinna Kolledž (Eesti), V.A.Graičiūno aukštoji vadybos mokykla (Leedu).

„BalticStudyNet – Promoting Baltic Sea Region Higher Education Worldwide”

Koordinaator: Humboldt-University Berlin, Saksamaa.

Partnerid: Tartu Ülikool (Eesti), Københavns Universitet (Taani), Uniwersytet Gdanski (Poola)

Vytauto Didziojo universitetas (Leedu), Latvijas Universitāte (Läti), Södertörns högskola (Rootsi), Turun Yliopisto (Soome)

ENDEAVOUR – „Entrepreneurial Development as a vehicle to promote European Higher Education”

Koordinaator: Università degli Studi del Sannio (Itaalia)

Partnerid: Tartu Ülikool (Eesti), Universidad de Sevilla (Hispaania), Université Paris Dauphine (Prantsusmaa), National and Kapodistrian University of Athens (Kreeka), Seconda Università di Napoli (Itaalia), Università Carlo Cattaneo (Itaalia), Università di Salerno (Itaalia), Tampereen Yliopisto (Soome), University of Luton (Ühendkuningriik), Marmara Üniversitesi (Türgi), Petrozavodsk State University (Venemaa), Lobachevski State University of Nizhni Novgorod (Venemaa),

Universidad de Congreso de Mendoza (Argentiina), Centre of Excellence for Applied Research and Training (UAE -), Indian Institute of Management Bangalore (India),

School of Economics and Management – Tsinghua University (Hiina), Kunming University of Science and Technology (Hiina).

Alates Erasmus Munduse käivitamisest 2004. aastal on Euroopa Komisjonile esitatud 20 magistriõppekava konsortsiumi taotlust, kus Eesti kõrgkoolid osalevad partnerina ning nendest 3 on saanud Euroopa Komisjoni poolse toetuse viieks aastaks. Eesti osaluse edukuse protsent 15% langeb peaaegu kokku Euroopa riikide keskmisega – 14,65%. Kõige edukamad Erasmus Munduse magistriõppekavade taotlejad on olnud Taani 22%, Rootsi 20%, Ühendkuningriik 18%, Soome 17,5% ja Prantsusmaa 13,3%.

Haridus ja kultuur

Socrates Lingua

KEELEÕPPE ALLPROGRAMM LINGUA

Eesti asutuste osalusega Lingua 1 keeleõppe teadvustamise koostööprojektide taotlusi esitati Euroopa Komisjonile 3, heakskiidu leidis 1:

„Don't Give Up! – Avoiding the high Adult drop-out rates in Language Learning”

Koordinaator Tšehhi Vabariik, kestvus 36 kuud; partneriteks Ühendkuningriigid, Belgia, Hispaania, Poola, Eesti (Teadmine ja Tarkus, Katrin Langa)

Eesti institutsioonide osalusega Lingua 2 keeleõppevahendite arenda-

mise koostööprojektid taotlusi esitati Euroopa Komisjonile 5, heakskiidu leidis 1:

TOOL2 – „TOOL for Online and Offline Language Learning”

Koordinaator Rumeenia, projekti kestvus 36 kuud; partneriteks Holland, Sloveenia, Hispaania, Kreeka, Ühendkuningriigid, Ungari, Eesti (Teadmine ja Tarkus, Katrin Langa)

Haridus ja kultuur

Socrates Minerva

INFOTEHNOLOOGIA ALLPROGRAMM MINERVA

Minerva eesmärgiks on avatud ja kaugõppe alase ning hariduses kasutatava info- ja sidetehnoloogia alase koostöö edendamine Euroopas. Minerva on üks väiksemaid Socrates allprogramme, mille eelarve moodustab vaid 2,78% programmi kogumahust.

2006. aastal kiitis Euroopa Komisjon heaks ühe projekti, kus Eesti asutus osales partnerina:

VM-BASE – „Virtual Mobility Before and After Student Exchanges”

Koordinaatoriks Belgia, projekti kestvuseks on 24 kuud; partneriteks

Belgia, Prantsusmaa, Ungari, Soome, Ühendkuningriigid, Eesti (Tartu Ülikool)

HARIDUSJUHTIDE ALLPROGRAMM ARION

Arioni õppelähetuste eesmärgiks on lihtsustada info- ja kogemustevahetust Euroopa haridusala otsustajate vahel ühist huvi pakkuvatel haridusteemadel kesk-, kutse- ja täiskasvanuhariduse alal.

Õppelähetustel võivad osaleda haridusametuste juhid, inspektorid, haridusnõunikud, kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi haridusametnikud (ka ministeeriumid ja valitsusasutused), õpetajate koolitajad.

Socrates büroole laekus 1. mai taotlustähtajaks 40 taotlust – 24-le Eestile eraldatud stipendiumikohale kandideeris seega 40 Eesti haridusala spetsialisti. Taotluse arv on iga aastaga järjest tõusnud, mis näitab, et huvi programmi vastu on suur. Programmi Arion nõukogu valis välja 24 toetusesaajat, jättis 9 taotlust reservi ja 3 taotlust rahuldamata.

Lisaks õppelähetusel osalemisele on Arioni raames võimalik ka ise õppelähetusi korraldada. Üldjuhul on õppelähetuste korraldajateks endised toetusesaajad ja nii kujunes see ka Eesti puhul.

2006/2007. a taotlusvoorus otsustas kaks Eesti haridusasutust kätt proovida: Trainest OÜ ja Pärnu Täiskasvanute Gümnaasium. Trainest OÜ korraldatav õppelähetus oli teemal „Euroopa integratsioon hariduses“ ja toimus 5.–9. veebruaril 2007 Tallinnas. Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi õppelähetuse teemaks on „Koolikorraldus Pärnumaal“ ja see toimus 23.–27. aprillil 2007 Pärnus.

Arioni õppelähetused on oluliseks

abiks riigi hariduspoliitika kujundamisel ja Euroopa kogemuse kasutamisel selles. Heaks abimaterjaliks on nii osalejate kui ka korraldajate kogemused, mis on kirjas nende aruanne-

tes. Kõik aruanded on kättesaadavad Socrates büroos ning võiksid pakkuda huvitavat ja kasulikku lugemist ka Eesti haridusala otsustajatele.

KEELEÕPPE TUNNUSKIRI

Konkursi eesmärk on motiveerida iga Eesti elanikku aktiivsemalt tegelema võõrkeeltega, tunnustada ja tutvustada avalikkusele inimesi, kelle entusiasm ja eeskujud vääri- vad jär- gimist. Tiitliga kaasnevad Euroopa Komisjoni ning Haridus- ja teadus- ministeeriumi tunnuskiri ja rahaline preemia.

Aasta võõrkeelealane tegu

Tiitliga „Aasta võõrkeelealane tegu” tunnustatakse eelkõige neid tegevusi, mis ei ole otseselt seotud formaalse õppetööga. Tiitlile võivad kandidateerida nii õpetaja kui õppija, samuti organisatsioon või institutsioon, mis on toetanud võõrkeeleõpet.

Kandidateerida võib täiskasvanud õppija:

- kes on õppinud võõrkeelt eesmärgiga tegeleda sügavuti mingi huvialaga (kunst, filosoofia, turism, religioon jne);
- kes on julgenud ja soovinud täiskasvanuna ellu viia oma kunagisi

unistusi võõrkeeleõpingute vallas;

- võõrkeel oluliselt muutnud.

Kandidateerida võib näiteks õpetaja, kes on:

- korraldanud keelealaseid üritusi, vestlusringe, keeleklubisid;
- innustanud õpilasi õppima keeli väljaspool kooli või vanemaid õppima koos lastega;
- valitud õpilaste poolt parimaks keeleõpetajaks vms.

Tiitlile võib kandidateerida ka inime- ne, kes ei ole hariduselt õpetaja, vaid näiteks:

- sisserändaja, kes on õpetanud või õpetab huvilistele oma emakeelt;
- kohalik poliitik, kes on loonud eri- lised tingimused võõrkeeleõppeks – korraldanud näiteks temaatilisi teatri- või filmiõhtuid, raamatu- festivale või muid keeleõpet soodustavaid üritusi.

Samuti võib kandidateerida isik või organisatsioon, kes on:

- toetanud ja näidanud oma teoga, et keeleõpe on osa kodanikuha- ridusest;
- tegelenud võõrkeelte paljususe ja võõrkeeleõppe küsimustega;
- motiveerinud kultuuridevahelist ja võõrkeelealast koostööd vms.

Kandidaate võivad esitada nii asutu- sed, organisatsioonid kui üksikisikud. Oma kandidatuuri võib üles seada ka teo sooritaja ise, kui leidub vähemalt üks soovitaja (sel juhul tuleb esitada ka soovitaja kontaktandmed). Kan- dideerimise taotlus esitatakse vabas vormis, see peab sisaldama andmeid nii kandidaadi kui esitaja kohta ning põhjendust, mille poolest on kandi- daat tiitli vääriline.

Aasta võõrkeelealane projekt

Tiitlit „Aasta võõrkeeleõppe projekt” võib taotleda, kui tulemuslikult lõp- penud rahvusvaheline või kohalik projekt innustas õppima võõrkee- li, oli omapärane ja pakkus uudseid lahendusi. Kandidateerima on ooda- tud keeleõppeprojektid, -materjalid, -vahendid ja -lahendused. Taotluse peaksid esitama projektiga seotud isikud või organisatsioonid.

Tänavu oodatakse kandidateerima projekte eelkõige kahes valdkon- nas: võõrkeeleõpetajate põhi- ja täienduskoolitus ning õpetatavate võõrkeelte mitmekesisus.

Konkurssidele laekus kokku 22 taot- lust, žürii pidas tunnuskirja ja pree- mia vääriliseks kaheksat kandidaati.

Tunnuskirjad ja preemiad anti üle 26. septembril Euroopa keeltepäeva konverentsil.

EURYDICE EESTI ÜKSUS

Eurydice programmi tööplaanis on traditsiooniliselt eristatud regulaarsed, iga-aastased tööd ning spetsiifilised teatud aasta tööplaani tööd. Aastast aastasse ja nii ka 2006. aastal tehti järgmist:

- Eesti haridussüsteemi ülevaate „National Dossier” täiendamine-parandamine;
- haridussüsteemi struktuuri ülevaate „Structures of the Education and Initial Training Systems in the European Union” täiendamine-parandamine;

- lühikese haridusülevaate „Summary Sheet” täiendamine-parandamine;
- kooliaasta korralduse (kooliaasta pikkus, vaheajad, riiklikud pühad) ja õpetajate ning koolijuhtide palgade andmebaasi uuendamine;
- õppeaja andmebaasi uuendamine (õppeaeg õppeaineti);
- võrgustiku liikmete küsimustele vastamine;
- programmi tegevusest teavitamine, toodete vahendamine klientidele.

Eesti haridussüsteemi ülevaade „National Dossier” koostatakse inglise- ja rahvuskeeles. Selle ülevaate peatükke täiendasid/parandasid vastava valdkonna eest vastutavad Haridus- ja teadusministeeriumi ametnikud (Epp Rebane, Heda Kala, Merike Mändla, Avo Veermäe, Kalle Toom, Annika Tina, Terje Haidak, Vilja Saluveer, Kadri Peterson, Kaik Kukk, Katrin Rein). Töö valmimise järel kanti tekst Interneti ning varustati kolme liiki viidetega (seadusandlus, bibliograafia, institutsioonid), selle-

ga tegeles programmi koordinaator.

Lühemad haridusülevaated (nii „Structures...” kui ka „Summary Sheets”) koostatakse kooskõlas piika ülevaatega. Nende uuendamise- ga, samuti kõikide muude regulaarsete töödega (v.a „National Dossier” uuendamine) tegeles programmi koordinaator.

2006. a spetsiifilised tööd olid järgmised:

- Euroopa haridusterminite tesauruse (TESE) eestikeelse versiooni koostamise lõpuleviimine;
- osalemine statistikaväljaande „Key Data” jätkuvas uuendamises, sh andmete kogumist puudutava käsiraamatu „Handbook for Harmonised Data Collection” (ilmus 2006) koostamises;
- osalemine väljaande „Focus on Higher Education”, (valmib 2007) koostamises;
- osalemine väljaande „Key Data on Higher Education” (valmib 2007) koostamises;
- osalemine väljaande „Governance in Higher Education” (valmib

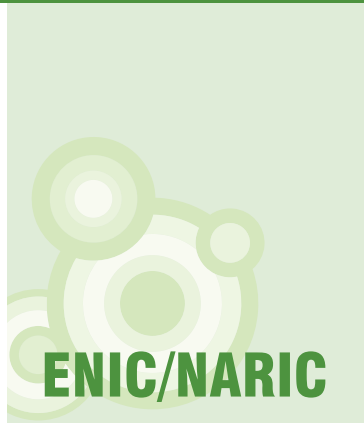
2007) koostamises;

- osalemine Euroopa haridustermiinite sõnastiku V osa („European Glossary on Education. Formal Decision-making, Management and Consultative Bodies”) (valmib 2007) koostamises;
- osalemine ülevaate „Specific Educational Measures to Promote all Forms of Giftedness at School in Europe” (ilmus 2006) koostamises;
- osalemine ülevaate „The Calendar and Structure of the 2005/06 Academic Year in Higher Education” (valmib 2007) koostamises;
- osalemine täiskasvanuharidust puudutava väljaande „National Policies Regarding Adult Education” koostamises;
- osalemine ülevaate „Measures Taken in Early Childhood Education and Care to Tackle Inequality” koostamises (töö jätkub 2007).

Kõikide nende tööde puhul tähendab „osalemine” vastava valdkonna kohta Eesti andmete edastamist ulatuslikele küsimustikele vastates; see-

juures on kasutatud ka ekspertabi (nt Tiiu Erelt ja Mare Oja – tesaurus; Annika Tina – „Focus...” ja „Governance ...”; Heli Aru – „Key Data on Higher Education” jt. Tesaauruse koostamine tähendas ulatuslikku terminoloogiatööd, üle 1500le mõis-tele eestikeelse vaste leidmist.

Üksuse 2006/07. a eelarve kogumaht oli 599 828 krooni, sellest omafinantseering 296 150 krooni. Komisjoni tegevustoetus oli 303 678 krooni.

EESTI ENIC/NARIC KESKUS

Sissejuhatus – tegevuse eesmärgid

Eesti ENIC/NARIC Keskuse peamine tegevus on seotud Euroopa Nõukogu ja UNESCO koostöövõrgu ENIC ning Euroopa Komisjoni koostöövõrgu NARIC lähteülesannetega. Keskuse ülesanne on osaleda koostöövõrkude töös ning aidata kaasa haridust tõendavate kvalifikatsioonide tunnustamisele. Sellest tulenevalt on Eesti ENIC/NARIC Keskuse ülesandeks anda informatsiooni haridussüsteemidest ja kvalifikatsioonidest ning hinnata välisriigi kvalifikatsiooni Eesti õppeasutustele ja tööandjatele.

Täiendavad Eesti ENIC/NARIC

Keskuse tegevused tulenevad eelpool nimetatud ülesannetest.

2006. aasta Eesti ENIC/NARIC tegevusi iseloomustavad ENIC/NARIC koostöövõrkude aastakonverntsi korraldamine Tallinnas, välisriigi kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise määruse vastuvõtmine, ulatuslikud uuringud Hiina haridussüsteemist ja rahvusvahelise tunnustuse saamine Vene Föderatsiooni haridussüsteemi ja diplomite võltsingute avastamise alal. Märkimisväärne on uue kodulehe loomine ning Eesti Vabariigi ja endise NSV Liidu haridust tõendavate dokumentide ning nende vastavuse juhendmaterjali koostamine.

Lissaboni tunnustamise konventsiooni rakendamisele kaasaaitamine

Vabariigi Valitsus võttis 6. aprillil 2006 vastu määruse nr 89 "Välisriigi haridust tõendavate dokumentide hindamise ja akadeemilise tunnustamise ning välisriigi haridussüsteemis antud kvalifikatsiooni nimetuse kasutamise tingimused ja kord", mille loomises oli Eesti ENIC/NARIC Keskusel oluline osa.

Nimetatud määrus reguleerib välisriigi kvalifikatsioonide hindamist ja tunnustamist, nimetab vastavateks tegevusteks pädevad asutused, täpsustab Eesti ENIC/NARIC Keskuse tegevused ja reguleerib välisriigi haridussüsteemis antud kvalifikatsioonide kasutamise süsteemi. Määrus on Eesti Vabariigi poolt 1998. a ratifitseeritud Lissaboni tunnustamiskonventsiooni ja selle lisadokumentide kõige olulisem rakendusakt.

Haridusdokumentide hindamine ja tunnustamine

2006. aastal esitati Eesti ENIC/NARIC Keskusele hindamiseks ja Eesti kvalifikatsioonidega vastavuse määramiseks 578 haridust tõendavat dokumenti kokku 61 välisriigist. Sellele lisanduvad rahvusvaheliste organisatsioonide diplomid ja tunnistused, mis on välja antud rahvusvaheliste õppekavade täitmisel ning mis ei ole ühegi riigi haridussüsteemi osa.

Enim hindamiseks olnud kvalifikatsioonide oli välja antud Vene Föderatsioonis (175 diplomit/tunnistust), Hiinas (60), Soomes (42), NSV Liidus (32), Ameerika Ühendriikides (30).

Haridusalase informatsiooni andmine

Välisriigi kvalifikatsioonide hindamise ja vastavuse määramise kõrval on Eesti ENIC/NARIC Keskuse teine peamine ülesanne anda informatsiooni Eesti ja välisriigi haridussüsteemidest ja kvalifikatsioonidest. Informatsiooni andmine on toimunud kolmes peamises vormis: 1) publikatsioonid, andmebaasid ja teised üldinformatsiooni käsitlevad allikad; 2) koolitused, infopäevad; 3) päringute vastamine.

Eesti hariduse kohta anti informatsiooni või koostati peatükk mitme rahvusvahelise andmebaasi või publikatsiooni tarvis. Aidati kaasa haridussüsteemide võrdlevate rahvusvaheliste uuringute teostamisel.

Vabariigi Valitsuse 06.06.2005. a määruse nr 120 „Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 20. augustit 1991. a antud endise NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavus” rakendamiseks koostati juhend „Eesti Vabariigi ja endise NSV Liidu haridust tõendavad dokumendid. Kvalifikatsioonide vastavus” (koostaja G. Vaht), mille andis 2006. a juunis välja Haridus- ja teadusministeerium. Juhend sisal-

dab varasemates süsteemides välja antud haridust tõendavate dokumentide näidiseid, nende kirjeldusi, viiteid vastavustele ja määru teksti. Trükkis anti välja eesti ja inglise keeles.

Euroopa Komisjoni kaasfinantseerimisel koostati (L. Tüür, Ü. Kulasalu, G. Vaht) Eesti haridussüsteemi ja tunnustamist käsitlevad infolehed. Materjalid töötati välja vastavalt ENIC ja NARIC koostöövõrkude poolt 2005. a vastu võetud informatsiooni andmise hea tava koodeksile „Code of Good Practice in the Provision of Information”. Infolehed on avaldatud elektrooniliselt Eesti ENIC/NARIC Keskuse kodulehel www.archimedes.ee/enic.

Ajakirjas Eesti Majanduse Teataja Nr. 4 (179)/2006 ilmus artikkel „Diplomide tunnustamine ja isikute vaba liikumine Euroopas” (G. Vaht).

Välisriikide ja Eesti haridussüsteemide, kõrgkoolide, kvalifikatsioonide, tunnustamist reguleerivate dokumentide, tunnustamispõhimõtete ja muu kõrgharidusega seonduva kohta käiva informatsiooni andmine on toimunud vastavalt kirjalikele või suulistele pärimistele. Kirjalikke päringuid tehti 2006. aastal 851, sh

välisriikide asutuste ja üksikisikute poolt Eesti haridussüsteemi ja kvalifikatsioonide kohta 255 päringut.

Arvestades Eesti ENIC/NARIC Keskuse suurt kogemust Vene Föderatsiooni ja NSV Liidu haridussüsteemide uuringutes ja kvalifikatsioonide hindamisel, pöörduatakse nõu saamiseks vastavate riikide diplomide hindamiseks ka välisriigi hindamiskeskuste ja kõrgkoolide poolt. Keskuse juhataja oli kutsutud pidama loenguid ja läbi viima töötubasid Venemaa haridussüsteemist ja diplomide hindamisest rahvusvahelistel seminaridel Kanadas, Šveitsis, Soomes ja Norras.

ENIC/NARIC koostöövõrkude aastakonverents

Eesti ENIC/NARIC Keskus oli Euroopa Nõukogu/UNESCO koostöövõrgu ENIC ja Euroopa Liidu koostöövõrgu NARIC aastakonverentsi peakorraldaja ja vastuvõtja. ENIC/NARIC koostöövõrkude 13. aastakonverents toimus Tallinnas 4.–6. juunil 2006. a Olümpia Hotelli Konverentsikeskuses ja Tallinna Ülikooli uues hoones. Osales 120 külalist ENIC/NARIC keskustest.

Rahvusvahelistest organisatsioonidest olid esindatud Euroopa Nõukogu, UNESCO, Euroopa Komisjon, Euroopa kvaliteedi kindlustamise koostöövõrk ENQA, Euroopa üliõpilaskondade liit ESIB, rahvusvahelised ülikoolide assotsiatsioonid EUA ja IUA jt. Konverentsi kuludeks taotleti vahendeid Euroopa Komisjonilt, rahaliselt toetasid ka Euroopa Nõukogu, sihtasutus Archimedes ning Haridus- ja teadusministeerium.

Kutsealane tunnustamine

2006. aastal tehti keskusele kutsealase tunnustamisega seotud kirjalikke päringuid 42. Küsimused hõlmasid nii reguleeritud kui reguleerimata kutseid. Enim tehti järelepärimisi kutsekvalifikatsioonide tunnustamisest Soomes, Saksamaal ja Ühendkuningriigis.

Eesti ENIC/NARIC Keskuse kodulehe kutsealase tunnustamise allosalte tehti keskmiselt 1200 pöördumist kuus.

Uuringud Hiina haridussüsteemi ja kvalifikatsioonide hindamiseks

2006. a jaanuaris alustas Eesti ENIC/NARIC Keskus ulatuslikke uurin-

guid Hiina haridussüsteemi ja kvalifikatsioonide hindamiseks ja informatsiooni kogumiseks. Uuringud hõlmasid ka Hiina kvalifikatsioonide hindamist ja tunnustamist välisriikides. Keskuse juhataja Gunnar Vaht osales Varssavis EAIE koolitusel „Educational Credential Evaluation: China and Indian Subcontinental” ning kohtus Hiina haridussüsteemide ekspertidega USAst, Suurbritanniast ja Rootsist. Keskuse juhataja ja välisriigi kvalifikatsioonide hindaja Ülla Kulasalu koostasid materjalid Eesti ülikoolides Hiina haridussüsteemi ja kvalifikatsioonide alaste koolituste läbiviimiseks.

Osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide ja programmide töös

Eesti ENIC/NARIC Keskuse juhataja on Euroopa Rahvusvahelise Hariduse Assotsiatsiooni EAIE koolituskomitee liige. Koolituskomitee ülesanne on EAIE egiidi all toimuvate rahvusvaheliste koolituste korraldamisega seotud ülesannete täitmine ja EAIE aastakonverentsi töötubade valimine.

Keskuse töötajad osalevad ENIC ja

NARIC koostöövõrkude elektroonilise infopakumise töögrupi ELCORE (*Working Party on Electronic Communication for Recognition*) töös.

Hollandi ENIC/NARIC Keskuse (Nuffic) ja Ühendkuningriigi ENIC/NARIC Keskuse juhtimisel alustati 2006. a oktoobris Euroopa Komisjoni poolt finantseeritud projektiga „Competences in Education and Cross-Border Recognition”, mille raames selgitatakse ja analüüsitakse õpiväljundite kirjelduste kasutamist kvalifikatsioonide hindamisel. Projekti esimene töökoosolek koos projekti „TUNING” juhtidega toimus Haagis 10. oktoobril 2006. a. Projekti lõpetamise tähtaeg on juuni 2007. Eesti ENIC/NARIC Keskuse juhataja osaleb projekti hindaja/eksperdina.

2006. a aprillis olid Eestis õppevisiidil Poola, Ungari ja Slovakkia ENIC/NARIC keskuste spetsialistid. Õppevisiidi käigus tutvuti kõrgharidussüsteemi ja reformidega, kõrghariduse kvaliteedi hindamise ja tunnustamise süsteemiga. Külastati Tallinna Ülikooli. Õppevisiit toimus Euroopa Komisjoni poolt finantseeritud projekti raames.

TEGEVUSED JA TULEMUSED AASTAL 2006

2006. aasta oli programmi Euroopa Noored (YOUTH) 7-aastase programmi perioodi viimane aasta. Seda aastat jääb programmi koordineeriva Euroopa Noored Eesti büroo tegevuses eriliselt iseloomustama sihtgrupi suurenenud huvi programmi ning selle võimaluste vastu, mida näitas oluline kasv taotletud ja toetatud projektide arvus. Eelneva tegevusaastaga võrreldes oli tõus taotluste ja toetatud projektide arvus vastavalt 16% ja 25% ning toetusigi eraldati 10 miljonit krooni enam.

Alljärgnevalt aga juba täpsem ülevaade peamistest Euroopa Noored

Programm Euroopa Noored 2006. aastal	
esitatud projekte	392
toetatud projekte	297
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	76
eraldatud toetussumma (EEK)	33 177 034

Eesti büroo tegevustest, prioriteetidest, arengutest ja tulemustest programmi elluviimisel Eestis.

PROGRAMMI EUROOPA NOORED ALAPROGRAMMIDE ARENDAINE

Alaprogramm – rahvus- vahelised noorsoovahetused

Rahvusvahelistes noorsoovahetusprojektides käsitletud leidnud teemade ring on tasapisi kujunemas sisukamaks ja mitmekesisemaks. Võrreldes varasemaga on märgatavalt kasvanud demokraatia, kodanikuks olemise ja muude ühiskondlikult oluliste teemade osakaal (nt MTÜ Living for Tomorrow temaatilised projektid AID-Si ja HIV teemadel, MTÜ HeadEst

ja MTÜ Together Estonia projektid Euroopa kodanikuks olemisest jt). Samas pakub noortele endiselt huvi koos teiste maade noortega arutleda üksteise kultuuri- ning keskkonnateemade üle.

2006. aastal suurenes projektide arv, mille rahvusvahelised partnerid olid pärit väljastpoolt programmi Euroopa Noored tavalisi koostööriike. Säärase geograafiliselt kauge ulatusega projekte oli rahvusvaheliste noorsoovahetuste hulgas 12 (mullu 7), millest pooled olid koostöös partnerriikidega Ida-Euroopa ja Kaukasuse piirkonnast, 4 Vahemereäärsest piirkonnast (EuroMed koostöö) ja 2 Kagu-Euroopast.

Alaprogramm 1 – rahvusvahelised noorsoovahetused	
esitatud projekte	108
toetatud projekte	73
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	68
eraldatud toetussumma (EEK)	15 095 132

Alaprogrammi 1 projektide kvaliteedi toetamiseks võimaldab Euroopa Noored Eesti büroo jätkuvalt erinevate noortega töötavate inimeste osalemist rahvusvahelistel teemakohtastel koolitustel, kohtumistel ja seminaridel. Samuti korraldab büroo

püsivalt ettevalmistuskoolitusi programmis toetust saanud projektigruppidele (koolitused käsitlevad peamiselt kultuurilise ja praktilise ettevalmistuse teemasid, meeskonnatööd, projektijuhtimist jms).

Alaprogramm 2 – Euroopa vabatahtlik teenistus	
esitatud projekte	164
toetatud projekte	138
saatvad projektid	71
vastuvõtvad projektid	67
lühiajalised projektid	11
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	84
eraldatud toetussumma (EEK)	8 809 020

Alaprogramm 2 – Euroopa vabatahtlik teenistus

Suurenenud eelarve võimaldas rahastada ligi 40 projekti rohkem kui eelmisel aastal, samas nõudis see ka tõhusamat tööd uute taotlejate leidmisel. Kevadel ja suvel toimusid regulaarsed infotunnid – avatud uste päevad Euroopa vabatahtlikust teenistusest huvitatud noortele nii eesti kui vene keeles. Kahel korral, mais ja septembris, viidi läbi üle-eestiline infokampaania, mis hõlmas lisaks välireklaamile ka reklaamiklippe telekanalites ja internetimeedias.

Samuti pööras büroo rohkem tähelepanu uute organisatsioonide leidmisele ja kaasamisele Euroopa vabatahtliku teenistuse (EVT) taotlejate ringi – aastal 2006 sai kokku 22 Eesti organisatsiooni loa võtta vastu vabatahtlikke läbi programmi Euroopa Noored. Eriti positiivsena võiks esile tuua, et suur hulk uusi organisatsioone asub piirkondades, kust varasematel aastatel on esitatud vähe EVT projekte, nagu Ida-Virumaa, Pärnu ja Jõgeva või väga väikestes maakohdades, nagu seda on Tõlliste, Paistu, Rõuge, Paikuse, Orissaare, Kohila.

2006. aasta oli edukas ka vähemate võimalustega noorte kaasamisel – kokku rahastati 13, nendest 12 lühiajalist vabatahtliku teenistuse projekti, mis kaasasid nii vaimse, füüsilise kui nägemispuudega, psüühikahäirega, keerulise elukäiguga (endine kinnipeetav) ja raskest sotsiaalsest situatsioonist tingitud erivajadustega noori.

Lisaks regulaarsetele vabatahtlikele ja organisatsioonidele suunatud koolitustele keskendus büroo 2006. a vastuvõtivate organisatsioonide toetamisele nii superviisoritele mõeldud koolituste kui regulaarsete projektivisiitide näol. Positiivne tagasiside organisatsioonidelt nende tegevustele kinnitab jätkuvat vajadust vastuvõtivate projektide ja organisatsioonide toetussüsteemi tõhustamiseks.

Alaprogramm 3.1 – noorsooalgatused ja võrgustikuprojektid

Erivajadustega noortelt on laekunud noorsooalgatusprojekte ka aastal 2006, isearanis jätkusuutlikult on

Alaprogramm 3.1 – noorsooalgatus- ja võrgustikuprojektid	
esitatud projekte	52
<i>sh võrgustikuprojekte</i>	4
toetatud projekte	40
<i>sh võrgustikuprojekte</i>	2
<i>toetusprotsent esitatud taotlustest (%)</i>	77
<i>võrgustikuprojektide osas</i>	50
eraldatud toetussumma (EEK)	2 232 061
<i>sh võrgustikuprojektidele (EEK)</i>	354 317

projekte esitatud Tartu vanglast. Kui aastal 2005 oli Tartu Vangla esmataotleja, siis aastal 2006 esitati sealt juba kolm uut noorsooalgatusprojekti, mis oma tegevustes keskendusid vitraažikunstile, minijalgpallile ja raamatute parandamisele.

Aasta 2007 on Euroopa Võrdsete Võimaluste Aasta. Eeltööd selleks asuti tegema juba aastal 2006. Nii väärib esiletõstmist MTÜ Diversity esitatud noorsooalgatusprojekt „Erine-

vus”, mille raames valmib 2007. aastaks trükis 13 portreelooga erinevatest vähemuste esindajatest. Trükis saadetakse Eestimaa koolidesse ja on suunatud 8. klassi õpilastele. Sotsiaalse tundlikkuse pinnalt on kerkinud teinegi noorsooalgatusprojekt, mis samuti keskendub trükise tootmisele – noortegrupp Muinasjutt valmistab koos lastega ette muinasjuturaamatu, mille kõik eksemplarid kingitakse Tallinna Merimetsa Nakkushaigla lasteosakonnale.

Projektide temaatika on aastal 2006 olnud tihedalt seotud ka tervislike eluviiside ja keskkonnaga. Eestimaa loodusele pööravad tähelepanu nii noortegrupi Rännuämblik kaks noorsooalgatusprojekti kui MTÜ Toetuspunkt projekt „Linnalaps loodusesse!“. Eestimaa randade ja noorte kopsude puhtuse eest asuvad võitluses noortegrupp EI Tubakale jt.

2006. aastal esitati Euroopa Noored Eesti büroole kolm võrgustikuprojekti, neist üks paraku tühistati. Ülejäänud kahe projekti algatajad on kaks sakslannat, kes on Eestisse tulnud programmi Euroopa Noored vabatahtliku teenistuse kaudu ja kasutavad programmi võimalusi maksimaalselt. Seoseid teiste alaprogrammidega on veelgi, nii näiteks on Leisi

keskkool koostöös Viljandi ja Rakvere noortekeskustega asunud valmistuma rahvusvaheliseks noortevahetusprojektiks kohaliku noorsooalgatuskaudu, et seejärel juba kogemuse võrra rikkama ja julgemana välispartneritega projekti tegema asuda.

Alaprogramm 3.2 – tulevikukapitaliprojektid

2006. aasta oli alaprogrammis 3.2 läbi aastate kõige taotlejate- ja toetusterohkem – viiel taotlustähtajal esitati kokku 19 projekti. Sellise tulemuse saavutamisele aitasid eelkõige kaasa kaks asjaolu:

- Euroopa vabatahtliku teenituse lõpetanud vabatahtlike seas tegi büroo järelkoolituste ja individuaalse nõustamise kaudu täiendavat sel-

gitustööd tulevikukapitaliprojektide võimaluste ja väärtuse osas ning julgustas endisi vabatahtlikke oma kogemusi intensiivsemalt ja sihtotstarbeliselt rakendama;

- 2006. aasta oli sellele alaprogrammile viimane. Koos programmi Euroopa Noored faasiga aastatel 2000–2006 lõppes ka võimalus taotleda toetust tulevikukapitaliprojektidele, uus programm aastatel 2007–2013 sellist võimalust enam ei paku.

Sarnaselt varasematele aastatele esitasid taotlusi eelkõige koju naasnud Eesti vabatahtlikud (70% taotlejaist), mis on projektijuhtimise keerukust arvestades igati arusaadav. Positiivselt igati märkimisväärne on projektide sisuline kaalukus. Valdav enamus toetust saanud tulevikukapitaliprojektidest olid pikaajalised (kestusega 612 kuud) ning tegelesid mõne sotsiaalselt tundliku teemaga (puuetega inimeste koht ühiskonnas, keskkonnateadlikkuse tõstmine, seksuaalvähemustega seonduv problemaatika jpm), kaasates sageli ka erivajadustega sihtgrupe (puuetega lapsed ja noored, kodutud jm).

Alaprogramm 3.2 – tulevikukapitaliprojektid

esitatud projekte	19
toetatud projekte	15
<i>toetusprotsent esitatud taotlustest (%)</i>	79
eraldatud toetussumma (EEK)	949 217

Alaprogramm 5 – tugimeetmed

Hea meel on tõdeda, et 2006. aastal leidis alaprogramm 5 aktiivset kasutamist – nii taotluste kui toetatud projektide arv oli sel aastal suurem kui kunagi varem. Suurenenud taotluste arv tähendab ühtlasi mitmete uute taotlejate jõudmist alaprogrammi 5 juurde. 2006. aastal said toetust mitmed Ida-Virumaal aktiivselt tegutsevad organisatsioonid (Tugikeskus ARKTUR, VI Training Association, Eurobridge ja Virumaa Noorte Initsiatiiv), samuti leidsid tugimeetmed kasutust Kesk-Eestis (Lõuna-Järvamaa Arendusühingu seminaariprojekt) ja Harjumaal (Raasiku Noored) tegutsevate organisatsioonide ja gruppide poolt. Et põhiosa alaprogrammi 5 taotlejaid on siiski pärit Eesti suurematest linnadest, on ENEB järgmise aasta sihtide seadmisel pööranud pilgu uute taotlejate leidmiseks jällegi pigem sellistesse piirkondadesse, kus rahvusvaheline noorsootöö seni vähem arenenud, soodustamaks sealsete noorsootöö tegijate pädevuste arengut.

2006. aastal viis büroo lisaks taotlus-

Alaprogramm 5 – tugimeetmed	
esitatud projekte	45
toetatud projekte	31
<i>neist lisakoostööriikidega</i>	9
<i>toetusprotsent esitatud taotlustest (%)</i>	69
eraldatud toetussumma (EEK)	6 091 605

tähtaegadejärgsetele lühikoolitustele läbi ka ühe 2-päevase projektikoolituse noorsootöötajatele, kes veel plaanisid taotlust esitada, kuid soovisid selle ettevalmistusel tuge.

Alaprogramm 5 sisaldab üheksat tegevustüüpi, millest enamik leidsid rakendust ka toetatud projektides. Enne 2006. aastat ei kasutatud kordagi noorsooinfo projektidele toetuse taotlemise võimalust, sel aastal tehti seda koguni kahel korral – MTÜ-de BGC Grupp ja AIESEC-Eesti poolt. Taotlejate mitmekesiseid huvisid iseloomustab ka asjaolu, et ligi kolmandik toetatud projektidest kaasasid n-ö lisakoostööriike (s.o riigid, milles ei ole Euroopa Noored programmi rahvuslikku bürood ja koostöö nendega seetõttu mõnevõrra keerukam), esindatud olid seejuures ka esmakordselt kaasatud Ladina-Ameerika riigid.

Väga positiivse nähtusena alaprogrammi 5 raames toetust saanud projektide iseloomustamiseks tuleb välja tuua mitmekesine ja aktuaalne käsitletud teemadering, kuhu mahuvad nii erinevatel alustel diskrimineerimise vastu võitlemist käsitlevad ettevõtmised kui ühiskonna arengutega seotud – üleilmastumist, tarbimiskäitumist ja kodanikuks olemist – käsitlevad teemad.

ERIVAJADUSTEGA JA VÄHEMATE VÕIMALUSTEGA NOORTE KAASAMINE PROGRAMMI TEGEVUSSE

Nagu varasematelgi aastatel, oli programmi Euroopa Noored üheks oluliselt prioriteediks 2006. aastal erivajadustega ja vähemate võimalustega noorte kaasamine ning nende aktiivse osaluse toetamine läbi info-, nõustamis- ja koolitustegevuste.

Oluliseks tähiseks oli seejuures kinnipidamisasutustele suunatud pikaajalise koolitusprojekti lõpulejõudmine. Projekt on kujunenud väga edukaks, käesoleva väljaande koostamise ajaks on koolituse tulemuse-na alguse saanud üheksa noorsooal-

gatusprojekti ja üks Euroopa vabatahtlik teenistus. Lisaks neile noori kinni peetavaid kaasavatele projektidele on vanglate töötajad osalenud programmi Euroopa Noored rahvusvahelistes koolitustes.

Erinoorsootöö valdkonnas viidi ellu ka erikoolidele ja politseiprefekturidele suunatud tegevusi – korraldati infopäevi programmi võimalustest, toetati noorsoopolitseinike osalemist programmi koolitustel ja nende algatusel ellu kutsutud noorteprojekte (näit Lõuna Politseiprefektuuri noorsooalgatusprojekt „Siililegi selge”).

Uute sihtgruppide kaasamise eesmärgil viis büroo 2006. aasta suvel

ellu Eesti lastekodudele suunatud infoprojekti, teavitamaks neid programmi Euroopa Noored ja Euroopa vabatahtliku teenistuse võimalustest. Vastav info saadeti enam kui 60-le lastehoolekandetasutusele Eestis, infoseminaril osalemiseks avaldasid huvi nelja lastekodu esindajad. Seminar võimaldas huvitavaid diskussioone lastekodude hetkesituatsioonist ja arenguperspektiividest programmi Euroopa Noored võimaluste taustal.

Lisaks eeltoodule on jätkunud töö teiste kaasatusvaldkonna sihtgruppidega. Näiteks võib Euroopa vabatahtlikus teenistuses esile tuua koostöö psüühikahäiretega ja vaimupuudega noorte ning nende saatvate organisatsioonidega, valmistamaks noori ette vabatahtlikuks tegevuseks välisriigis. Rahvusvaheliste noorsoovahe-tuste valdkonnas on jätkunud koostöö liikumispuuetega noorte ning nende esindusorganisatsioonidega. Kaasatus ning noortes sallivuse arendamine oli mitmete projektide põhiteemaks ka tugimeetmete alaprogrammis, näit noortegrupi TraDiva-

Erivajadustega ning vähemate võimalustega noori kaasavad projektid

	A1	A2	A3.1	A3.2	A5
toetatud projektid	73	138	40	15	31
erivajadustega noori kaasavad projektid	31	18	5	8	5
osakaal toetatud projektidest (%)	42	13	13	53	16

riuse poolt korraldatud homofobia vähendamise võimalusi käsitlenud koolituses, samuti Tallinna Noorsootöökeskuse rahvusvahelises koolituses, mis käsitles teatri ja muusika rakendusvõimalusi sotsiaalseks kaasamiseks.

EUROOPA NOORED EESTI BÜROO KOOLITUSTEGEVUS

2006. aastal jätkas ENEB varasematel aastatel väljakujunenud ja oma mõjusust tõestanud koolitustegevuste läbiviimist, millest olulisimal kohal on regulaarsed alaprogrammide projektide kvaliteeti toetavad koolitused. Arvestades projektirühmade tagasisidet, programmi prioriteetseid teemasid ning noortevaldkonna suundumusi Eestis ja Euroopas, viidi läbi ka koolituskontseptsioonide analüüs ja arendustöö, tagamaks koolituste ajakohasus.

Lisaks regulaarsetele koolitustele võib hea näitena esile tuua kampania „Kõik erinevad – kõik võrdsed!” raames 12. detsembril toimunud Inimõiguste foorumit Tallinnas, endise Patarei vangla ruumides, mis

tõi kokku ligi 70 noorsootöö ja hariduse valdkonna töötajat aru pidama selle üle, kuidas võiks noortes enam arendada teadlikkust inimõigustest. Foorumi raames valmis büroo ja Tartu Teoloogia Akadeemia koostöös ka miniuuring „Inimõigused noorsootöötajate tõlgendusel”
<http://euroopa.noored.ee/inimõigused/>

Kokku osales büroo eestvedamisel või vahendusel toimunud 95-l Eestisesel või rahvusvahelisel koolitusel 1836 noort ning noorsootöötajat¹.

Koostöös programmi Euroopa Noored Hollandi bürooga korraldas ENEB 2006. aasta juulikuus Eestis rahvusvahelise koolitajate seminari „Connect 48 hours”, kus osales 22 koolitajat 11-st riigist. Üritus leidis osalejate poolt väga hea vastukaja

¹ Kuna 2006. a koolitustegevus hõlmab kõiki 2006. a eelarvest rahastatud projektide tugitegevusi, mis leiavad aset ka 2007. a esimesel poolaastal, ei ole käesoleval hetkel võimalik esitada lõplikku kokkuvõtet koolituste ja osalejate kohta.

ning seminari kontseptsioon on tekitanud huvi programmi Euroopa Noored rahvusvahelises võrgustikus, kus koolitusvaldkonna arendamine läbi koolitajate pädevuste toetamise samuti üha enam tähelepanu keskmesse on tõusnud.

Mitteformaalse õppimise veebikeskkond

Mitteformaalne õppimine on Euroopas noorsootöö valdkonnas aina suuremat tähelepanu võitnud kontseptsioon, käimas on laialdane diskussioon nii mitteformaalse õppimise olemuse kui tunnustusvõimaluste üle. Et mitteformaalne õppimine – s.o kooliväline ja paindlik, kuid siiski struktureeritud, õppijakeskne ja vabatahtlik õppimine nt erinevate koolituskursuste, õpiringide, oma-algatuslike projektide jms näol – vajab kontseptsioonina ka Eestis lähemat tutvustamist, on Euroopa Noored Eesti büroo alatanud veebipõhise keskkonna loomise, mis saab avalikkusele kasutatavaks 2007. aasta alguses.

Mitteformaalse õppimise alase veebi-ga soovime tõsta vastavat teadlikkust mitmekesise sihtgrupi seas, hõlmates sellega nii otseselt mitteformaalse õppimisega kokku puutuvaid professionaale – koolitajaid, noorsootöötajaid, täiskasvanute koolitajaid, haridusvaldkonna uurijaid jne – kui ka antud kontseptsiooniga alles esimest tutvust tegevaid inimesi.

EUROOPA NOORED EESTI BÜROO AVALIKUD SUHTED NING INFO- JA TEAVITUSTEGEVUS

Programmi meediakajastus

Meediakajastuse kontekstis võib 2006. aastat lugeda edukaks. Erinevalt varasematest aastatest pööras büroo sel aastal täiendavat tähelepanu proaktiivsele tööle meediaväljaannetega, väljastades rohkem pressiteateid ning pakkudes ajakirjanikele konkreetseid lugusid, lähtudes nende väljaande profiilist ja varasematest huvidest.

Näiteks leidsid jaanuaris ja augustis laiaulatuslikku tähelepanu uudised programmi võimalustest 2006. aastal projekte toetada, aasta esimesel poolel uudised kinnipidamisasutustele suunatud pika-ajalisest koolitusprojektist, mais ja septembris Euroopa vabatahtliku teenistuse kampaaniatest ning novembris selle alaprogrammi 10. aastapäeva tähistamisest, detsembris inimõiguste foorumist noorsootöötajatele jpm. Samuti on 2006. aasta teisel poolel saavutatud

programmi puudutavate uudiste ja muu info regulaarne ilmumine noorsootöö ajalehes AKEN, mille väljaandmise eest vastutab Eesti Noorteühenduste Liit. Heakoostöö kujunes ka mitmete ETV elusaadete toimetustega (Teateid tegelikkusest, Puutepunkt, noortesaade 15:15).

Büroo info- ja teavitustegevus

Euroopa Noored Eesti büroo info- ja teavitustegevuste 2006. aasta peamiseks eesmärgiks oli teavitada gümnaasiumiealisi eesti ja vene keelt kõnelevaid noori programmi Euroopa Noored võimalustest. Lisaks oli eesmärgiks pakkuda potentsiaalsetele taotlejatele igakülgset tuge projektiidee väljaarendamiseks ja juba käimasoleva projekti kvaliteedi tõstmiseks. Mahuka eelarve tõttu vajas ka 2006. aastal erilist tähelepanu Euroopa vabatahtliku teenistuse alaprogramm, kus eesmärgiks võeti samuti noorte teavitamine vabatahtliku teenistuse võimalustest ja organisatsioonide teadlikkuse tõstmine võimalusest olla saatvaks või vastuvõtvaks organisatsiooniks.

2006. aastal oli prioriteetseks piirkonnaks seatud Pärnumaa. Sellest piirkonnast on aastate jooksul olnud vaid mõni üksik taotleja, mistõttu noorte ja ka organisatsioonide paremaks teavitamiseks korraldati kõigis Pärnumaa koolides infotunnid programmi võimalustest ning teabepäev Pärnumaa organisatsioonidele ja huvitatud noortele Euroopa vabatahtlikust teenistusest. Lisaks toimus kaks projektijuhtimise koolitust. Pärnumaal toimunud tegevustest võttis osa ligi 1200 noort.

Koostöös MTÜ NTKONiga viidi infotunnid läbi ka 16 vene koolis Tallinnas ja Kallastel. Infotunnid vene koolides olid rõhuasetusega vabatahtlikuleteenistusele ja noortevahetusele. Neist võttis osa ligi 1300 noort.

Noorte kaasamiseks vabatahtlikku teenistusse korraldati 2006. aasta mais ja septembris Euroopa vabatahtliku teenistuse kampaania. „Tahan teha head!“. Kampaania tulemusena tõusis oluliselt kontaktide arv (ulatudes 800 päringuni).

Suurematest üritustest 2006. aastal vajab äramärkimist büroo osalemine järgmistel üritustel: „Intellektika 2006” Tartus (8000 külastajat); „Orientiir 2006” Narvas; „Sinu võimalused” konverentsid Tallinnas (1500 noort); Noortepäev 2006 Tartus; Õpilasmaleva kokkutulek Lammasmäel (600 noort), „Teeviit 2006” Tallinnas (18 500 külastajat).

AKADEEMILISTE MOBIILSUSTOETUSTE KESKUS

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus (AMK) koordineerib riiklike algatusi, mille raames toetatakse üliõpilaste, õppejõudude ja teadlaste vahetust, tutvustatakse Eesti kõrgharidust välismaal ning viiakse ellu mitmeid teisi kõrghariduse rahvusvahelistumist toetavaid tegevusi.

Toetusprogrammide administreerimise kõrval töö aasta meie jaoks kaasa ka mitmeid uusi tegevusi. ACA liikmena olime kutsutud osalema Euroopa kõrgharidust tutvustavatel messidel Tais ja Indias, mille tarbeks valmistasime ette uusi infomaterjale ja kust saime palju ideid Eesti kõrghariduse tutvustamiseks tulevikus. Sama organisatsiooni liikmena on Archimedes kaasatud ka Euroopa kõrghariduse maine parandamise ja siin õppimise populariseerimise projekti. Koostöös ministriumide ja kõrgkoolidega tegime palju tööd kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia vastuvõtmise ja selle raames toimuvate uute tegevuste algatamiseks, millest

olulisemana tuleks nimetada välisdoktorantidele suunatud toetusskeemide käivitamist.

Põhiosa tööajast kuulus siiski tavapärase stipendiumiprogrammide menetlemiseks, kus ühtekokku oli 2006. aastal meie käsutusse antud 31,45 miljonit krooni ning kogu aasta jooksul anti välja enam kui 350 stipendiumi ja toetust.

KRISTJAN JAAGU PROGRAMM

Kristjan Jaagu riikliku stipendiumiprogrammi eesmärgiks on toetada Eesti kõrgkoolide üliõpilaste välisõpinguid ning kõrgkoolide akadeemilise personali enesetäiendamist välisriikides. Taotlusi hindab Kristjan Jaagu nõukogu, mille koosseisu kuulusid 2006. aastal Olav Aarna (akadeemik, Riigikogu kultuurikomisjoni esimees), Heli Aru (HTM hariduspoliitika nõunik), Mait Klaassen (Riigikogu liige), Renaldo Mändmets (Rahandusministeeriumi asekancler), Indrek Raudne (Riigikogu liige), Rait Toompere (SA Archimedes juhatuse liige), Toivo Toot-

sen (Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimees) ja Peeter Tulviste (akadeemik, Riigikogu liige).

Kristjan Jaagu taotlusi võetakse vastu vastu kolmes kategoorias:

Välissõidud (1 500 000 krooni) Kuni 21-päevased välis- sõidud. Magistrandid, doktorandid, õppejõud

Taotlusi võeti vastu neljas taotlusvoorus tähtaegadega 1. juunil 2006, 1. septembril 2006, 1. detsembril 2006 ja 1. märtsil 2007. Komisjon hindas ühtekokku 377 taotlust, millest rahuldati 136 (2005/2006. õppeaastal 125).

Saatvatest kõrgkoolidest on suurim osakaal Tartu Ülikoolil (54%), varasemate aastatega võrreldes on tõusnud TTÜ (22%) ja TLÜ (12,5%) osakaal.

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Kõrgkool	2003–2004		2004–2005		2005–2006		2006–2007		Kokku	
TÜ	43	376 804	95	973 460	66	761 902	74	881 956	278	2 994 100
TTÜ	24	293 991	23	262 629	23	263 320	28	420 076	98	1 240 016
TLÜ	7	68 478	13	134 310	14	175 180	14	188 300	48	566 268
EMÜ	8	83 439	13	101 900	14	145 400	15	161 900	50	492 639
EKA			7	63 636	2	31 000	1	9 400	10	104 036
Välisülikoolid			3	17 100	5	70 500	3	57 500	11	145 100
EMTA	1	7 734	3	43 700			1	7 300	5	58 734
Teised	4	54 600	1	8 500	1	8 000			6	70 600
Kokku	87	884 546	158	1 605 235	125	1 455 302	136	1 726 432	506	5 672 015

Eduprotsent on tõusnud eelmise õppeaasta 40%-lt 47%-le, paranevad taotluste kvaliteet. Stipendiaatide hulgas oli enim bioteaduste (23), tehnikaalade (19) ja füüsiliste loodusteaduste (19) üliõpilasi. Hüppe- liselt on tänavu vähenenud stipendiumite arv sotsiaal- ja käitumisteaduste ning humanitaaria üliõpilastele, neist valdkondadest on vähenenud ka taotluste arv.

Õppesuund	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Bioteadused	8	18	15	23	64
Sotsiaal- ja käitumisteadused	12	21	20	10	63
Füüsilised loodusteadused	9	14	15	19	57
Tehnikaalad	12	13	10	19	54
Humanitaaria	11	16	17	10	54
Tervis	10	17	7	10	44
Põllumajandus	7	9	7	12	35
Ärindus ja haldus	3	10	4	2	19
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadused		8	7	5	20
Matemaatika ja statistika	2	6	6	4	18
Keskkonnakaitse	2	4	5	5	16
Ajakirjandus ja infolevi	3	4	2	4	13
Kunstid	1	7	3	2	13
Arvutiteadused	2	3	4	4	13
Õigus	5	3	1	1	10
Veterinaaria			1	6	7
Arhitektuur ja ehitus		3			3
Isikuteenindus		2			2
Transport			1		1
Kokku	87	158	125	136	506

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Nõukogu otsustega jagati välja 1 728 632 krooni, mis teeb keskmiselt 12 710 krooni toetuse kohta. Keskmine toetussumma on ühe aastaga tõusnud 1500 krooni võrra,

kallinenud on keskmine stipendium pea kõikidesse riikidesse. Enim on sel õppeaastal sõidetud just USAsse (keskmine stipendium 17 267 krooni), populaarsuselt järgnevad tradit-

sioonilised Euroopa riigid – Saksamaa (8 520), Suurbritannia (10 307), Soome (5 812), Hispaania (11 232) ja Itaalia (12 357).

Sihtmaa	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Ameerika Ühendriigid	11	17	12	16	56
Saksamaa	9	14	14	12	49
Suurbritannia	10	11	11	4	36
Soome	5	11	6	8	30
Hispaania	8	10	6	3	27
Itaalia	4	8	9	6	27
Prantsusmaa	6	5	5	7	23
Rootsi	4	5	3	11	23
Norra	4	7	4	5	19
Kreeka		9	5	3	17
Venemaa	2	8	3	3	16
Holland	2	6	3	5	16
Portugal	2	3	4	5	14
Austria	1	4	1	7	13

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Ungari	3	2	2	6	13
Tšehhi Vabariik	2	4	1	5	12
Poola	2	4	4		10
Kanada	1	5	2	5	13
Šveits	4	2	2		8
Taani	1	3	3		7
Teised riigid	6	20	25	25	76
Kokku	87	158	125	136	506

Osaline õpe (3 500 000 krooni) Kuni 5-kuulised stipendiumid magistrantidele ja doktorantidele

2006/2007. õppeaastal oli avatud kaks tähtaega: 1. juuni 2006 ja 1. oktoober 2006. Kokku laekus komisjonile 97 taotlust, millest otsustati ra-

huldada 51 (53%). Nii taotlejate kui stipendiaatide arv oli samal tasemel ka eelmisel aastal (2005/2006 – 101 taotlust, 50 toetust).

Kõige enam toetusi said üliõpilased humanitaaria (9), tehnikaalade (8)

ja füüsikaliste loodusteaduste (7) valdkondadest. Taotluste hulgas oli tavapäraselt kõige rohkem humanitaaria ning sotsiaal- ja käitumisteaduste valdkonna taotlusi.

Õppesuund	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Tehnikaalad	3	9	5	8	25
Bioteadused	1	7	10	6	24
Humanitaaria	4	5	6	9	24
Füüsikalised loodusteadused	2	7	4	7	20
Sotsiaal- ja käitumisteadused	3	4	3	6	16
Tervis	1	3	7	1	12
Keskkonnakaitse	1	4	5		10
Kunstid	1	2	4	3	10
Ärindus ja haldus	1	3	2	3	9
Põllumajandus	4	2		2	8
Õigus	1	3	1	1	6
Ajakirjandus ja infolevi	1	1		1	3
Arvutiteadused	2	1			3
Transporditeenused				2	2
Arhitektuur ja ehitus			1		1
Tootmine ja töötlemine			1		1
Veterinaaria				1	1
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadused	1		1	1	3
Kokku	26	51	50	51	178

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Kokku jaotas komisjon 2006/2007. õppeaasta toetusteks välja 3 171 250 krooni (eelmisel aastal 2 723 200

krooni), mis teeb keskmiselt 62 181 krooni üliõpilase kohta. Seda on ligikaudu 8000 krooni üliõpilase kohta

enam kui eelmisel õppeaastal. Ka selles kategoorias läks enam kui 50% toetustest Tartu Ülikooli üliõpilastele.

Kõrgkool	2003–2004		2004–2005		2005–2006		2006–2007		Kokku	
TÜ	14	709 000	26	1 273 600	27	1 317 600	27	1 706 500	94	5 006 700
TTÜ	6	392 000	11	728 000	11	600 100	13	730 750	41	2 450 850
TLÜ	1	16 500	5	251 500	4	183 000	4	287 000	14	738 000
EMÜ	4	185 939	3	122 500	2	152 000	3	215 000	12	675 439
EKA			2	77 500	1	75 000	3	153 000	6	305 500
EMTA	1	71 000			2	147 500	1	79 000	4	297 500
Välisülikoolid			2	118 200	2	173 000			4	291 200
EHI			2	131 094	1	75 137			3	206 231
Kokku	26	1 374 439	51	2 702 394	50	2 723 337	51	3 171 250	178	9 971 420

Kui pooleks aastaks välismaale suundujate seas on traditsiooniliselt olnud kõige populaarsemaks sihtmaaks Soome, siis tänavu on siin

toiminud nihe ning kõige enam stipendiaate õpib 2006/2007. õppeaastal Suurbritannias (11), Soomest (5) enam on õppureid ka Rootsis (8) ja

Saksamaal (6). Suhteliselt palju on tänavu osalise õppe stipendiaate ka USAs.

Sihtmaa	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Soome	5	13	15	5	38
Rootsi	7	4	5	8	24
Saksamaa	3	8	7	6	24
Suurbritannia		8	4	11	23
Prantsusmaa	2	3	5	1	11
Taani		2	4	3	9
Ameerika Ühendriigid	2	1	1	4	8
Holland	3	1	2	2	8
Belgia		3		2	5
Austria		1	1	2	4
Itaalia	1	1	1	1	4
Hispaania			2	1	3
Kanada	1	1		1	3
Teised riigid	2	5	3	4	14
Kokku	26	51	50	51	178

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Tasemeõppe (5 500 000 krooni) Kuni 1-aastased stipendiumid magistrantidele ja doktorantidele

Tasemeõppe kategoorias võeti 2006/2007. õppeaastaks taotlusi vastu kolmandat korda, taotlemise tähtaeg oli 1. mail 2005. Huvi toetuse vastu on pidevalt kasvamas (2004 12 taotlust, 2005 60 taotlust, 2006 85

taotlust), hüppeline kasv tuleb peamiselt magistrantide arvelt (taotlejatest 19 doktorandid ja 66 magistrandid). Stipendiaatide hulgas oli 10 doktoranti ja 15 magistranti. Kõige aktiivsemad taotlejad on traditsiooniliselt äranduse ja halduse (19 taotlust), kunstide (12) ja humanitaaria (11) valdkonna üliõpilased. Nõukogu ot-

sustas toetada 28 kandidaati (33%), kolm stipendiaati hiljem loobusid. 25 stipendiaadist 11 olid loodus- ja täppisteaduste, tehnoloogia ja tervise valdkonna üliõpilased. Nende valdkondade osakaal on aastate jooksul ka pidevalt suurenenud, eriti hea oli tänavu eduprotsent tehnoloogia valdkonnas (5 taotlust, 4 stipendiaati).

Õppesuund	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Sotsiaal- ja käitumisteadused	3	3	5	11
Humanitaaria	1	6	2	9
Kunstid	2	4	2	8
Füüsikalised loodusteadused	3	3	1	7
Tehnikaalad		1	4	5
Arvutiteadused		3	1	4
Bioteadused		1	2	3
Keskkonnakaitse	1	2		3
Tervis	1	1	1	3
Ärandus ja haldus		2	1	3
Matemaatika ja statistika		1	1	2
Põllumajandus			2	2
Õigus		1	1	2

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Arhitektuur ja ehitus			1	1
Isikuteenindus		1		1
Transport			1	1
Veterinaaria		1		1
Kokku	11	30	25	66

2006/2007. õppeaasta toetusteks makstakse välja 4 570 725 krooni, mis teeb keskmiselt 182 829 krooni üliõpilase kohta. Kõige enam taotlejaid on traditsiooniliselt Tartu Ülikoolist, sinna läheb seetõttu

ka peaaegu pool kõigist toetustest, suhteliselt palju on stipendiaate, kes õpivadki välisülikooli juures täisajaga õppes. Kõige suuremad keskmised toetused stipendiaadi kohta on EKA taotlejatel (198 000), järgnevad

TLÜ (186 312) ja TTÜ (183 061). Väikseim keskmine toetussumma on EHI (150 000) ja TÜ stipendiaatidel (150 098), mis tuleneb peamiselt asjaolust, et nad ei ole välismaal viibimise ajaks õppemaksu taotlenud.

Saatev kõrgkool	2004–2005		2005–2006		2006–2007		Kokku	
TÜ	6	671 952	14	1 953 407	10	1 877 587	30	4 502 946
Välisülikoolid	2	348 500	4	709 853	7	1 196 137	13	2 254 490
TTÜ	1	121 000	4	753 379	4	773 172	9	1 647 551
EMÜ	1	58 000	1	134 500	4	723 829	6	916 329
EMA	1	180 000	2	293 182			3	473 182
EKA			2	396 000			2	396 000
TLÜ			2	372 624			2	372 624
EHI			1	150 000			1	150 000
Kokku	11	1 379 452	30	4 762 945	25	4 570 725	66	10 713 122

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Iga kolmas KJ tasemeõppe stipendiaat õpib Suurbritannias, sel aastal oli selgelt vähem Soome ja eriti Rootsi õppima suundujaid. Vältimatu õp-
pemaksu tõttu on Suurbritannias õp-

pimine ka keskmisest oluliselt kallim – ühe Suurbritannias õppiva üliõpilase stipendiumiks makstakse keskmiselt 206 583 krooni aastas, võrdlemisi kallis on Venemaal (200 182)

õppimine, pea kõigis teistes riikides jääb kulu ühe üliõpilase kohta alla 160 000 krooni aastas (Soomes 154 000, Rootsis 146 375, USAs 147 700, Saksamaal 153 125).

Sihtmaa	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Suurbritannia	2	10	9	21
Rootsi	1	6	1	8
Soome	2	1	3	6
Ameerika Ühendriigid		1	4	5
Prantsusmaa		4	1	5
Taani	2	1	2	5
Saksamaa	1	2	1	4
Hispaania	1		1	2
Iirimaa	1	1		2
Kanada		1	1	2
Austria		1		1
Belgia		1		1
Holland			1	1
Šveits			1	1
Ungari	1			1
Venemaa		1		1
Kokku	11	30	25	66

RIIKLIK KOOLITUSTELLIMUS VÄLISÜLIKOOLES (9 300 000 KROONI)

Doktorantide suunamine välisülikoolidesse on seotud riikliku koolitustellimusega, välisõppe doktorantuuri kohta toetatakse avaliku konkursi kaudu kolmandat aastat.

Taotluste tähtaeg oli 1. märtsil 2006.

Esitati 27 taotlust, mida on üheksa võrra enam kui eelmisel aastal. Taotluste läbivaatamisel kasutati Eesti Teadusfondi ja Eesti Kultuurkapitali volitatud ekspertide abi. Ekspertide poolt positiivse hinnangu saanud kandidaatidega viidi läbi intervjuu. Komisjoni kuulusid prof Volli Kalm (TÜ), prof Rein Vaikmäe (TTÜ), Heli Aru (HTM) ja Rait Toompere

(Archimedes). Intervjuud läbi viinud komisjon tegi riikliku koolitustellimuse komisjonile ettepaneku rahastada 15 taotleja õpinguid. Õpesuundade jaotuses oli uute stipendiaatide hulgas üle mitme aasta taas suurem osakaal kunstide ning ärin-duse ja halduse valdkondades. Jätku-vaks probleemiks on taotluste vähene arv prioriteetsetes valdkondades.

Õppesuund	2002–2003	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Kunstid	6	4	1		3	14
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadused		1	5	1	2	9
Sotsiaal- ja käitumisteadused	1		2	3	2	8
Tervis	1	1	2	3		7
Humanitaaria	1	1	1	1	2	6
Tehnikaalad		5		1		6
Veterinaaria	2	1			1	4
Ärindus ja haldus		1			3	4
Bioteadused			2		1	3
Õigus				3		3
Matemaatika ja statistika			1		1	2
Arvutiteadused			1			1
Transport		1				1
Kokku	11	15	15	12	15	68

2006/2007. õppeaastal õpib riikliku koolitustellimuse raames välisülikoolides 62 üliõpilast, kellest 47 olid oma õpinguid alustanud juba varem. Sügissemestril kaitsesid doktorikraadi Jana Jaal (Technische Universität Dresden, radioloog) ja Targo Kalamees (Tampereen Teknillinen Yliopisto, arhitektuur ja ehitus). Jana Jaal asub kevadest tööle TÜ Onkoloogiakliinikusse, Targo

Kalamees kavatseb kandideerida sobivale ametikohale TTÜs. 2007. aasta alguses kaitsesid doktoritööd veel Pille Meier (Helsinki Teknillinen Yliopisto, puidutehnoloogia) ning Aleksandra Ljalikova (Université Jean Monnet Saint Etienne, prantsuse keele didaktika). Pille Meier töötab TTÜ keemia- ja materjaliteaduskonnas puidutöötlemise õppetoolis ning Aleksandra Ljalikova jätkab

tööd TLÜ germaani-romaani filoloogias osakonnas prantsuse keele õppetoolis. 2007. aastal on lubanud oma töökaitsmiseks esitada veel kuus stipendiaati.

Kõige rohkem välismaal õppivaid doktorante õpib Soomes, viimastel aastatel on suurenenud Suurbritannia osakaal. Olulisteks sihtmaadeks on ka Rootsi, Saksamaa ja Prantsusmaa.

Sihtmaa	2002–2003	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
Soome	6	7	5	3	4	25
Suurbritannia		1	4	3	5	13
Rootsi	1		2	3	2	8
Prantsusmaa	2	1		1	2	6
Saksamaa	1	3	1	1		6
Venemaa	1	2			1	4
Holland			2	1		3
Itaalia		1				1
Norra			1			1
Uus-Meremaa					1	1
Kokku	11	15	15	12	15	68

2006/2007. õppeaastal maksab Archimedes õppetoetust 49-le välismaal õppivale doktorandile (kokku 7 530 874 krooni), 13 doktoranti on õppepuhkusel, on palunud lõpetamiseks pikendust või ei viibi pidevalt välisülikooli juures. Keskmine üliõpilasele makstud stipendium on 2006/2007. õppeaastal 153 691 krooni ühe toetatud doktorandi kohta. Keskmine stipendium on eelmise õppeaastaga võrreldes tõusnud 1500 krooni võrra, selle peamiseks põhjuseks on Suurbritannia ülikoolide poolt nõutava miinimumsissetuleku tõus, mille tulemusel tõsteti ka Suurbritannias õppivate RKT doktorantide stipendiumi.

Lisaks kattis Archimedes ka 13 doktorandi õppekulud vastavalt esitatud arvele, kokku 1 078 901 krooni (keskmiselt 82 992 krooni ühe doktorandi kohta aastas). Kuna doktorandi stipendium katab vaid ühe isiku elamiskulud välismaal, makstakse alates 2006/2007. õppeaastast alaealisi lapsi kasvatavatele sti-

pendiaatidele lisaks ka igakuist lapsetoetust. Lapsetoetust maksti 2000 krooni kuus, arvestuse aluseks on võetud lasteaiatasud Suurbritannias ja Soomes. Lapsetoetust maksti esimesel aastal kümne lapse eest, kokku 232 000 krooni.

2006/2007. aastal makstud keskmine kogutoetus (sh õppemaks ja lapsetoetus) oli 170 034 krooni stipendiaadi kohta aastas. Kallimad ei ole seejuures olnud ainult traditsiooniliselt kulumahukad õppesuunad. Keskmine toetus aastas matemaatika ja statistika õppesuuna doktorantidele oli 240 745 krooni, ärinduse ja halduse õppesuunal 224 607 krooni, veterinaarias 214 640 krooni ning sotsiaal- ja käitumisteadustes 210 416 krooni. Kõige väiksem oli keskmine kulu tervise (136 909), õpetajakoolituse ja kasvatusteaduse (147 430) ning bioteaduste (148 672) valdkonnas. Riikidest oli kalleim õppida Norras (330 490 krooni), millele järgnesid Uus-Meremaa (241 252), Suurbritannia (229 683) ja Venemaa

(225 837). Kõigis neis riikides moodustab määrava osa kulust õppemaks. Suhteliselt soodne on õppida Soomes (145 232) ja Rootsis (146 973). Uue konkursi tingimustes ongi õppekulude otstarbekuse hindamine otsust senisest enam mõjutavama faktorina sisse toodud.

2006/2007. õppeaasta toetusteks ja õppetasudeks kulub arvestuste kohaselt 9 041 775 krooni.

Kui kõigi välismaal õppivate doktorantide loikes on kõige sagedamini stipendiaadi tulevase töenäolise tööandjana taotlemise ajal esitatud Tartu Ülikool (koos VKAga 21), siis proportsionaalselt on kõige rohkem stipendiume läinud hoopis Eesti Kunstiakadeemia (9) ja Tallinna Ülikooli (koos EHIga 17) toetuskirjaga kandidaatidele.

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Saatja	2002–2003	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Kokku
TÜ	2	3	4	8	3	20
TLÜ	1	2	7	1	5	16
EKA	4	1	1	1	2	9
TTÜ		4	1	2	2	9
EMÜ	2	1			1	4
EMTA	1	1			1	3
EHI			1			1
EMARA		1				1
TLK		1				1
VKA		1				1
EBS					1	1
ITK			1			1
Rahvusoooper Estonia	1					1
Kokku	11	15	15	12	15	68

**RAHVUSKAASLASTE
PROGRAMMI TOETUS
(1 920 000 KROONI)**
**Üliõpilastoetused
(1 800 000 krooni)**

2006/2007. õppeaastal õpib Rahvuskaaslaste programmi raames Ees-

ti ülikoolides 26 üliõpilast. Üliõpilased õpivad riigieelarvevälisel tasulisel õppekohal, Archimedes katab nende õppeteenustasu, eluasemetoetuse, õppetoetuse ning sõidukulud koju ja tagasi. Lepingute kohaselt on 2006/2007. õppeaastal rahvuskaas-

laste programmi üliõpilasstipendiumite arvestuslik kulu 1 876 710 krooni, ühe üliõpilase kohta keskmiselt 72 181 krooni. Ühe stipendiaadi kohta tehtavad maksed võivad siiski oluliselt erineda, sõltudes paljuski õppemaksu ja reisikulust.

Kool / Lõpetamise aasta	2007		2008		2009		2010		Kokku	
TÜ	3	190 836	4	264 594	3	236 135	6	404 292	16	1 095 858
TLÜ	2	15 4856	1	63 630					3	218 486
TTÜ			1	93 149			1	76 738	2	169 887
EKA			1	142 000					2	142 000
VKA							2	125 600	1	125 600
EMA			1	94 440					1	94 440
EMÜ	1	30 440							1	30 440
Kokku	6	376 132	8	657 813	3	236 135	9	606 630	26	1 876 710

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

Suur enamus rahvuskaaslaste programmi üliõpilastest õpib TÜ-s (18), TLÜ-s ja TTÜ-s õpib kummaski kaks üliõpilast. Peamiselt õpitak-

se selle programmi raames nn pehmetel erialadel, enim üliõpilasi õpib ärimise ja halduse (6), humanitaaria (5), sotsiaalteaduste (5) ja kunstide

(3) õppesuunal. 16 üliõpilast on pärit Venemaalt (5 Peterburist, 3 Ülem-Suetukist, 3 Petserist), 3 üliõpilast Abhaasiast, 2 Valgevenest ja Ukrainast.

Õppesuund / Lõpetamise aasta	2007	2008	2009	2010	Kokku
Ärimine ja haldus	1	1	2	2	6
Humanitaaria	2	2		1	5
Sotsiaalteadused	1	2	1	1	5
Kunstid	1	2			3
Teenindus				2	2
Arvutiteadused				1	1
Bioteadused		1			1
Kehakultuur				1	1
Matemaatika ja statistika				1	1
Tehnikaalad	1				1
Kokku	6	8	3	9	26

Eesti keele õppe toetamine (120 000 krooni)

Selles valdkonnas kuulub mobiilsustoetuste keskusele rakenduslik roll, valik toetatavate tegevuste osas tehakse ministeeriumis ja programmi nõukogus. Eraldi toetati 13 väliseesti lapse osalemist Eestis toimuvates suvistes laagrites, Krimmi eestlaste keeelaagri korraldamist, Tamperre eesti laste õppereisi Eestisse, lastelaagrit Marimaal ja välismaal eesti keelt õpetavate õpetajate täiendkoolitust. Kokku oli selles valdkonnas kulunud 274 630 krooni, puuduolev summa võeti eelmise aasta jäägist.

EUROOPA ÜLIKOOLIDE INSTITUUT (809 680 KROONI)

Alates 2005/2006. õppeaastast on eestlastel võimalik õppida ülikoolis European University Institute (EUI), mis asub Firenzes, Itaalias. EUI on teadusasutus, mis pakub majandusteaduse, õigusteaduse, ajaloo ja sotsiaalteaduste alast õpet doktorantuuri ja post-doktorantuuri tasemel. Õppima võetakse ainult liitunud riikide mandaadi ja stipendiumiga. Eestil on hetkel kolm doktorantuuri kohta, vastuvõetute eest tasub õppemaksu ja stipendiumi Archimedes. 15. jaanuari tähtajaks esitas instituudile taotluse kolm eestlast, neist vestlusvoorudes kutsuti kaks ning vastu võeti üks uus doktorant. Kaks doktoranti alustasid õpinguid 2005/2006.

2006/2007. õppeaastal kulub EUI üliõpilaste õpingute toetuseks kokku 1 057 882 krooni, millest 438 836 krooni kulub õppemaksuks, 581 486 stipendiumiteks ja 37 560 krooni lapsetoetusteks. 2007. aastal saab EUI doktoriõppesse astuda veel üks Eestist pärit üliõpilane.

RIIKIDEVAHELISTE LEPINGUTE STIPENDIUMITEKS (700 000 KROONI)

Riikidevaheliste lepingute menetlemisel on Archimedese ülesandeks informatsiooni levitamine, nõustamine, taotluste vastuvõtmine, läbivaatamine ja edasisaatmine, vajadusel valiku tegemine, välispartnerite ja Eesti kõrgkoolidega suhtlemine ja toetuste väljamaksmine. AMK maksab toetusi peamiselt riikidevaheliste lepingute raames Eestisse õppima tulevatele üliõpilastele, õppejõududele ja teadlastele. Väljaläinud eestlaste toetuse katab enamasti vastuvõttev riik, kui lepingus ei ole sätestatud teisiti (reisikulud mõnede lepingute osas on tasunud Eesti pool).

2006. aastal eraldas Haridus- ja teadusministeerium selles kategoorias toetuste maksmiseks 700 000 krooni. Kokku toetab AMK 2006/2007. õppeaasta sügissemestril 35 isikut, kellest 14 osalesid Eesti ülikoolide korraldatud suvistel intensiivsetel keelekursustel ning ülejäänud õppisid ja töötasid mõne Eesti kõrgkooli

Akadeemiliste mobiilsustoetuste keskus

või teadusasutuse juures. AMK toetas ka kolme välismaale õppima ja tööle lähetatud Eesti õppejõudu, kelle eest tasuti sõidukulud. Tasuti ka Eesti teadlaste osamakse Edinburghi

Ülikooli teadusprojekti. Toetusteks on kokkuväljamakstud 629 761 krooni. Kevadsemestril on kohustus maksta toetusi 18 isikule, kokku 345 200 väärtuses. Enim stipendiaate on

Ungarist (14), Itaaliast (9), Poolast (7) ja Ukrainast (6). 34 isikut õpib/töötab Tartu Ülikoolis, 13 Tallinna Ülikoolis ja 5 Tallinna Tehnikaülikoolis.

Koduriik /Kõrgkool	TLÜ	TTÜ	TÜ	Kokku
Ungari	2		11	14
Itaalia	5	1	3	9
Poola			7	7
Ukraina		2	4	6
Prantsusmaa		2	2	4
Kreeka			3	3
Tšehhi Vabariik	3			3
Leedu			2	2
Läti			2	2
Tšehhi Vabariik	2			2
Flandria	1			1
Kokku	13	5	34	52

NOORE ÕPETLASE STIPENDIUM (194 001 KROONI)

Tegemist on eraettevõtjate, Haridus- ja teadusministeeriumi ning sihtasutuse Archimedes koostöös on loodud stipendiumiprogrammiga, mille eesmärgiks on toetada andekaid Eesti keskkoolilõpetajaid bakalaureusekraadi omandamisel tunnustatud välisülikoolides. 2006. aastal kuulutati konkurss välja kolmandat korda. Programmi nõukogu on kinnitatud haridus- ja teadusministri käskkirjaga ning selle koosseisu kuulusid: Heli Aru (HTM), Tõnu Pekk (EBRD, annetajate esindaja), Hannes Tammjärv (Rocca al Mare Kool, annetajate esindaja), Eha Teder (Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus), Küllike Tohver (Briti Nõukogu). Kokkuleppe kohaselt eraldab Eesti riik stipendiumiprogrammi toetuseks samapalju, kui suudetakse kokku saada eraannetajate toetustest, ent mitte rohkem kui 250 000 krooni aastas. 2006. aastal õnnestus annetustena saada 100 000 krooni, sh sihtasutuse Archimedes poolne annetus.

Väljakuulutatud tähtjaks laekus 11 taotlust. Otsuse langetamisel toetus nõukogu riigieksamite keskmisele hindele, taotluses esitatud informatsioonile ning läbiviidud intervjuudele. Välja otsustati anda neli 50 000 kroonist stipendiumi, kokku 200 000 krooni väärtuses. Kolme aasta jooksul on selle programmi raames toetatud 13 üliõpilast, kellest 10 on õppima asunud loodus- ja täppisteaduste ning 3 sotsiaalteaduste, ärinde ja õiguse valdkonnas. 9 stipendiaati on õppima asunud Suurbritannias, 2 Saksamaal, 1 USA-s ja Rootsis.

REKLAAM- JA INFOMATERJALID

- Mobiilsustoetuste keskuse uus veebileht, mis hõlmab kõiki tegevusi <http://www.archimedes.ee/amk>
- Trükis „International Student's Guide to Estonia”. Tiraaž 5000. Vabalt jagamiseks kõrgkoolidele, ministeeriumitele, välisesindustele, messidel.
- Trükis „International Programmes in Estonian Universities”. Tiraaž 1000. Jagatud EHEF projektis osalenud kõrgkoolidele ja Euroopa kõrgharidusmessidel Aasias.
- Jaotusmaterjal (*flaier*) portaali smartEstonia.ee reklaamiks. Tiraaž 5000. Vabaks jagamiseks kõrgkoolidele, ministeeriumitele, välisesindustele, messidel.
- Jaotusmaterjal (stendile ja *flaier*) programmide Kristjan Jaak ja Riiklik koolitustellimus välismaal levitamiseks. Tiraaž 500 + 1000.
- smartEstonia.ee plakatid välismessidel Eesti kõrghariduse tutvustamiseks.
- smartEstonia.ee portaali jooksev täiendamine ja uuendamine. <http://www.smartestonia.ee>

EESTI KÕRGHARIDUSE AKREDITEERIMISE KESKUS

Keskus viis 2006. a läbi 25 valdkonnas rahvusvaheliste ekspertide visiitide Eesti kõrgkoolide õppekavade hindamiseks. Visiitide tulemusena andsid ekspertkomisjonid hinnangu 203 (see on senine rekord) õppekavale ja ühele institutsioonile (2005. a hinnati 187 õppekava). Kõrghariduse hindamise nõukogu otsuste tulemusena said 173 õppekava täisakrediteeringu, 21 õppekava said tingimisi akrediteeritud ning 9 mitte akrediteeritud.

Ekspertkomisjonid külastasid 2006. aastal 21 kõrgharidust andvat õppeasutust. Kokku osales 2006. a meie õppekavade akrediteerimisel 103 väliseksperti. Riigiti jagunesid ekspertid järgmiselt:

- 1) 32 eksperti – Soome;
- 2) 17 eksperti – Ühendkuningriigid;
- 3) 10 eksperti – Rootsi, Läti ja Ungari;

- 4) 8 eksperti – Belgia;
- 5) 5 eksperti – Holland;
- 6) 3 eksperti – Norra;
- 7) 2 eksperti – Tšehhi ja Iirimaa;
- 8) 1 ekspert – Saksamaa, Venemaa, Šveits ja Island

Kokku on aastatel 1997–2006 akrediteeritud juba 1065 õppekava (osa neist kaks või enam korda). Täisakrediteeringu on saanud 800 õppekava, tingimisi 226 ning mitte akrediteeritud on 39 õppekava.

2006. a jaanuaris viis keskus läbi seminari eneseanalüüsi aruannete koostamise ja ekspertkülastuste ettevalmistamise teemal Eesti Maaülikoolis. Detsembris korraldati sarnane seminar Tartu Ülikoolis.

2006. a detsembris osaleti Venemaa Samaara Riikliku Ülikooli akrediteerimiskomisjoni töös. Tegemist olis selles mõttes ajaloolise sündmusega, et see oli üleüldse esimene kord, kui välismaalane Venemaa kõrgkooli akrediteerimisel osales.

EKAK on mitmete rahvusvaheliste kvaliteedikindlustuse võrgustike liige.

2006. a osaleti järgmiste organisatsioonide üritustel:

- 1) mais INQAAHE aastakonverents Haagis;
- 2) mais CEEN aastakonverents Grazis;
- 3) juunis Euraasia kvaliteedikindlustuse võrgu aastakonverents Biškis;
- 4) septembris ENQA peaassamblee Brüsselis;
- 5) novembris Münchenis I Euroopa kvaliteedifoorum ENQA, EUA, EURASHE ja ESIB ühiskorraldusel.

AASTA PEAMISED TULEMUSED

Aasta 2006 oli EL Innovatsioonikeskusele muutuste aasta – nii toimunud kui ka oodatavate muudatuste tõttu. Aasta algul alustas tööd uue üksusena Teaduskompetentsi Nõukogu büroo. Esimest korda viisime läbi Eesti teaduse populariseerimise auhinna konkursi. Kogu aasta olime täielikult hõivatud uue, EL teadus- ja arendustegevuse 7. raamprogrammi ettevalmistustega. Aprillist alates pandi meid mõtlema ka tõukefonide peale.

Lisaks Eesti-sisestele tegemistele korraldasime mitmeid üritusi, millel oli laiem rahvusvaheline kõlapind – COST kõrgemate ametnike nõukogu istung Tallinnas ja Tartus; Kesk-Aasia humanitaarteadlastele mõeldud seminarid Bi kekis ja Tallinnas; Ukraina, Moldova ja Valgevene teadlaste ning ettevõtjate partnerlusüritus Tallinnas; Gruusia teadusjuhtide visiit Tartusse ja Tallinnasse.

Meie töötajad osalesid 23 üleeuroopalise projekti konsortsiumis, saadud kogemusi rakendasime Eestis nii oma ürituste (55), ettekannete (71) kui ka publikatsioonide (81) avaldamisel.

See aasta on viimane, mil esineme aastaraamatus nime all "EL Innovatsioonikeskus". Järgmisest, 2007. aastast oleme Teaduskoostöö keskus.

EUROOPA LIIDU TEADUSE JA TEHNOLOOGIA ALASED KOOSTÖÖPROGRAMMID

Alates viiendast EL teadus- ja arendustegevuse raamprogrammist on sihtasutuse Archimedes EL Innovatsioonikeskus olnud programmi kontaktorganisatsiooniks Eestis. Keskuses töötavad raamprogrammi erinevate teemade ja horisontaalsete valdkondade konsultandid e riiklikud kontaktisikud, kelle ülesandeks on Eesti teadlastele, teadusasutustele ja teadussuutlikele ettevõtetele igakülgse informatsiooni ja abi jagamine, et suureneks nende edukus nii rahastamise taotlemisel kui erinevate koostööprojektide ja -programmidega liitumisel ning neis osalemisel.

KUUES RAAMPROGRAMM

Euroopa Liidu teaduse ja tehnoloogia arendamise 6. raamprogramm (2002–2006)

Kuuenda raamprogrammi (GRP) jaoks oli aasta 2006 viimane. Peamisteks tegevuse eesmärkideks:

- 1) lõppeva raamprogrammi kokkuvõtmine ning viimaste projektkonkursside tutvustamine,
- 2) programmis osalemise statistiliste andmete korrastamine,
- 3) Eesti osalejate intervjuerimise ettevalmistamine.

Lisaks riikliku kontaktpunkti tööülesannete täitmisele osalesid valdkondade konsultandid ka Euroopa Komisjoni juurde moodustatud raamprogrammi erinevate valdkondade programmikomiteede töös.

Kokkuvõtted raamprogrammi hetkeseisust

Spetsiaalseid üritusi 6. raamprogrammi (GRP) üldiseks tutvustamiseks enam ei korraldatud, teavet hetkeseisust andsime paralleelselt muude toimuvate üritustega. Järgnevalt paar näidet.

- 25. jaanuaril toimus infotehnoloogia programmi viimast väljakulutatud konkursikutset tutvustav infopäev „Kaks miljardit krooni IT teadus- ja arendustegevuseks 2006. Kuuenda raamprogrammi infotehnoloogiate valdkonna 6. kutse”.
- 27. jaanuaril toimus Tartu Ülikooli Raamatukogu konverentsisaalis lõppeva raamprogrammi aasta suurim üritus, ”6RP vahekokkuvõte – aasta 2005. Ülevaade EL T&A 7. raamprogrammist (2007–2013)”, kus osales 70 huvielist. Külalisesinejatena astusid üles ka kolleegid Saksamaalt.

Järjest kasvas selliste päringute arv, kus taheti teada, kuidas Eestil on läinud 6. raamprogrammis. Sellest tule-

nevalt püüdsime vastavat informatsiooni võimalikult operatiivselt avaldada nii oma veebilehel, infolehes Innovaatika kui ka üleriigilises meedias. Vahemärkusena olgu lisatud, et Innovaatika infolehe tellijate arv on juba aastaid püsinud üle 600. Lisaks tellijatele levitati lehe erinumbreid suurematel teadusüritustel ja infopäevadel. Kõik Innovaatika numbrid on kättesaadavad ka elektrooniliselt meie keskuse kodulehel.

Ülevaateartikleid raamprogrammist ilmus neljal korral:

- Eesti 6. raamprogrammis. Innovaatika nr 52–52, detsember 2005 – jaanuar 2006
- Euroopa Liidu raamprogrammid ja Eesti (avaldatud ka Eesti Ekspressi Innovatsioonilisas). Innovaatika nr 52–52, detsember 2005–jaanuar 2006
- Eelviimast korda 6. raamprogrammist. Innovaatika nr 57, mai 2006
- Eesti 6. raamprogrammi lõpusirgel. Innovaatika nr 61, oktoober 2006

Lisaks sellele andsime ülevaate Eesti osalemise seisust 6. raamprogrammis ka väljapoole:

- „Overview of Estonia's participation in FP 6 and prospects for FP7” . Cordis Wire, 24. jaanuar
- „EU Framework Programmes and Estonia”. Rahvusvaheline teaduskonverents “Russia and EU: Prospects of creating common space of research and education”, Voronež, 18. detsember

6RP rahvusvahelise koostöö alaste tegevuste (INCO) valdkonna projekti „Boosting Baltics” toel valmis e-käsiraamat “Guide to EU Framework Programmes. Research and innovation funding from the European Union” <http://guide.guide.irc.ee/>, mis aitab taotluse kirjutajal paremini aru saada EL raamprogrammide loogikast ning annab juhtnööre projekti koostamiseks ja esitamiseks.

Statistiliste andmete korrastamine

Informatsioon Eesti osaluse kohta korjub kokku mitmest allikast:

- 1) Programmikomitee liikmetele on ligipääs Euroopa Komisjoni poolt hallatavale CIRCA andmebaasile, kust saab informatsiooni taotluste ning hindamistulemuste kohta. Sealtsaadava teabe kvaliteet ja usaldusväärsus paraku erinevate programmikomiteede kaupa kõigub üsna palju ning enamikul juhtudel on andmed esitatud pdf-failidena. Seetõttu peavad valdkondade konsultandid sisestama vajalikud andmed Access-andmebaasi käsitsi. See on töömahukas protsess, mis samuti täielikku kindlust ei anna. Aasta lõpu seisuga on selles andmebaasis informatsioon 1107 projekti kohta. Puuduvad andmed EASi haldusalasse kuuluvate programmide kohta (Väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele suunatud tegevused; Teadustegevus ja innovatsioon).

- 2) Kaks korda aastas esitab Euroopa Komisjon andmed sõlmitud lepingute kohta. Viimane informatsioon saabus seisuga 17. juuli 2006. Lõplikud andmed taotluste seisuga kohta loodame saada märtsis 2007.

Eesti osalejate intervjuerimine

Mitmekülgsema informatsiooni saamiseks Eesti organisatsioonide osalemise kohta 6. raamprogrammis valmistasime ette ankeedid intervjuude läbiviimiseks. Otsustasime intervjuerida kõiki edukates projektides osalejaid, samuti neid organisatsioone, kes esitasid taotluse koordinaatorina, kuid ei osutunud edukaks. Kokku tuleb intervjuerida üle 300 inimese (veerand kõigist taotlustest).

7. raamprogrammi ettevalmistamine

Aastal 2007 saab alguse järjekordne teaduse ja tehnoloogia arendamise rahastamise raamprogramm – järjekorras sedakorda juba seitsmes. Kestvuskis senistest pikem – seitse aastat (2007–2013). Kõigil raamprogrammi konsultantidel oli seetõttu üheks peamiseks ülesandeks teadus- ja arendustegevuse erinevate töögruppide töös osalemine ning 7RP Eesti positsioonide ettevalmistamisele kaasaaitamine.

Eesti positsioonide kujundamisel suurema teadusavalikkuse haaramiseks ja EL raamprogrammide tut-

vustamiseks organiseerisime erinevaid üritusi:

- Koostöös TEKESiga toimus 16.–17. jaanuaril Eesti delegatsiooni (TÜ, TTÜ, TLÜ, Tallinna Tehnikakõrgkool, Sisekaitseakadeemia, Kaitseministeerium) ühissõit Helsingis toimuva 7RP julgeoleku programmi infopäevale. Teel Helsingisse ja tagasi toimusid selle teemalised seminarid laeva konverentsikeskuses.
- Toimusid läbirääkimised Euroopa Teadusnõukogu koosoleku korraldamiseks Eestis. Vastavalt professor Kafatose kirjale toimub see 4.–6. septembril 2007. aastal. Ettevalmistused selleks ürituseks algasid juba sügisel ja on käesolevaks hetkeks lõppenud.
- 28. novembril toimus esimene suurem 7. raamprogrammi koolitus, mille viis läbi Dr Sean McCarthy Iirimaa firmast Hyperion Ltd. Tema puhul on tegu väga kõrgetasemelise koolitajaga, kellega oleme ka varem koostööd teinud. See kord toimus kursusel osales 65 teadlast ja teaduse administraatorit ülikoolidest ja teadusasutustest.
- 29. novembril toimunud projekti „Platon” infopäeval anti ülevaade sotsiaal- ja humanitaarteadlaste osalemisvõimalustest 7RPs.
- 10. detsembril tutvustasime 7. raamprogrammi ja vastavaid võimalusi seminaril „Turbeuurinud julgeoleku teenistusse”.
- 15. detsembril toimus 7RP avaüritus laeval Galaxy, kuhu olid kutsutud kõigi kõrgkoolide esindajad, Teaduskompetentsi Nõukogu büroo liikmed ning COSTi erialakomiteede liikmed, Haridus- ja teadusministeeriumi, Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi ning EASI esindajad. Rääkisime koostööst, rahastusmudelitest, samuti tutvustasime teisi algavaid koostööprogramme – CIP (Konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogramm), LLL (Elukestva õppe programm). Seminaril osales ka Marja-Leena Tolonen – Soome 7. raamprogrammi koordinaator TEKESist. Raamprogrammi

konsultandid tutvustasid ennast ning esitasid ülevaated temaatilistest programmidest.

Muutused raamprogrammis nõudsid eelnevat tööd ka raamprogrammi tugistruktuuri kujundamisel nii Eesti kui Euroopa tasandil.

- 9.–10. veebruaril osales Ülle Must FORFase kutsel Dublinis toimulaval arutelul „Support Services for EU Framework Programme”.
- Sama teemat arutati ka 1. märtsil Tallinnas toimunud kohtumisel Euroopa Komisjoni esindaja Dan Andreega.
- Oktoobri alguses saadeti Euroopa Komisjonile Eesti 7. raamprogrammi programmikomiteede liikmete nimekiri ja kuu lõpus raamprogrammi konsultantide nimekiri.
- Detsembris toimusid esimesed koolitusvoorud raamprogrammi konsultantidele.
- 22. detsembril avaldati Euroopa Komisjoni poolt 7RP esimesed konkursikutsed.

COST – Euroopa teaduse ja tehnoloogia alane koostöövõrk

COST võrgustik võimaldab rahvuslikult rahastatava uurimistegevuse koordineerimist Euroopa tasandil ja tema peamiseks eesmärgiks on läbi rahvusvahelise koostöö suurendamise tõsta Euroopa teaduse kvaliteeti.

Aastal 2006 toimus COSTis esimene avatud konkurss, millel oli enneolematu edu – kokku esitati 820 taotlust, millest 707 vastasid nõuetele. Teise hindamisvoorul läks 89 projekti. Lõplik nimekiri, mis koosnes 39 projektist, kiideti heaks kõrgemate ametnike nõukogu 20.–21. novembri istungil. Aasta jooksul algatati üldse 62 uut projekti, Eesti teadlased ühinesid neist viieteistkümnega.

Seoses COSTi tehniliste komiteede töö ümberkorraldamisega nimetati

2006. aastal erialakomiteedesse ka Eesti esindajad:

Biomeditsiin ja molekulaarsed bioteadused (BMBS)

- Andrus Tasa, Tartu Biotehnoloogia Park
- Jaak Truu, Tartu Ülikooli Molekulaar- ja Rakubioloogia Instituut

Toit ja põllumajandus (F & A)

- Are Selge, Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut
- Avo Karus, Eesti Maaülikooli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut

Metsad, nende tooted ja teenused (FPS)

- Paavo Kaimre, Eesti Maaülikooli Metsandus- ja maaehitusinstituut
- Aivo Vares, Eesti Maaülikooli Metsandus- ja maaehitusinstituut

Materjalid, füüsilised ja nanoteadused (PHYMANO)

- Marco Kirm, Tartu Ülikooli Füüsika Instituut
- Peeter Burk, Tartu Ülikooli Füüsika-keemiateaduskond
- Urve Kallavus, Tallinna Tehnikaülikooli Keemia- ja materjalitehnoloogia teaduskond

Keemia ja molekulaarsed teadused ning tehnoloogiad (CHE-MOL)

- Mihkel Koel, Tallinna Tehnikaülikooli Matemaatika-loodusteaduskond
- Juhan Sedman, Tartu Ülikooli Molekulaar- ja rakubioloogia instituut

Teadused Maast, bioloogiline mitmekesisus ning keskkonna juhtimine (ESSBEM)

- Rein Vaikmäe, Tallinna Tehnikaülikool
- Tõnu Meidla, Tartu Ülikooli Bioloogia-geograafiateaduskond
- Toomas Tammaru, Tartu Ülikooli Bioloogia-geograafiateaduskond

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad (ICT)

- Leo Mõtus, Tallinna Tehnikaülikooli Infotehnoloogia teaduskond
- Merik Meriste, Tartu Ülikooli Tehnoloogiainstituut

Transport ja linna areng (TUD)

- Tiit Metsvahi, Tallinna Tehnikaülikooli Ehitusteaduskond

Indiviidid, ühiskond, kultuur ja tervis (INSOCH)

- Raul-Allan Kiivet, Tartu Ülikooli Arstiteaduskond
- Mare Ainsaar, Tartu Ülikooli Teadus- ja arendusosakond

COSTi erialakomiteede liikmetest püüdsime ja püüame ka edaspidi kujundada tuge oma teistele tegevustele – oleme kaasanud neid ekspertidena erinevatesse aruteludesse ja üritustele.

6. aprillil toimus Eesti COSTi erialakomiteede esindajate seminar Tartus. Samuti olid erialakomiteede liikmed kutsutud ka COST kõrgemate ametnike nõukogu istungi raames toimunud üritustele.

27.–28.augustil toimus Pühajärvel COSTi seminar, millel osalesid Eesti COSTi tehniliste komiteede ning juhtkomiteede liikmed. Külalisesinejaks oli Soome COSTi koordinaator Eija Auranen (TEKES). Kuna COST ontihedaltseotud raamprogrammiga, siis kutsusime COSTi erialakomiteede liikmed ka detsembris toimunud 7. raamprogrammi avaseminarile.

Tähtsündmuseks oli kahtlemata 27.–28. juunil toimunud COSTi kõrgemate ametnike komitee istung Tallinnas ja Tartus. Kolmekümne kahest riigist saabunud 59 esindajat tervitas Tallinna Tehnikaülikooli teadusproktor Rein Vaikmäe, kes on ka ise COSTiga tihedalt seotud. Ta on ühe projekti juhtkomitee liige ning Eesti esindaja ühes erialakomitees.

Kõige tähtsamaks teemaks komitee istungil, eelkõige COSTi tulevikku silmas pidades, olid arutelud EL 7. raamprogrammi teemadel. Põhiosa toetusest COSTi projektidele on tulnud just raamprogrammidest. 7. raamprogrammist eraldatakse eeldatavasti COSTile Koostöö programmi alt ca 210 miljonit eurot.

Eestis toimuvat istungit ning võrgustiku arengut jääb kajastama Tartu Ülikooli Botaanikaäeda istutatud kanada tsuuga – puu istutas president Fransesco Fedi. Iga osaleja tagus Palmse mõisa sepikojas omale kaela 165. istungi mälestusmedali. Fotod sellest sündmusest on kättesaadavad: <http://www.irc.ee/csomeeting/>

TEADUSE POPULARISEERIMISE TUGIÜKSUS

SA Archimedese Teaduse populariseerimise tugiuksus korraldab Eesti õpilaste ja üliõpilaste teadustööde riiklikke konkursse, koordineerib Õpilaste Teadusliku Ühingu tegevust ja korraldab Eesti teaduse populariseerimise auhinna konkurssi. Samuti valmistatakse ette ja korraldatakse Eesti õpilaste osalemist Euroopa Liidu noorte teadlaste konkursil ja teistel rahvusvahelistel konkurssidel ning üritustel ja teaduse populariseerimise auhinna võitja osalemist Euroopa Liidu Descartes'i kommunikatsiooniahinna konkursil.

Õpilaste teadustööde riiklik konkurss

Haridus- ja teadusministeeriumi, sihtasutuste Archimedes ning Teaduskeskuse AHHA korraldatud õpilaste teadustööde konkurss toimus tänava juba viiendat korda. Konkursi peaesmärgiks on julgustada noori teadusega tegelema juba

enne ülikooli astumist. Teadushuvilistele noortele annab see konkurss võimaluse ennast proovile panna ja teistega võrrelda ning kohtuda sarnaste huvidega eakaaslastega nii Eestist, Euroopast kui ka mujalt maailmast. Korraldajatele annab see võimaluse tunnustust avaldada kõige tublimatele noortele teadlastele.

2006. aasta konkursile laekus 46 tööd, kokku 51 autorilt 31 koolist. Kõige enam oli töid Tallinna Reaalkoolist, Narva 6. Keskkoolist ja Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumist, aga esindatud olid pea kõik maakonnad.

Erinevalt varasematest aastatest oli 2006. aastal humanitaar- ja sotsiaalteemaliste tööde osakaal märgatavalt suurem – ligikaudu 50% tööddest. Uuritud oli näiteks Riisipere-Vaimõisa kitsarööpmelise metsaveoraudtee ajalugu, vanu mänguasju, euro kasutuselevõtu mõju Eesti majandusele, pihlakat meie rahvausundis, jumalinimesi erinevates religioonides, psüühikaprobleeme vibuspor-

dis, meedia mõju noorte hoiakute kujunemisel, inimeste mälestusi seoses Nõukogude Liidu okupatsioonidega. Teise poole moodustasid loodus- ja reaalteaduslikud (bioloogia, füüsika, matemaatika, infotehnoloogia) uurimused. Uuritud oli koerte elukeskkonda Tartulinnas, villast katkujuurt, elektromagnetkiirendite kasutamist satelliitide orbiidile saatmiseks, alternatiivseid võimalusi mobiiliaku laadimiseks.

Info kõigi konkursitööde teemade ja autorite kohta võib leida konkursi veebilehelt aadressil www.archimedes.ee/noorteadlased/.

Hindamisest

Töid hindas erinevate elualade esindajatest koosnev seitsmeliikmeline komisjon, kaasates vajadusel erinevate erialade eksperte. Hindamiskomisjoni kuulusid Rait Toompere (SA Archimedes, komisjoni esimees), Liilia Oberg (Haridus- ja teadusministeerium), Üllar Rammul (Tallinna Loomaaed), Tiiu Sild (SA Teaduskeskus AHHA), Katre Talviste

(Tartu Descartes'i Lütseum/ Tartu Ülikool), Dmitri Teperik (Kaitseministeerium), Henn Voolaid (Tartu Ülikool) ja Heno Ivanov.

Konkursi auhinnafond oli 50 000 krooni. Eraldi hinnati põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste töid ning lisaks anti välja mitmeid eripreemiaid. Gümnaasiumi vanuseastme esikoha pälvinud tööd pääsesid Eestit esindama EL Noorteadlaste konkursile, mis toimus Stockholmis ja juba 28. korda.

2006. a õpilaste teadustööde riikliku konkursi tulemused olid järgmised:

Põhikooli astme riiklikud preemiad:

I preemia (5500 krooni) – Victor Alari (Gustav Adolfi Gümnaasium) “Tuulelainete mõõtmine ja numbriline modelleerimine Küdema lahes”

II preemia (4500 krooni) – Kees Vanamölder (Nissi Põhikool) “Riisipe-re-Vaimõisa kitsarööpmeline metsaveoraudtee 1919–1924”

Gümnaasiumi astme riiklikud preemiad:

I preemia (6500 krooni) – Peeter Jürviste (Antsla Gümnaasium) “Eesti põhikooli lõpetajate keskkonnateadmiste seos isiksuse huvide ja enesehinnangutega”

I preemia (6500 krooni) – Martin Silts (Saaremaa Ühisgümnaasium) “Emakala viljakus ja embrüonaalne suremus”

II preemia (5000 krooni) – Igor Smirnov (Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa Kolledž) “Metanaali ja propaan-2-ooni uue kondenseerimissaaduse sünteesi ehitus ja omadused”

III preemia (3500 krooni) – Maarja Käger (Tallinna Tehnikaülikool) “Viskla küla”

III preemia (3500 krooni) – Mikk Simmulmann (Jõgeva Ühisgümnaasium) tööga “Vee karedus Jõgeva linnas”

Euroopa Liidu Noorte Teadlaste Konkursil Stockholmis esindasid Eestit 2006. aastal: Peeter Jürviste (Antsla Gümnaasium)

tööga “Eesti põhikooli lõpetajate keskkonnateadmiste seos isiksuse huvide ja enesehinnangutega”

Martin Silts (Saaremaa Ühisgümnaasium) “Emakala viljakus ja embrüonaalne suremus”.

Haridus- ja teadusministeeriumi diplomid:

Adrian Rannut, Tobias Rannut (Tallinna 21. Kool, Tallinna Muusikakeskkool) “Meedia mõjuväli noorte hoiakute kujunemisel”

Maari Põim (Tallinna Nõmme Gümnaasium) “Pihlakas eesti rahvausundis”

Madis Talmar (Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasium) tööga “Psüühikaprobleemid vibuspordis”

Janno Tilk (Kuressaare Gümnaasium) tööga “Ilmavaatlused, -võrdlused ja -ennustused Kuressaares juuni–august 2005”

Kristiina Tomasson (Tartu Komertsgümnaasium) tööga “Koerte elukeskkond Tartu linnas”

Eripreemiaid jagati järgmiselt:

Teaduskeskuse AHHA eripreemia (kaks pääset HEUREKA teaduskeskuse) – Eveli Verev – “Keskkonnasõbralikkusele viitavad märgid ja teod” (Tartu Kommertsgümnaasium)

Mänguasjamuuseumi eripreemia – Reeli Viikberg – “Mängudest ja mänguasjadest 1950.–1970. aastatel” (Vanalinna Hariduskolleeium)

Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia eripreemia – Mikk Simmulmannile (Jõgeva Ühisgümnaasium)

Sihtasutuse Archimedes eripreemia (osavõtt „17th International Wildlife Reseach Week’ist” Šveitsi Alpides) – Kaidi Kuusk – “Villane katkujuur Tõnuma rannas Saaremaal” (Lümanda Põhikool)

Briti nõukogu eripreemia („Student Summit 2006. Climate Change” Londonis) – Helena Erm – “Meteoroloogilised vaatlused Halinga valas” (Pärnu-Jaagupi Gümnaasium) ja Victor Alari (Gustav Adolfi Gümnaasium)

Intel ISEF 2007 konkurs New Mexico’s Albuquerque’s 13.–19. mai 2007 – Victor Alari (Gustav Adolfi Gümnaasium) “Tuulelainete mõõtmine ja numbriline modelleerimine Küdema lahes”

Eduka teadustööde juhendamise eest premeeriti järgmisi juhendajaid (4 3000 krooni):

Ain Karutoom – Nissi Põhikool (Kees Vanamöldri töö “Riisipere-Vaimõisa kitsarööpmeline metsaveoraudtee 1919–1924” juhendaja)

Mart Mölder – Saaremaa Ühisgümnaasium (Martin Siltsi töö “Emakala viljakus ja embrüonaalne suremus” juhendaja)

Urmas Raudsepp – Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide Instituut (Victor Alari töö “Tuulelainete mõõtmine ja numbriline modelleerimine Küdema lahes” juhendaja)

Arne Töldsepp – Eesti Keemiaõpetajate Liit (Peeter Jürviste töö “Eesti põhikooli lõpetajate keskkonnatead-

miste seos isiksuse huvide ja enesehinnangutega” juhendaja)

Inge Vahter – Saaremaa Ühisgümnaasium (Martin Siltsi töö “Emakala viljakus ja embrüonaalne suremus” juhendaja)

Eesti üliõpilaste teadustööde riiklik konkurs

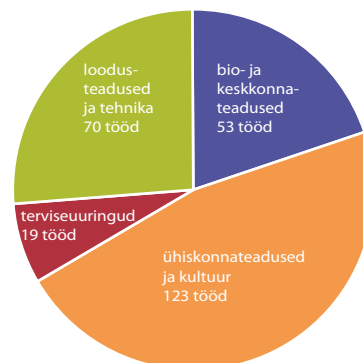
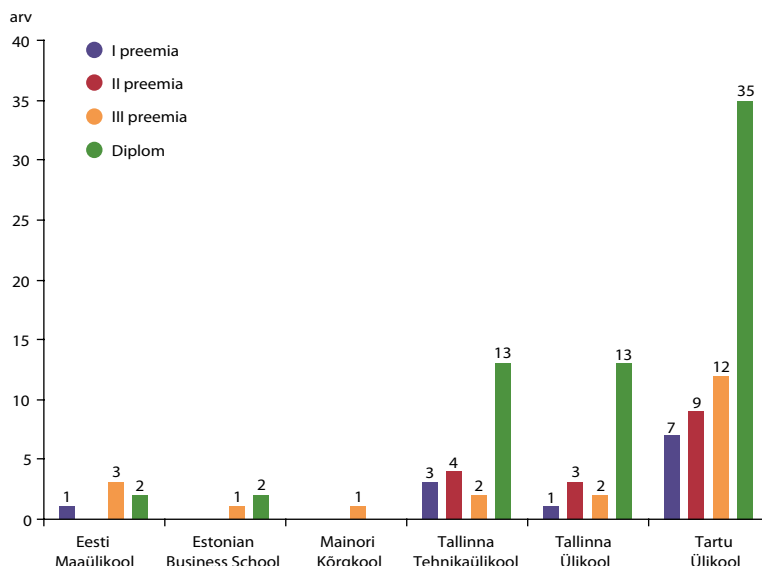
Üliõpilaste teadustööde riiklik konkurs on pikkade traditsioonidega üritus, mida on läbi aegade korraldanud Haridus- ja teadusministeerium ning alates 2005. aastast teeb seda koostöös ministeeriumiga sihtasutus Archimedes. Konkursi eesmärk on väärtustada teadus- ja arendustegevust üliõpilaskonnas; stimuleerida üliõpilaste aktiivsust teadus- ja arendustegevuse alal ning avaldada tunnustust teadus- ja arendustegevuses väljapaistvaid tulemusi saavutanud üliõpilastele ja üliõpilaskollektiividele. Töid hinnatakse kolmes tasemekategoorias (rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe-, magistriõppe- ning doktoriõppe üliõpilaste teadustööd) ning neljas valdkonnas

(bio- ja keskkonnateadused, ühiskonnateadused ja kultuur, terviseuuringud, loodusteadused ja tehnika). Konkursitöid hindab teadus- ja arendustegevuse eri valdkondade tunnustatud teadlastest, sihtasutuse Archimedes ja Haridus- ja teadusministeeriumi esindajatest moodustatud 16-liikmeline konkursikomisjon, mille esimeheks on Tartu Ülikooli professor Risto Tammelo. Kõik tööd vaadatakse üle ka sõltumatute ekspertide poolt.

225 000 krooni suuruse auhinnafondiga konkursile laekus 2006. aastal rekordiline arv teadustöid – 265. Võrreldes 2001. aastaga on tööde arv rohkem kui nelja ja poole korra suurenenud. Töid laekus kokku 13 üli- ja kõrgkoolist, neist 152 osalesid bakalaureuse-, 87 magistri- ja 26 doktoriõppe kategoorias. Nii nagu varasematel aastatel, olid ka tänavu suurearvuliselt esindatud ühiskonnateaduste ja kultuuri valdkonna tööd (47%), tunnult oli tõusnud loodusteaduste ja tehnika valdkonna tööde arv – 26%. Samas oli aga 2005. aasta liidripositsiooniga võrreldes langenud bio- ja keskkonnateaduste valdkonnas laekunud konkursitööde osakaal – 20% (vt joonis).

Välja anti 114 preemiat (suurusega 7500, 4500 ja 3000 krooni) ja diplomit kolmes akadeemilise õppe tasemekategoorias. Kõrgkoolide loikes saavutasid enim preemiaid Tartu Ülikooli tudengid (vt joonis).

Laureaatide jaotumus kõrgkooliti

2006. aasta konkursi tulemused olid järgmised:

1. Bio- ja keskkonnateaduste valdkond

Rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Mario Saare (Tartu Ülikool), konkursitöö „Transkriptsiooniregulaatori AIRE ja transkriptsiooni koaktivaatori CBP mõju autoantigeenide ekspressioonile rakukultuuris”.

II preemia – Toivo Sepp (Tartu Ülikool)

III preemia – Marit Kasemets (Tallinna Ülikool)

III preemia Kairi Käiro (Eesti Maaülikool)

Magistriõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Deniss Klauson (Tallinna Tehnikaülikool), konkursitöö „Kütuselisandite fotokatalüütilisele oksüdatsioonile mõjuvate faktorite uurimine”

II preemia – Madli Linder (Tartu Ülikool)

II preemia – Monika Mortimer (Tallinna Tehnikaülikool)

III preemia – Marina Grigorova (Tartu Ülikool)

III preemia – Tiit Vaasma (Tallinna Ülikool)

Doktoriõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Elin Lõhmussaar (Tartu Ülikool), konkursitöö „Alleelse aheldatuse (LD) struktuuri uurimine Euroopa populatsioonides ja selle rakendused geneetilistes assotsiatsiooniuuringutes” eest;

II preemia – Leho Tedersoo ja Triin Suvi (Tartu Ülikool)

III preemia – Angela Ivask (Tallinna Tehnikaülikool)

III preemia Merrit Noormets (Eesti Maaülikool)

2. Ühiskonnateaduste ja kultuuri valdkond

Rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Nele Salveste (Tartu Ülikool), konkursitöö „Eesti keele normitud välted ja nende tegelik hääldus” eest;

II preemia – Anu Varblane (Tartu Ülikool)

II preemia – Kerti Vissel (Tartu Ülikool)

III preemia – Liina Kanger (Tartu Ülikool)

III preemia – Jaana Mari Kotilainen (Tartu Ülikool)

III preemia – Annika Kullerkan (Mainori Kõrgkool)

III preemia – Mart Laatsit (Tartu Ülikool)

III preemia – Kaia Läänemets (Tartu Ülikool)

III preemia – Rudolf Osman (Tartu Ülikool)

III preemia – Brit Veidemann (Tartu Ülikool)

Magistriõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Kati Pedaja (Tartu Ülikool), konkursitöö „Uute laensõnade kohanemine eesti keele morfoloogilise süsteemiga” eest;

II preemia – Anneli Veisson (Tallinna Ülikool)

II preemia – Elo-Hanna Seljamaa (Tartu Ülikool)

II preemia – Reeda Tuula (Tallinna Ülikool)

III preemia – Alis Tammur (Tartu Ülikool)

III preemia – Inga Kask (Tartu Ülikool)

III preemia – Tiit Sarv (Estonian Business School)

3. Terviseuuringute valdkond

Rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Julia Geller (Tallinna

Tehnikaülikool), konkursitöö „Hantaviirusantigeenide söeluuring väikenärilistel ning hantaviirusnakkuste laboratoorne diagnoosimine” eest;

II preemia – Triin Laisk (Tartu Ülikool)

II preemia – Miia Rõõm (Tallinna Tehnikaülikool)

III preemia – Katrina Kivimäe (Tallinna Tehnikaülikool)

Magistriõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Kaja Rahu (Tartu Ülikool)

II preemia – Mari-Liis Kalmus (Tartu Ülikool)

III preemia – Sirje Sammul (Tartu Ülikool)

Doktoriõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Triin Hallap (Eesti Maaülikool), konkursitöö „Viljakusega seotud tunnuste määramine Eesti ja Rootsi aretuspullide sügavkülmutatud/sulatatud spermas” eest.

4. Loodusteaduste ja tehnika valdkond

Rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste astmes:

I preemia Palle Kotta (Tallinna Ülikool), konkursitöö „Bilineaarsete sisend-väljundvõrrandite realiseeritavusest” eest;

II preemia – Katri Muska (Tallinna Tehnikaülikool)

III preemia – Lauri Sikk (Tartu Ülikool)

III preemia – Mark Fišel (Tartu Ülikool)

III preemia – Martin Langel (Eesti Maaülikool)

Magistriõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Marju Laars (Tallinna Tehnikaülikool), konkursitöö „(3S,3'S)-bimorfoliini asümmeetriline süntees ja tema derivaatide kasutamine organokatalüütilisel Michaeli liitumisel” eest;

II preemia – Taivo Lints (Tallinna Tehnikaülikool)

II preemia – Indrek Zolk (Tartu Ülikool)

Doktoriõppe üliõpilaste astmes:

I preemia – Els Heinsalu (Tartu Ülikool), konkursitöö „Anomaalne transport perioodilistes jõuväljades” eest;

I preemia – Meelis Käärrik (Tartu Ülikool), konkursitöö „Töenäosusjaotuste lähendamine hulka-dega” eest;

II preemia – Valter Kiisk (Tartu Ülikool)

Õpilaste Teaduslik Ühing

Õpilaste Teaduslik Ühing on ühenduslülid andekate ja uudishimulike noorte ning teadlaste vahel. ÕTÜ kaudu saavad õpilased leida endale juhendaja, kelle toel ja suunamisel uurida huvipakkuvat ainevaldkonda ning leida küsimustele vastused. Õpilastele on see võimalus tegevteadlastest juhendajate käe all teha tutvust akadeemilise maailmaga ning süveneda teadusliku uurimistöö võimalustesse huvipakkuval erialal. Samuti on ÕTÜ klubi, kus sarnaste huvidega noored kohtuda saavad.

ÕTÜ asutati 22. novembril 1980. aastal. Oma hiilgeaegadel koondas see ühing ligi 500 teadushuvilist noort, kellest mitmetest on tänaseks

saanud tuntud ja lugupeetud teadurid. 90ndate keskel ühingu tegevus soikus, kuid tänu ÕTÜ vilistlaste aktiivsele tegevusele ja riigipoolsele toele 2004. aastal Õpilaste Teaduslik Ühing taaskäivitati. Tänapäevaks on peaaegu kõik traditsioonilised üritused taastatud ja õpilasteaduse vastu on hakanud huvi tundma järjest enam noori.

2006. aastal leidis ÕTÜ kaudu endale teadlasest juhendaja 40–50 noort. Lisaks toimusid traditsiooniliselt kaks olulist üritust – suvelaager Viitna ja aastakonverents Tallinnas.

Viitnalaager

Traditsiooniline suvelaager Viitna puhkekeskuses leidis aset 13.–15. augustini. Ligi 50-l (poole rohkem kui 2005. aastal!) laagrisse kogunenud noorel teadusehuvilisel oli võimalus pisut enam kui kahe päeva jooksul mõtiskleda ja diskuteerida koos nimelike lektoritega erinevate maailmakäsitlusvormide üle.

Kui eelmises laagris räägiti põhiliselt sellest, mida teadus endast üldse kujutab, siis sel aastal püüti teadust

vaadelda erinevate maailmakäsitluste raamistuses, arutleti usu ja teaduse vahekorra ja ka laiemalt meid ümbritseva maailma ning sotsiaalse keskkonna üle. Nimetatud teemadel peeti õpilaste vahel esimesel laagriõhtul maha ka dispuut, mis lõppes ainult tänu sellele, et väljas läks pimedaks ja vaidlejad ei näinud enam üksteist.

Põnevatest uurijatest-mõtlejatest viibisid laagris professor Sirje Keevallik, kes rääkis, kuidas tehakse teadust ja mil määral see erineb mõnest teisest maailma tunnetamise viisist. Professor Peeter Lorents püüdis selgitada erinevate maailmakäsitlusevormide sarnaseid jooni. Marju Torp-Kõivupu tutvustas muinasjutu-, müüdi- ja muistendimaailma ning seda, kuidas inimesed endiselt usuvad nii vanu müüte ja ebauske kui ka loovad juurde uusi, mis mõjutavad meie igapäevast käitumist pea samavõrd nagu musta kassi minek üle tee. Einar Laigna rääkis oma maailmapildi kujunemise protsessist ja õhutas noori kuulajaid kahtlema kõiges, mida nad kuulevad, aga samas olema valmis ka oma arusaamu muutma. Akadeemik Enn Tõugu tekitas diskussiooni selle

üle, mida üldse on mõtet teadlasel uurida. Filosoof-professor Mart Raukas püüdis panna noori mõtlema meie ühiskonnas kehtivate sotsiaalsete normide vastuolulisuse üle.

Laagris viibis külalisena dr Gyözö Kovács, kes aitab organiseerida Ungaris ÕTÜle idee poolest sarnaseid tegevusi. Külaline oli meie laagrist vaimustatud ja arvas, et kui seni on neil peamiselt toimunud teaduslaagrid, kus noored saavad teha katseid ja uurida arvuteid, siis edaspidi püüaksid nad rohkem korraldada meie laagri sarnaseid diskussioone ja mõttevahetusi põnevate mõtlejate ja noorte vahel, mida seal seni veel tehtud pole.

ÕTÜ 2006. aasta konverents Tallinnas 9.–10. detsember

Sihtasutuse Archimedese ja Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia poolt korraldatud konverentsile Tallinnas kogunes ühtekokku 170 noort teadushuvilist.

Konverentsi esimesel päeval toimusid Tallinna 32. Keskkoolis valdkondlikud sessioonid, mida juhtisid Tartu Ülikooli taimeökoloogia dok-

torant Tsipe Aavik (loodusteaduste sessioon), füüsika eriala magistrant Mihkel Kree Tartu Ülikoolist (reaalia sessioon) ning Anastassia Zabrodska Tallinna Ülikoolist (humanitaaria sessioon).

Pärast valdkondlikke sessioone siirduti ühiselt Energiakeskusesse, kus oli lausa kolmel korral võimalik igasuguste põnevate leiutiste peal füüsikaseaduste kehtimist kontrollida.

9. detsembri hommikul jätkus konverents Eesti Teaduste Akadeemia saalis plenaarsessiooniga, mida juhtis Peeter Lorents ning kus kõnelesid Richard Villems, Anzori Barkalaja, Mihkel Kree ja Alar Aints. Õpilastest anti sõna valdkondlike sessioonide parimatele: Signe Toom Saaremaa Ühisgümnaasiumist tutvustas sõnnikumardikate bioloogiat ja nende esinemist tava- ja mahepõllumajanduses; Virge Tamme ja Valmar Aia Pärnu Ülejõe Gümnaasiumist andsid ülevaate kodutusest taasiseseisvunud Eesti Vabariigis ja Pärnus ning Liisa Randvoo Tallinna Saksa Gümnaasiumist jagas astronoomiaalaseid teadmisi.

Konverentsi lõpetasid põnevad retked Tallinna teadusmaastikul. Muuhulgas külastati Tallinna Tehnikaülikooli materjaliteaduse instituudi päikeselaborit, puidutöötlemise õpetooli, toidu- ja fermentatsioonitehnoloogia arenduskeskuse (TFTAK) laboreid. Robootika-teadusega sai tutvuda elektriajamite ja jõuelektroonika instituudis. Tutvust tehti ka Tallinna ülikooli keskkonnauuringute ja maastikuökoloogia osakonna laboritega ning kehalisi võimeid sai testida Tallinna ülikooli spordifüsioloogia laboris. Hääle ja heli omadustega sai lähemalt tutvuda Muusika- ja Teatriakadeemia muusikateaduse osakonnas ning Eesti Mereakadeemias katsetada laevasilla simulaatorit.

Eesti Teaduse Populariseerimise Auhind

2006. aastal asutasid Eesti Teaduste Akadeemia, sihtasutus Archimedes ja Haridus- ja teadusministeerium Eesti Teaduse Populariseerimise Auhinna. 2006. aasta auhinnafondiks oli 80 000 krooni.

Auhinna eesmärk on väärtustada ja ergutada teadustegevust avalikkusele tutvustavaid tegevusi ning avaldada tunnustust sellesuunalise silmapaistva töö eest üksikisikutele ja kollektiividele, kes on olnud edukad teaduse, teadussaavutuste ja teadlaste töö populariseerimisel ning laiemale avalikkusele mõistetavamaks tegemisel ning edukalt äratanud noortes huvi teaduse ja teadlase elukutse vastu.

Kandidaatideks võivad olla:

- tegevteadlased või teaduskollektiivid,
- trükiväljaannete esindajad,
- audio-visuaalse meedia ja elektrooniliste kanalite esindajad,
- innovatiivsete meetodite kasutajad,
- ja muude populariseerimisvahendite esindajad.

Konkureerida võivad:

- ühekordsed tegevused ja tegevuste sarjad,
- originaaltrükised,
- artiklid või artiklite sarjad,
- telesaated või -sarjad,
- audio-visuaalsed materjalid

Konkursile laekus 26 kandidaati, kelle hindamiseks loodi 7-liikmeline žürii, kuhu kuulusid Eesti Teaduste Akadeemia, Haridus- ja teadusministeeriumi, sihtasutuse Archimedes, Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia, Tartu Ülikooli Teaduskooli ja ajakirjanduse esindajad. Žürii otsustas välja anda ühe esimese ja viis teist preemiat.

Esimese preemia pälvis Eesti Füüsika Selts Teadusbussi „Suur Vanker” tegevuse käivitamise ja füüsikaminutiteest ETV Terevisiooniprogrammis. II preemia pälvisid Eesti Raadio ja Priit Ennet saate „Labor” ja teadus uudiste eest; Jaak Jaaniste ja Tartu Tähetorni Astronoomiaring, Tiit Kändler ja portaali teadus.ee, Eesti rahvusliku folkloorinõukogu poolt koostatud kogumik „Regivärsist nentraljadeni” ja Rein Veskimäe Ühiversumi sarja raamatute eest.

Eesti Füüsika Selts esindas Eestit Euroopa Liidu 2006. aasta Descartes'i kommunikatsioonipreemia konkursil ja pääses seal viie finalisti hulka, pälvides 5000 euro suuruse preemia.

EESTI TEADUSINFOSÜSTEEM (ERIS/ETIS)

Eesti Teadusportaal

**Eesti Teadusinfosüsteem
ERIS (aktiivses kasutuses
kuni 1. aprill, 2006)
www.eris.ee**

2006. aastal lisati andmebaasi 460 uut projekti ja taotlust, 85 isikut ning 284 elulookirjeldust. 31. märtsi seisuga oli infosüsteemis 4381 teadusteemat, 5919 isikut, 2635 avalikku elulookirjeldust. Eraldiseisvas andmebaasis Eesti teadlaste publikat-

sioonide kohta kõrge tsiteeritavusega rahvusvahelistes ajakirjades (ISI poolt refereeritavates ajakirjades) oli 5455 bibliokirjet.

Aasta alguses oli vaja teostada infosüsteemi ERIS arendustöid, sest uue infosüsteemi valmimine viibis.

ERISe abil toimus Eesti Teadusfondi grandilepingute ning sihtfinantseeritavate teemade lõpparuannete vastuvõtt, mistarvis loodi uued ajakohased sisestusvormid.

Loodi tehnoloogiline lahendus sihtfinantseeritavate teemade lõpparuannete edastamiseks välisretsensentidele.

ERISe andmed valmistati ette siirdeks ETISe andmebaasi. 2. aprilli seisuga edastati uue infosüsteemi realiseerijatele kõik ERISe abil 2005–2006. aastal koostatud taotlused, aruanded, lepingud ning teadlaste elulookirjeldused koos publikatsioonide ja juhendatud väitekirjade loenditega. Kokku 68 005 ERISe kasutajate poolt loodud andmebaasikirjet.

ERISe andmed valmistati ette ka siirdeks Euroopa Liidu projekti „IST World” raames loodavasse portaali.

Eesti Teadusinfosüsteem ETIS
www.etis.ee

Seoses uue teadusinfosüsteemi valmimisega muutus SA Archimedes roll teaduse infosüsteemi arendajast infosüsteemi haldajaks.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 7. aprilli 2006. a määrusele nr 92 asutati riiklik register „Eesti Teadusinfosüsteem”. Sihtasutus Archimedes on „Andmekogude seaduse” mõistes registri volitatud töötleja.

Uue süsteemi juurutamine ei kulgenud probleemideta. Infosüsteemi realiseerijat informeeriti pidevalt viigadest ja puudujääkidest, võimalusel testiti ETISe funktsionaalsust ja kasutusküpsust enne uusi aruandlus- ja taotlusvoore. Osaleti riiklike programmide, Eesti Teadusfondi ja sihtfinantseerimise vormide ettevalmistamises ja testimises. Esitati arvukalt ettepanekuid ETISe arendamiseks ja kasutajasõbralikumaks tegemiseks.

Osaleti publikatsioonide klassifikatsiooni väljatöötamise töörühmas ning klassifikaatori tehnilises ettevalmistamises.

Alates 1. maist hallati ETISE registreid ja loendeid, administreeriti uusi kasutajaid ning pakuti kasutajatuge. Loodi ETISE juhendi flash-video.

Juhendati ja koordineeriti ERISes sisalduvate publikatsioonide (37 300 publikatsiooni kirjet) sisestamist ETISesse Eesti Raamatukoguvõrgu konsortsiumi ELNET bibliograafi-de poolt.

ETISE andmekvaliteedi paremaks tegemiseks uuriti sisestatud publikatsioonide andmekvaliteeti, analüüsi-ti kirjastuste nimekirja, Eesti ajakir-jade klassifikaatoreid, eemaldati to-peltkirjeid.

Kuna ETISE andmestik ning andmekvaliteet ei anna finantseerijale kogu vajalikku informatsiooni, teos-tati TKNi büroo palvel baasfinant-seerimise andmete kontrolli (asu-tuste 1.1. publikatsioonid, mono-graafiate ja monograafia peatükki-de vastavus nõuetele), välisteadlaste

osakaalu uuring Eesti kategooriasse 1.2 liigitatud teadusajakirjades, va-hemikus 1998–2005 doktorikraadi kaitsnute andmebaasis „ISI Web of Science” indekseeritud publikatsioo-nide statistika.

TEADUSKOMPETENTSI NÕUKOGU BÜROO

Teaduskompetentsi Nõukogu (TKN) büroo on uus üksus SA Archimedes koosseisus. Alustasime tööd 1. veebruaril 2006 büroo juhataja ja 0,5 assistendiga. Büroo tegevused 2006. a olid seotud eelkõige TKN teenindamisega:

- TKN koosolekute ettevalmistamine ning läbiviimine
2005. a lõppenud sihtfinantseeritavate teemade lõppretsensseerimise korraldamine
2007. a sihtfinantseerimise taotlusvooru korraldamine.
- Järel doktorite aruannete kontroll.

2007. a sihtfinantseerimise taotlusi vaatas läbi uus, 2006. aasta 1. septembrist moodustatud Teaduskompetentsi Nõukogu. Lisaks TKNi liikmetele osales taotluste retsenseerimisel 80 tippteadlastest koosnev ekspertide kogu, sealhulgas 21 väliseksperti.

Kokku laekus 54 uue sihtfinantseeritava teema taotlust, milledest TKN soovitas rahastada 34 uut taotlust kogusummas 58,45 mln krooni. Negatiivsete otsuste osakaal (37%) näitab tugevat konkurentsi. (2006. aasta uu-

te teemade taotluste tagasilükkamise protsent oli 46,7; 2005 – 67%).

Sihtfinantseerimise jätkamiseks 2007. aastal laekus kokku 180 taotlust, mida TKN soovitas rahastada kogusummas 241,25 mln krooni. 2006. aastal sihtfinantseeriti kokku 226 teadusteemat, 2007. aastal kokku 214 teadusteemat. 2007. aastal rahastatavate teemade keskmine suurus on 1,4 mln krooni, mis on võrreldes 2006. aasta keskmisega (1,162 mln krooni) 20,5% võrra suurem.

2007. a rahastatud teemadest kuulub 42,7% loodusteaduste ja tehnikateaduste valdkonda, 27,2% bio- ja keskkonnateaduste valdkonda, 15,7% ühiskonnateaduste ja kultuuri ning 14,3% terviseuuringute valdkonda.

Lisaks oli büroo aktiivselt haaratud Eesti teadusinformatsioonisüsteemi ETIS käivitamisega seotud tegevustesse – osalesime ETISetöögruppide koosolekutel, süsteemi testimisel ja taotlejate juhendamisel ning ajakirjade andmebaasi koostamisel.

Koostöös HTMiga osalesime teaduse tippkeskuste uue vooru programmi ettevalmistamises, baasfinantseerimise

andmestiku kontrollimisel ning struktuurifondide perioodi 2007–2013 erinevate T&A ning kõrghariduse programmide ettevalmistamises.

TKNi büroo juhataja Madis Saluveer oli ka Eesti-Gruusia projekti „Teaduse administreerimise efektiivse mudeli loomine: ülevaade EL kogemustest ning soovitude väljatöötamine Gruusia Haridus- ja teadusministeeriumile T&A poliitika ellurakendamiseks” Eesti poolne koordinaator. Projekti raames viidi 2006. a Gruusias läbi neli seminari, millel esinesid prof Rein Vaikmäe Tallinna Tehnikaülikoolist ja prof Volli Kalm Tartu Ülikoolist. Gruusia üheksaliikmeline teaduse tippjuhtide delegatsioon viibis nädalasel tutvumisvisiidil Eesti ja Soome ülikoolides, teadusparkides ning tutvus T&A tugistruktuuride tööga.

Peale selle andis büroo välja igakuist elektroonilist T&A suundumuste uudiskirja, osales struktuurifondide meede 1.1 doktoriõppe jätkuprojektiga seonduvates tegevustes (ülikoolide teaduse infrastruktuuri seisu analüüs ning *full economic cost* mudeli rakendamise võimaluste uurimisel Eesti T&A asutustes.

EESTI ERA-MORE VÕRGUSTIK

Eesti välisteadlaste teabekeskuste võrgustik on osa üle-euroopalisest ERA-MORE võrgustikust, mida koordineerib Euroopa Komisjon. Võrgustiku liikmete (üle 200 teabekeskuse 32 riigis) ülesanne on anda mobiilsetele teadlastele ja nende pereliikmetele praktilist nõu ja abi kõigis mobiilsust puudutavates küsimustes. ERA-MORE liikmeteks Eestis on SA Archimedes (projekti koordinaator), Eesti Teaduste Akadeemia (projekti partner), Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Eesti Maaülikool ja Tallinna Ülikool.

2006. aasta põhitegevusteks olid:

- välisteadlastele mõeldud käsiraamatu uue trüki väljaandmine;
- koolitused ülikoolide personalile;
- Eesti teadlasmobiilsuse uuringu läbiviimise koordineerimine;
- mobiilsusportaalide võrdleva uuringu läbiviimine;
- portaali smartEstonia.ee täiendamine;
- osalemine üle-euroopalistes töögruppides ja koolitustel;
- võrgustiku siseriiklikud koosolekud ja infovahetus;
- võrgustiku siseuuringu läbiviimine (aruanne valmib jaanuaris 2007);
- osalemine välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu ettevalmistamisel, mis rakendab nn teadlaste direktiivi.

Aprillis andis SA Archimedes välja teise, parandatud trüki välisteadlastele suunatud käsiraamatust „The ERA-MORE Visiting Researcher's Guide to Estonia”. Käsiraamatu tiraaži tellimisel osalesid ka Haridus- ja teadusministeerium ning võrgus-

tikku kuuluvad ülikoolid. Käsiraamat on elektrooniliselt kättesaadav smartEstonia.ee portaali kaudu aadressil <http://www.smartestonia.ee/index.php?page=313>

Samas on kättesaadavad käsiraamatu esimese trüki tõlked vene, prantsuse ja saksa keelde.

Koolitused ülikoolide personalile jätkusid 2006. aasta kevad- ja sügissemestril uue hooga. Kui veebruaris-märtsis jätkasime koostööd juuba tuntud partneritega (Haigekassa, Sotsiaalkindlustusamet, Kodakondsus- ja migratsiooniamet), siis perioodil oktoobrist detsembrini lisandusid koolitajate hulka Välisministeerium, Eesti ENIC-NARIC keskus ja kõige kauaoodatamana – Maksu- ja tolliamet. Kokku korraldasime 2006. aastal 12 koolitust (6 Tartus ja 6 Tallinnas) osalejate koguvuga 249 (suur protsent osalejatest käis mitmel koolitusel, seega koolitatud inimeste arv on märksa väiksem). Koolitused katsid järgmisi teadlaste mobiilsusega seotud teemasid: ravi- ja kindlustus, sotsiaalkindlustus (pen-

sionid, peretoetused), elamisluba (elamisluba töötamiseks, elamisluba õppimiseks, Euroopa Liidu kodaniku elamisluba), viisad, välisriigi kvalifikatsioonide tunnustamine (sh võltsingud jne), maksustamine.

Koolituste tagasisideküsimustikele tuginedes võib väita, et kõik koolitused olid õnnestunud (osalejate hinnang hea või väga hea). 2006. a lõpus läbi viidud võrgustiku siseuuringu vastustest nähtub, et need ülikoolide töötajad, kes on osalenud kolmel või enamal koolitusel tunnevad, et nende kompetents välis-teadlaste nõustamise valdkonnas on tõusnud või isegi märgatavalt tõusnud. Koolituste kaudu on võrgustikul ka kontaktisikud kõigis mainitud asutustes, kelle poole võrgustiku liikmed saavad probleemide korral pöörduda. Seni on kõige enam vaja läinud KMA ja Välisministeeriumi kontaktisikute abi, tänu kellele on mitmed probleemid leidnud efektiivse lahenduse.

2006. aasta kevadel algas **Eesti teadlaste mobiilsusuuringu** ettevalmistamine. Uuringu läbiviijaks valiti kolme pakkumise hulgast Tartu Ülikooli Sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakond. Uuringu aruanne valmis novembris 2006 ning edastati Euroopa Komisjonile, Haridus- ja teadusministeeriumile ning võrgustiku liikmetele².

Suvel viis SA Archimedes läbi riikide **mobiilsusportaalide võrdleva uuringu**, mille eesmärgiks oli hea praktika kogumine Eesti mobiilsusportali smartEstonia.ee kvaliteedi tõstmiseks. Tulemusi tutvustas SA Archimedes ka Euroopa Komisjonile ning ERA-MORE võrgustiku kvaliteedi töögrupi liikmetele, kus uuring pälvis suurt huvi. Uuringu tulemustele tuginedes parandas SA Archimedes ka smartEstonia.ee portaali sisu. Läbi aasta käis jooksvalt **smartEstonia.ee täiendamine** uue infoga.

² 2007. a alguses valmis uuringust eesti- ja ingliskeelne trükis.

Meie uuringust inspireeritud ERA-MORE kvaliteedi töögrupp viis detsembri alguses läbi riiklike mobiilsusportaalide hindamise, kus Eesti portaali sai teiste riikide esindajailt kõrge hinnangu. Konkreetse abina ülikoolide rahvusvahelistumisele toetati jätkuvalt ülikoolide personalidokumentide tõlkimist inglise keelde, mis on vajalik töökohtade rahvusvaheliseks kuulutamiseks.

2006. aastal olid Eesti võrgustiku liikmed aktiivsed ka **üle-euroopalise võrgustiku töös**. Ülikoolide, TA ja Archimedese esindajad võtsid osa mitmest Euroopa võrgustiku koolitusest Brüsselis. Saadud teadmised nt „teadlaste direktiivi” ja kahepoolsete maksulepingute kohta on Eesti võrgustiku töös väga suureks abiks olnud. TA ja Archimedese esindajad osalesid regulaarsetel üle-euroopalise ERA-MORE võrgustiku kontaktorganisatsioonide koosolekutel, kus vahetati infot ning võeti vastu otsuseid võrgustiku edaspidise tegevuse kohta. Kristin Kraav (SA Archimedes) osales ERA-MORE töögrupis,

mis valmistas ette märtsis 2007 toimuvat aastakonverentsi. Anne Põitel (TA) liitus ERA-MORE kvaliteedi töögrupiga, mis tegeleb võrgustiku tegevuse kvaliteedi monitoorimise ja soovitude formuleerimisega.

Aasta jooksul toimus neli **Eesti võrgustiku kontaktisikute koosolekut**: 16.01.06, 05.04.06, 08.06.06 ja 30.11.06. Koosolekutel jagati infot, planeeriti siseriikliku võrgustiku tegevust ning võeti vastu otsuseid. Kevadel täienes ka Eesti võrgustiku veebipõhine suhtevõrk, mille kaudu alates 12. maist registreeritakse laekunud päringud (valdavalt e-posti või telefoni kaudu esitatud küsimused). 2006. aasta maist detsembrini registreerisid võrgustiku liikmed 117 päringut. Päringute mitte eriti suur arv kõneleb ühelt poolt Eesti vähesest atraktiivsusest välisestlaste hulgas, kuid kindlasti ka võrgustiku vähesest tuntusest – seda pigem Euroopa teadusüldsust laiemalt silmas pidades. Ka Euroopa Komisjon suunab 2007. aastal enam ressursse just teavitustöösse.

Valmistudes aprillis 2007 lõpetama võrgustiku käivitamiseks mõeldud 6RP projekti „Estonian Network of Mobility Centres”, alustas SA Archimedes novembris võrgustiku siseuuringu läbiviimist, et anda hinnang tehtud tööle ning saada sisend järgmise perioodi planeerimiseks. Siseuuringu jaoks intervjueriti võrgustiku liikmesülikoolide rektoreid/prorektoreid (vastavalt vastutusalade jaotusele ülikoolides), teadus- ja arendusosakondade juhte, välissuhte osakondade juhte, võrgustiku kontaktisikuid ja personaliosakondade juhte ning küsitleti neid ülikoolide töötajaid, kes olid osalenud vähemalt kolmel ERA-MORE koolitusel.

Olles ERA-MORE võrgustiku kaudu pidevalt kursis nn **teadlaste direktiivi** ettevalmistamise, vastuvõtmise ja rakendamise protsessiga, oli SA Archimedesel võimalik anda oma panus ka direktiivi ülevõtmiseks tehtud välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu ettevalmistamisse koostöös HTM teadusosakonnaga.

NETS ESTONIA

NETS Estonia programmi tuumaks on praktilise kogemuse ja sellele tugineva teadmise vahendamine edasijõudnud kolleegidelt alustavatele ettevõtjatele. Võrreldes eelmise aastatega pakkus NETS 2006. aasta programm alustavale ettevõtjale tervikliku toetust oma idee realiseerimiseks. NETS Estonia algatajaks on Šveitsi sihtasutus Gebert Rűf Stiftung ja läbiviijateks sihtasutus Archimedes ning Connect Eesti.

NETS programm sisaldas 2006. aastal:

Ettevõtluskoolitust

- Edastab kogemusi ja praktilisi teadmisi ettevõtte ja ettevõtja oskuste arendamiseks
- Suurendab enesekindlust globaalsete ambitsioonide teostamiseks
- Arendab edasi ettevõtja äriideed ja täpsustab tegevusplaani

Hüppelalual osalemist

- Koolitus lõpeb hüppelauaga kõigile 15 äriprojektile
- 15 äriprojekti esindajat presenteerivad oma äriprojekte ettevõtjatest, riskikapitalistidest ja äriinglitest koosnevale nn paneelile

Mentorlust

- 15 ettevõtjat saavad kümne tunni ulatuses nõustamist oma valdkonnas professionaalidelt
- Mentorkohtumiste edukuse suurendamiseks kontrollitakse 15 ettevõtja "kodutöö" kvaliteeti enne mentorkohtumisi

Edukate ettevõtete külastusi

- Firmakülastuste eesmärgiks on näidata alustavatele ettevõtjatele edulugusid Eesti kõrgtehnoloogilistest ettevõtetest, kellel on edukalt õnnestunud murda Eestist välja Euroopa ja maailma turgudele. Paralleelselt demonstreeritakse ka näiteid tagasilöökidest.

Firmakülastused olid planeeritud interaktiivse treeningu vormis, kus alustavatele ettevõtjatele esitati reaalseid probleeme, mida paluti neil analüüsida ning ka lahendusi pakkuda. Ettevõtjate endi küsimustele erinevate probleemide ja lahenduste kohta vastasid inimesed, kes reaalsete selliseid probleeme lahendanud on.

NETS koolituse läbiviimine

Mai kahel esimesel nädalavahetusel Toilas ja Haapsalus läbiviidud koolitus oli nii osalejate kui läbiviijate hinnangul väga edukas. Osalejate hinnang koolitusele oli keskmiselt 4,7 viie palli skaalas.

12.–17. novembril osalesid kaheksa netslast Suurbritannia reisil, mille käigus külastati Oxford ISIS Innovation

keskust, mis tegeleb ülikooli teadmis- te komertsialiseerimisega. Samuti kohtuti EASi esindajaga Londonis, Eestis elava Ameerika ja Londoni Business Schoolis õppiva ärimhe Justin Fiddleriga ja multimiljonäri Steve Purdhamiga. Lisaks olid pea- aegu kõigil osalejatel varem kokku lepitud kohtumised oma ärivaldkon- na ettevõtjatega.

Sponsorlus

Tallinn ja Tartu otsustasid toetada NETSi, pannes välja preemiad vas- tavast linnast pärit noortele ettevõt- jatele. Tartu pani välja 50 000 krooni ja aastase tasuta rendilepingu Tartu Teaduspargis. Tallinna preemia oli 50 000 krooni. Tartu Ülikooli klii- nikum pani välja 25 000 krooni pa- rimalle biomeditsiini-ettevõttele.

2006. a NETS Estonia innovaatiliste äriideede konkursi võitjad

Anton Litvinenko – intelligentne projektijuhtimistarkvara

Erkki Pung – trüki- ja veebiajakirja eeliste ühendamine

Evelyn Toomistu – tuua turule sõr- mikutest ja labakinnastest edasi aren- datud toode (1+3 sõrme või 2+2 sõr- me)

Fred Valk – andmetest varukoopiate loomise meetod, mis välistaks and- mete kadumise ka arvuti kõvaketta hävimise korral

Kaspar Paas – luua kingad, mille saab spetsiaalse luku abil vahetada nii tal- du kui ka kingapealseid

Madis Kauts ja kolleegid – toota demonstratsioonivahendeid, mida saaks kasutada koolis teaduslike teoo- riate demonstreerimiseks ja õppe- vahendina

Mario Plaas – transgeensete hiirte ja rottide disainimine ja kasvatamine ning loomkatsete läbiviimine

Marko Daljajev ja tema kolleegid – luua „nutikas skänner”, mis suu- daks analüüsida pabril olevat infor- matsiooni

Martin Kiilo ja tema kolleegid – ano- nüümsete jagatud kasutajaprofilide loomine, mis võimaldaks veebikoge- musi personaliseerida ning väikestel ja keskmistel ettevõtetel oma e-äri pa- remini edendada.

Meelis Kaldalu – freudistlik psühho- analüüsi portaal

Rain Uusen – elustiili brändi aren- damine

Reigo Ginter – taaskasutusse suuna- tud materjalist käsitööna valmista- tud aksessuaaride tootmine

Tanel Tarkmees – “silmapaistva” vee- bireklaami loomine

Tiia Rohelsaar – ehituskonstrukt- siooni muutev sisedisain

eTEN PROGRAMME

eTEN on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia poliitika alaprogramm, mille eesmärgiks on soodustada uute edukate avalikes huvides olevate e-teenuste rakendamist. Spetsiifilisemalt on programmi eesmärgiks kiirendada e-teenuste kasutuselevõttu, luues uusi võimalusi kodanike, ettevõtete ning organisatsioonide osalemiseks elektroonilises suhtlemises. eTEN ei finantseeri infrastruktuuri arengut, programmi keskmes on eeskätt uute teenuste turuletoomine. Arendustegevus on seejuures teisejärguline, esmaseks ülesandeks on prototüübi tasemel toimivate teenuste leviku laiendamine ning uute turgude otsimine.

Programmi peamiseks sihtgruppideks on väikese ja keskmise suurusega ettevõtted, avaliku sektori organisatsioonid ning teadus ja arendusasutused, kes omavahelises koostöös loovsid uusi või laiendatud interneti- ja online rakendusi laiemalt.

eTENi huviorbiidis on mitmeid aastaid olnud järgmised valdkonnad ning olulises osas need prioriteedid säilivad ka CIP (konkurentsi- ja innovatsioonivõime) programmi koosseisus: eValitsus, eTervishoid, eKaasatus, eÕpe, usaldus ja turvalisus, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted.

eTEN projektides võivad osaleda nii avaliku-, era- kui ka kolmanda sektori organisatsioonid, tüüpiliselt on kutsed üks kord aastas. Rahastamine toimub peamiselt kaasfinantseerimise põhimõttel – finantseerimise maksimummäär sõltub eeskätt projekti tüübist – äriplaani ning esmase prototüübi valmimist toetatakse kuni 50% ulatuses, teenuse tervikliku väljaarendamise puhul küündib taotleja omafinantseering aga 70%-ni.

2006. a kutse sulgus 19. mail ja sellest võttis osa 153 taotlust üle kogu Euroopa. 24st rakendusprojektist (Initial Deployment) sai üle lävepaku kokku 11 taotlust, 129st katseprojektist (Market Validation) kokku 38 projekti üle läve. Statistiliselt on suurem rõhk läinud rakendusprojektidele, kuivõrd Euroopa Komisjon soosib suurema mõjuga projekte, mille keskmes on teenuse *roll-out* mitmes Euroopa riigis korraga. Tõusnud on uutest liikmesriikidest pärit organisatsioonide osalus, mis küündib 15%-ni.

Eesti osalusel oli projekte kokku kuus, neist kolm tunnistati edukaks. Kaubandus-Tööstuskoja osalusel projekt ClearView arendab ASP-mudelil põhinevat portaali VKEdele. Projekti raames viiakse läbi piloodid kuues riigis, projekti sisuks on lokaliseerimine, äriline ja seadusandlik valideerimine, turuanalüüs ja äri/rakendamise planeerimine. Teine projekt, „ühe akna” printsiibil põhinev ning ASP-mudelil tuginev portaali VKE-dele. Projekti raames viiakse läbi pilootprojektid kuues riigis, projekti sisuks on

lokaliseerimine, äriplaneerimine, turuanalüüs ja äri/rakendamise planeerimine. R-Bay-nimeline projekt seab eesmärgiks luua eBay sarnane turuplats radioloogialaste eTervishoiu teenuste ostmiseks ja müümiseks. Radioloogide puuduse tõttu teatud kohtades ning tulenevalt nende liigküllusest teistes paikades leiab R-Bay konsortsium, et tavapärane eRadioloogia tules muuta eTuruplatsiks (eMarketplace), mis toimiks vahetuskeskonnana. Antud projektis osaleb Ida-Tallinna Keskhaigla.

Kolmas projekt CIDRE jõudis Eesti partneriteni alles peale projekti edukat hindamist ja läbi rahvusvahelise partnerotsingu ning selles osaleb Eestist Apprise OÜ. CIDRE projekt annab mobiilsetele ametnikele võimaluse pakkuda e-teenuseid kodanikele otse rahva kogunemiskohtades, arendades selleks otstarbeks välis- ja mobiilse teenuse osutamise infrastruktuuri.

eContent+ PROGRAMM

eContent+ on Euroopa Liidu innovatsiooniprogramm, mille eesmärgiks on infosisu³ parema ligipääsu ja kasutusvõimaluste tagamine, soodustamaks teabe ülekandumist ning uute e-teenuste teket Euroopale olulistes avaliku sektori valdkondades. Nendeks valdkondadeks on geograafiline info ja sellel põhinevad rakendused, e-õpe, digitaalne kultuuripärand ning teaduslik info (nn digitaalne raamatukogu).

³ infosisu all mõistetakse siin digitaalset rakenduslikku informatsiooni

Erinevalt eContenti programmist pannakse suurem rõhk infosisu kvaliteedile, mis loob teenustele semantilise kasutajaliidese ning arvutitoe jaoks arusaadava struktuuri ja sisu. Programmi visioonis soodustab e-teenuste kvalitatiivne arendamine informatsiooni ning teabe levikut, mistõttu tekkiv lisandväärtus ulatub konkreetse projekti kontekstist kaugemale.

eContent+ programmist võivad osa võtta kõik Euroopa Liidu liikmesriigid ning liituvad riigid, samuti programmiga assotsieerunud kandidaatriigid, kelle nimekiri avaldatakse programmi kodulehel. Programmi sihtgrupiks on peamiselt väikese- ja keskmise suurusega infosisu ettevõtted, avaliku sektori institutsioonid kui esmase info valdajad, kultuurisektor, uurimisinstituudid ning ülikoolid keerukamate sisuliste tegevuste realiseerijadena ja teadusliku info haldajatena.

Programm ei toeta teadustegevust, mistõttu projektid keskenduvad suhteliselt turu- ja lõppkasutaja läheda-

sele arendustegevusele. Programm sobib kõigile nendele organisatsioonidele, kes omavad ja/või pakuvad kommertsväärtusega infosisu. Kultuurivaldkonna puhul on loomulikult kommertsväärtust raske realiseerida, kuid kasuks tuleb visioon sellest, kuidas loodav rakendus iseisvalt opereeriks.

Programmis võivad olla tegevad nii avaliku sektori organisatsioonid, k.a. ministeeriumid, eraettevõtted, sihtasutused, MTÜd, teadus- ja arendusasutused, ülikoolid ja instituudid kui ka erasektori organisatsioonid. Projektid peavad olema piireületavad, tüüpiliselt kuulub ühte projektikonsortsiumisse 5–6 organisatsiooni.

eContent+ programm opereerib perioodiliste projektikonkursi kutsete alusel, mida publitseeritakse avaliselt kuni üks kord aastas. Kutses määratletakse ära ajavahemik, mille jooksul projekte Euroopa Komisjoni võib esitada, peale kutse sulgumist laekuvad projektid hindamisvooru ei jõua.

Projektid peaksid olema piisavalt kriitilise suurusega, et tagada projekti jätkusuutlikkus peale Euroopa Komisjoni poolse finantseerimise lõppemist. Tegelik suurus sõltub konkreetsest projekti tüübist, tegevuskirje (*action line*) prioriteetidest ja projekti enda olemusest. Projektis osalejad peaksid olema suutelised panustama projekti ka omavahendeid (kuni 50%).

2006. a vóorus olid Eesti organisatsioonid hästi esindatud – 19. oktoobri sulgumistähtajaga projektikonkursi kutsesse esitati Eesti taotlejate osavótol kokku 12 taotlust, millest pooled osutusid hindamistulemuste alusel edukaks ning kutsuti Euroopa Komisjoniga läbirääkimistele. Lóplikult rahastust saavate projektide arv selgub hiljem, kuid vaatamata sellele võib antud aastat lugeda edukaimaks läbi programmi ajaloo. Organisatsioonidest náitasid taas end tugevast küljest Eesti Rahvusraamatukogu, Miksike OÜ, Tiigrihýppe Sihtasustus, Tartu Ülikool,

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Eesti Maaülikool. Antud tulemused ilmestavad hästi Eesti e-óppe valdkonna head konkurentsivóimet Euroopa tasemel, samuti on vágagi konkurentsivóimelised kultuurisisu puudutavad lahendused. Eesti esindatus eContent+ kolmandas prioriteedis, geoinfo teenustes, on paraku nõrk ja edukaid taotlusi selles valdkonnas ei olnud. Samuti ei ole veel siiani úksi edukaks osutunud projekt olnud Eesti organisatsiooni koordineeritud, mis úhest küljest viitab, et úldjuhul omavad valdkonna organisatsioonid háid üle-euroopalisi kontakte ning on peamistes projektivórgustikes esindatud, teisalt veel ebapiisavat administratiivset vóimekust ise projekte alatada.

BILANSS

	31.12.2006	31.12.2005 korregeeritud
VARAD		
Käibevara:		
Raha	101 262 738	79 976 903
Nõuded ja ettemaksed	47 795 581	39 201 307
Varud	606	13 106
Käibevara kokku:	149 058 925	119 191 316
Põhivara		
Materiaalne põhivara	489 498	584 117
Immateriaalne põhivara	2 228	3 560
Põhivara kokku:	491 726	587 677
VARAD KOKKU	149 550 651	119 778 993
KOHUSTUSED JA NETOVARA		
Lühiajalised kohustused		
Laenukohustused	102 353	84 505
Võlad ja ettemaksed	146 117 866	118 453 854

Majandusaasta aruanne

Lühiajalised kohustused kokku	146 220 219	118 538 359
Pikaajalised kohustused		
Pikaajalised laenukohustused	160 589	157 929
Põhivara sihtfinantseerimine	491 726	587 677
Pikaajalised kohustused kokku	652 315	745 606
Netovara		
Akumuleeritud tulem	495 028	0
Aruandeperioodi tulem	2 183 089	495 028
Netovara kokku	2 678 117	495 028
KOHUSTUSED JA NETOVARA KOKKU	149 550 651	119 778 993

TULEMIARUANNE

	2006	2005 korrigeeritud
Sihtotstarbelised annetused ja toetused	125 009 072	93 402 164
Sihtotstarbelised annetused ja toetused põhivara finantseerimiseks	235 140	266 999
Tulu ettevõtlusest	50 400	114 063
Muud tulud	0	99 665
Kokku tulud:	125 294 612	93 882 891
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-17 739 056	-14 870 932
Jagatud annetused ja toetused	-85 250 814	-61 258 002
Tööjõu kulud:		
Palgakulu	-15 842 698	-13 133 629
Sotsiaalmaksud	-5 360 739	-4 396 597
Tööjõukulud kokku	-21 203 437	-17 530 226
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-235 140	-266 999
Muud kulud	-683	-90 380
Kokku kulud:	-124 429 130	-94 016 539

Majandusaasta aruanne

Põhitegevuse tulem	865 482	-133 648
Finantstulud ja -kulud:		
Muud finantstulud ja -kulud	1 420 513	700 069
Kahjum valuutakursi muutustest	-102 906	-71 393
Aruandeaasta tulem	2 183 089	495 028

RAHAVOOGUDE ARUANNE

	2006	2005 korrigeeritud
Aruandeperioodi tegevustulem	2 183 089	495 028
Korrigeerimine kulumiga	235 140	266 999
Korrigeerimine intressituludega	-1 420 513	-700 069
Korrigeerimine põhivara müügi kasumiga	0	-99 665
Korrigeerimine kahjumiga valuutakursi muutustest	102 906	71 393
Käibevara jääkide muutus	-8 594 274	-12 664 028
Varude muutus	12 500	19 434
Tegevusega seotud kohustuste muutus	3 183 385	519 470
Laekunud sihtotstarbelisi annetusi ja toetusi	149 984 099	122 857 818
Kulutatud sihtotstarbelisi annetusi ja toetusi	-125 587 656	-94 122 828
Rahavood tegevusest kokku	20 098 676	16 643 552
Põhivara soetus	0	-23 983
Põhivara müük	0	105 030

Majandusaasta aruanne

Saadud intressid	1 420 513	768 621
Rahavood investeerimisest	1 420 513	849 668
Tasutud kapitalirendi intresse	-11 766	-10 899
Tasutud kapitalirendi maksed	-118 682	-175 520
Rahavood finantseerimisest	-130 448	-186 419
Rahavoog kokku	21 388 741	17 306 801
Raha ja pangakontod perioodi alguses	79 976 903	62 741 495
Raha ja pangakontod perioodi lõpus	101 262 738	79 976 903
Valuutakursside muutuse mõju	-102 906	-71 393
Raha ja pangakontode muutus	21 388 741	17 306 801

Dear Reader,

The publication of this yearbook coincides with the 10th anniversary of the Archimedes Foundation.

During the first years of its operation we had few employees, every one of whom was up to date on all programmes the Foundation was running. Everything had to be done from scratch. It was an exciting time. Today Archimedes is administering more than fifty programmes and other long-term activities, in addition to a large number of projects. Now we can hardly claim to know all these inside out. It is also impossible at this point to go back to the simple days of the beginning of the Foundation. Hence, we have to be systematic. Our efforts in that direction have recently been crowned with success – the Archimedes Foundation was the second foundation in Estonia to receive the Quality Management System Certificate according to the international standard ISO 9001:2000. The certification audit was performed by the private limited company Bureau Veritas Eesti OÜ. Yet, this is just the first step. We are currently preparing a communication strategy that should help us also to present our work and activities to the general public in a clear and simple manner.

The use of public funds must be transparent, whether those funds come from the European Union or the Estonian Government. Therefore you will find a lot of figures in this book. This should, however, not be taken to downplay the importance of those less quantifiable activities that support transparency and clarify the aims that we seek to achieve. Allow me to cite as examples the Estonian Science Awareness Raising Award and the work that is being carried out with young people interested in science.

The year 2006 was a time of preparation for a leap into the next programming period: the EU education and research co-operation programmes for the period 2000–2006 were drawing to a close and a new generation of programmes was in the works. Expectations were running high. A number of experts were involved in the preparation process, a phone line had been dedicated to representatives of target groups to voice their opinions, and the budget forecasts were extremely positive. The prevailing opinion of the experts was that implementing the model of a knowledge-based society was the only way for Europe to maintain its global competitiveness, and therefore investments in scientific research and in improving the quality of education were required. Unfortunately, the budget negotiations soon showed that the Member States were

Archimedes Foundation in 2006

only willing to contribute a part of what was necessary in the view of the European Commission. Nevertheless, in comparison with the earlier appropriation levels the budgets of the cooperation programmes have significantly increased and the participating countries will hopefully also up the amounts under the respective items in their national budgets.

Knowledge-based economy and society do not, however, mean investing only in laboratories and in fundamental research. Ideally, they should be seen as aims whose pursuit goes hand in hand with reaching out to those who need support and motivation. An example of work in this direction is the training project entitled “The Possibility of Youth Work in Prison”, implemented under the EU’s “Youth” programme.

The list of target groups of the Archimedes Foundation has now expanded considerably. From the next year we will also participate in the implementation of the EU Structural Funds. This is an important recognition of the quality of our work, which is assured by the dozens and hundreds of experts who assist us every day with their informed opinions. Many thanks to all of you who have contributed your expertise to the Foundation!

Rait Toompere

Ülle Must

SOCRATES ESTONIAN NATIONAL AGENCY

The Socrates programme supports the development of education in Estonia along the lines of educational developments in Europe.

Socrates consists of eight actions targeted to different fields of education:

In addition, the SOCRATES Estonian National Agency organises intensive language courses for ERASMUS students arriving in

Estonia, funds the Bologna promoters and coordinates activities related to awarding the European Label to language learning projects. Among the more important fields of activity of the agency are the provision of training, various information activities, the promotion and dissemination of good practice and – especially recently – the organisation of European contact seminars.

Estonia has participated in the EU's SOCRATES programme of cooperation in the field of education since 1997. This makes 2006 the ninth year of operation of the agency.

The focus in 2006 was on the completion of Phase II (2000–2006) of Socrates. A new programme of life-long learning (the European Life-long Learning Programme) will be launched in Europe in 2007. The programme will take over the various Socrates actions and the Leonardo da Vinci vocational education and training programme which has been implemented separately until now. The year 2006 was marked

COMENIUS: school education	MINERVA: cooperation projects in open and distance learning and in ICT in the field of education
ERASMUS: higher education	OBSERVATION AND INNOVATION of educational systems and policies: EURYDICE – information network on education in Europe; NARIC – network of national academic recognition information centres; ARION – study visits for educational decision-makers
GRUNDTVIG: adult education	JOINT ACTIONS – cooperation between EU programmes
LINGUA: European cooperation projects for the development of language teaching	ACCOMPANYING MEASURES

by the completion of the previous programmes and laying the foundations for the new joint programme. During that year, preparations were made to merge the Estonian Leonardo Centre, which had so far been operating under the Innove Foundation, with the Archimedes Foundation as a unit of the latter. The merger will create a single institution to implement the EU Lifelong Learning Programme in Estonia and as such is intended to improve the efficiency of the programme's implementation.

The highlights of 2006 for the SOC-RATES Estonian National Agency were two big events that had been organised for the first time in 2005 and that will hopefully have started a tradition. The first was entitled **"Golden Autumn", a discussion seminars for national selection committees of all Socrates actions.** The second was the **EXPRO 2006 exposition of the results of the SOCRATES and LEONARDO DA VINCI projects in Estonia.** The Estonian Leonardo Centre

was also involved in the organisation of both events this year.

The **discussion seminar** for the members of the national Socrates and Leonardo selection committees, experts and regional promoters was organised in October. We presented an overview of the structure, management and cohesion of the new European Lifelong Learning Programme and discussed in the working groups the implementation of the new programme and the national objectives of Estonia within its framework.

The exposition of the results of Socrates and Leonardo projects entitled **"Cooperation in Education: EXPRO 2006"** was held in the Tallinn Flower Pavilion on 22 November 2006. 40 Socrates projects and more than 20 Leonardo projects were represented at the event. 26 general secondary schools and 20 vocational schools from all over Estonia were present, in addition to several institutions of higher education, various training centres, adult edu-

cation institutions, publishing houses, museums, etc. The exposition offered visitors exciting new products and results. Detailed information about these was available from the managers of the projects concerned. The event was intended to create opportunities for visitors to implement similar projects in their organisations. The exposition day was made more colourful by a number of interesting arrangements and activities: the Socrates & Leonardo Information Kettle offered information on the opportunities provided by the new programme, the Coffee Kettle proposed refreshments to participants and visitors alike, the project teams gave presentations and performed music as well as plays. We ended the day with the ceremony in which we gave recognition to the best Socrates projects and the winners of the Leonardo contest for excellence in the reflection of project results, presented Letters of Appreciation and acknowledged the work of the most efficient education promoters in Estonia by presenting them as a souvenir with

Archimedes Foundation in 2006

the Archimedes Hourglass designed by the glass artist Eva Käsper.

Since 2006, the Socrates Estonian National Agency has participated in two cooperation projects of the Socrates national agencies. The aim of the European Shared Treasures (EST) Project was to join the virtual EST database that has been created by the Socrates Italian Agency and contains the results of the Comenius projects and the Grundtvig learning partnerships. The participation of the Estonian Agency in the project will give the teams of the relevant Estonian projects the opportunity to make the results of their work more widely known. The second project we are participating in is the European Quality Label (E-Quality), which allows Estonian institutions that have completed a Socrates project to apply for European Quality Labels granted to educational projects of the highest quality so as to enable them to disseminate their results. Work with both projects will also continue next year.

In 2006, 173 Estonian schools submitted their applications for participating in a Comenius project. Grants were allocated to 125 projects. There were 109 applications for participation in training courses for teachers and education specialists, of which 76 were supported. 12 future language teachers who wished to go to a European school to teach there for a while (Comenius Assistantship) submitted their respective applications, all of which secured the grants sought. 15 schools submitted applications to host a Comenius assistant from abroad to teach a foreign language at their school; 10 schools found the matching Assistant.

Within the **Grundtvig action of adult education** in the beginning of October, during the Estonian Adult Learners' Week, the Grundtvig Day was organised for the second time already. The participants included approximately 40 persons interested in active international cooperation in the field of adult education.

In the last 2006 application round

of Grundtvig centralised projects, grants were awarded to 4 European cooperation projects that included a participating institution from Estonia, one of which would also be coordinated by Estonia. 50 applications for learning partnership projects were received, of which grants were awarded to 33. 43 applications for individual training grants were submitted, 20 of them were approved.

In total, 18 Estonian higher education institutions participated in the **ERASMUS action of higher education** in the academic year 2005/2006, including as first-time participants the Estonian Public Service Academy, the European University and the Tallinn Commercial College.

In the academic year 2005/2006, 511 students from Estonian universities spent study periods at a partner university and 243 teaching staff members taught in partner universities. Estonia has probably one of the best mobile teacher/student ratios in Europe—for each mobile teaching staff

member, we have 2 students studying at a university abroad. Across Estonian universities, the average percentage of students who participated in Erasmus programmes during the academic year 2005/2006 was 0.86. However, for the Estonian Music Academy, the corresponding figure was 5.5% and for the Estonian Art University, 4.3%.

A total of 59 students participated in the Erasmus intensive language courses (EILC) organised in languages that are used less widely in the EU.

Estonia's higher education institutions took an active part in central Erasmus activities in the academic year 2005/2006. They acted as coordinators in 5 intensive programmes and in one curriculum development project. Institutions from Estonia also appeared as partners in intensive programmes, in curriculum development programmes and in thematic networks.

Cooperation programmes linking higher education in Europe to higher education in third countries

Tempus is a European Community programme whose aim is to support the modernisation and reform of higher education in the partner countries in West Balkans, Eastern Europe, Central Asia, North Africa and Asia Minor by carrying out cooperation projects that bring together institutions from EU member states and partner countries. The year 2006 was the last year of the third stage of the Tempus programme. Together with the information offices of the Tempus programme in the Baltic countries, the Archimedes Foundation organised the "Baltic Tempus Information Day 2006: Cooperation plans for the Future", which was held on 26 September 2006 in Tallinn at the Conference Centre of the Reval Central Hotel. The information day brought together representatives of Lithuanian, Latvian and Estonian higher education institutions. The list of participants also included Mr Gilles Rebattet of the Tempus Unit of

the European Commission and the national coordinators of the Tempus Programme in Armenia and in Sweden, who all spoke about their experience with the programme.

In 2006 higher education institutions from Estonia were involved as partners in 3 joint European projects implemented under the Tempus programme: "Development of competency-based two-level curriculum in Meteorology" (University of Tartu), "Development of Master's Programme in Environmental Protection and the Rational Use of Natural Resources at Kyrgyz State University of Construction, Transport and Architecture" (Tallinn University of Technology) and "Building Research Capacity in Croatia" (University of Tartu).

In addition to that, the Tallinn University of Technology participated in 2 structural and complementary measures projects: "Developing standards for post-graduate education at Moldovan Universities" and "INDUTECH: Developing new ap-

Archimedes Foundation in 2006

proaches for work with industry at Turkmen engineering universities”.

Erasmus Mundus is a cooperation and exchange programme of the European Union in the sphere of higher education, the aim of which is to support high-level joint Master's programmes in Europe. The programme allows EU grants to be awarded to nationals of third countries pursuing Master's studies in the EU and to EU nationals pursuing similar studies in third countries.

In 2006 higher education institutions from Estonia were involved as partners in 2 consortia that offered joint Master's programmes approved by the European Commission: the University of Tallinn in the DILL (International Master in Digital Library Learning) the University of Tartu in the IMESS (International Masters in Economy, State and Society). Institutions from Estonia also participated in 3 projects aimed at increasing the attractiveness of European higher education: “Capacity Build-

ing and Promotion of Three Business Administration Specializations in Higher Education of Baltic States” (the Tallinn College of the Tallinn University of Technology), “Baltic-StudyNet: Promoting Baltic Sea Region Higher Education Worldwide” (the University of Tartu) and “ENDEAVOUR – Entrepreneurial Development as a Vehicle to Promote European Higher Education” (the University of Tartu).

Within the **language teaching action LINGUA**, 2 of the projects approved by the European Commission included an institution from Estonia: one Lingua 1 cooperation project to raise the awareness of the importance of language learning, and one Lingua 2 cooperation project to develop study aids for language learning.

Under the **information technology action MINERVA**, the European Commission approved one project in which an Estonian institution participated as a partner.

Under the **ARION action for educational decision-makers**, 40 applications for participation in Arion study visits were received for the grants allocated to Estonia. The number of applications has steadily increased every year, a mark of considerable interest in the programme. All of the 24 grants were awarded to qualified applicants and 9 applications were retained in the reserve list. In addition to funding an applicant's participation in a study visit abroad the Arion action also permits to arrange study visits to Estonia. As a rule, these visits are organised by former Arion participants. In the application round of 2006/2007 the Estonian study visits were organised by the company *Trainest OÜ* and the Pärnu Upper Secondary School for Adults on the topics “European integration in education” and “The school system in the Pärnu County”, respectively.

The work plan of the programme Eurydice, the **European information network on education**, tradi-

tionally distinguishes between regular annual activities and one-off projects involving specific activities. Under the heading of specific activities for 2006 we can cite the completion of the Estonian version of the “Thesaurus for Education Systems in Europe” (TESE) and the participation in the preparation of various other publications. In all these activities, “participation” consisted in communicating information about Estonia in the respective field by responding to extensive questionnaires, where necessary also having recourse to experts of the relevant field.

Among the more important activities of the **Estonian ENIC/NARIC Centre** in 2006 are the organisation of the annual conference of Enic/Naric networks in Tallinn, the preparatory work leading to the adoption of the regulations on the evaluation and recognition of qualifications issued abroad, extensive studies of the educational system of China, the completion of the procedures for receiving an international certificate

in the field of the educational system of the Russian Federation and in the spotting of false diplomas allegedly issued by an institution of the Russian Federation. Noteworthy activities also include the creation of a new web site and the preparation of a guide on the documents certifying the educational qualifications issued in the Republic of Estonia and in the former U.S.S.R. as well as on the correspondence between the two. In 2006, a total of 578 documents certifying educational qualifications awarded in 61 foreign countries were presented to the Centre for evaluation and assessment of their conformity with Estonian requirements.

The Centre also provided information concerning education in Estonia and wrote the corresponding chapters for several international databases or publications. In addition to that, responses were compiled to international surveys on the comparison of education systems.

Language learning and teaching initiatives

Language Label

The aim of the initiative is to motivate the people of Estonia to learn foreign languages more actively and to recognise and introduce to the general public individuals whose enthusiasm and example are worth following. The award of a Language Label is accompanied by a certificate from the European Commission and a grant from the Estonian Ministry for Education and Research.

Foreign Language Action of the Year

The title “Foreign Language Action of the Year” is intended primarily for the recognition of activities which are not directly related to formal studies. Both teachers and learners, also organisations or institutions that have supported foreign language studies can apply for the title.

Foreign Language Project of the Year

The title “Foreign Language Project of the Year” can be awarded to a novel and successfully completed international or local project that has encouraged people to study foreign languages and has offered innovative solutions. Individuals or organisations that have created or implemented language learning projects, materials, resources and solutions are eligible to apply for the title.

In 2006, a total of 22 applications were received for the three titles described above, of which the national jury regarded eight as worthy of the relevant certificate and a grant. Certificates and grants were presented on 26 September at the conference organised by the Estonian Ministry of Education and Research to mark the European Day of Languages.

EU “Youth” programme in Estonia in 2006	
Applications submitted	392
Projects supported	297
Share of successful applications (%)	76
Total funds disbursed (EUR)	2,120,399

ACTIVITIES AND RESULTS OF THE ESTONIAN AGENCY OF THE EU EDUCATIONAL PROGRAMME YOUTH

2006 was the last year of the 7-year programming period of the “Youth” programme of the EU. In comparison with the previous year of activities of the Estonian Office of the programme, the number of applications and the number of supported projects increased by 16% and 25% respectively, and the total of grants exceeded that of the previous year by 10m EEK.

1. “Youth” actions in Estonia

The importance of the themes of democracy, citizenship and other topics of social importance has considerably increased in comparison with the earlier application periods. At the same time, young people continue to be interested in engaging in joint discussions on cultural and environmental issues with their peers from other countries.

The year 2006 saw an increase in the number of projects that involved international partners from outside the

Action 1 – International youth exchanges	
Applications submitted	108
Projects supported	73
Total funds disbursed (EUR)	964,755

Action 2 – European Voluntary Service	
Applications submitted	164
Projects supported	138
Total funds disbursed (EUR)	562,999

ordinary circle of “Youth” cooperation countries. There were 12 international youth exchange projects of wide geographical scope (the corresponding figure for 2005 was 7), 6 of them in cooperation with partner countries from Eastern Europe and the Caucasus area, 4 in cooperation with countries from the Mediterranean region (EuroMed cooperation) and 2 in cooperation with countries from South-Eastern Europe.

Regular information days for young people interested in the European Voluntary Service (EVS) were organ-

ised in spring in the Estonian and in the Russian language. Two national information campaigns were arranged, in May and in September, including televised advertisements as well as web and outdoor advertising.

In 2006, a total of 22 organisations in Estonia where accredited to host “Youth” volunteers. In view of the fact that a large number of these organisations operate in areas from which few EVS projects have been submitted in the earlier years (broadly, the Ida-Viru, Pärnu or Jõgeva counties

and specifically, small rural settlements such as Tõlliste, Paistu, Rõuge, Paikuse, Orissaare, Kohila), this represents a particularly positive development.

2006 was a successful year also with respect to the involvement in “Youth” activities of young people with fewer opportunities – in total, 13 of the projects funded involved, among others, young people with mental and physical disabilities, ex-convicts and young people requiring special attention due to their complicated social situation.

Also in 2006, applications for youth initiative projects were submitted by young people with fewer opportunities, amongst those a number of strong applications on behalf of young convicts serving their sentences in the Tartu Prison. While in 2005 the Tartu Prison was a first-time applicant, in 2006 already 3 new youth initiative projects were submitted by it, focussing in their activities on stained glass art, mini football and the restoration of books.

Action 3.1 – Youth initiatives and networking projects	
Applications submitted	52
Projects supported	40
Total funds disbursed (EUR)	142,655

Archimedes Foundation in 2006

The year 2007 was announced as the European Year of Equal Opportunities for All and preparations for it started already in 2006. For instance, the youth initiative project “Difference” submitted by the non-profit corporation “Diversity” proposed to put out in 2007 a publication addressed to 8th-formers in Estonian schools, featuring 13 portrait articles on representatives of various minorities. Another supported project that involved a publication also reflects social sensitivity considerations – in cooperation with children, the “*Muinasjutt*” (Fairy-Tale) Youth Group will prepare a book of fairy tales and donate the entire print run to the Pediatric Department of the Merimetsa Hospital for Infectious Diseases (in Tallinn).

The topics of the projects of 2006 were closely related to environmental and healthy lifestyle issues. Thus, the Estonian natural environment was the focus of the youth initiative project by the “*Rännuämblik 2*” (Travelling Spider 2) Youth Group

Action 3.2 – Future capital projects	
Applications submitted	19
Projects supported	15
Total funds disbursed (EUR)	60,666

and of the project “City Kids into Nature” by the non-profit corporation “*Toetuspunkt*” (Point of Support), while the Youth Group “*EI Tubakale*” (NO to Tobacco) will join the battle for the clean beaches of Estonia and for the healthy lungs of the country’s youth.

The number of applicants and of projects supported under Action 3.2 in 2006 was the highest for the duration of the entire programme—a total of 19 projects were submitted.

As in the previous years of the programme, the applications were mostly submitted by Estonian volunteers who had returned from European Voluntary Service assignments (70% of applicants). The substantive strength of the applications was significant. A large majority of the future capital projects supported were intended for the long-term (6–12 months) and were related to a socially sensitive topic (the status of disabled persons in the society, rais-

Action 5 – Support measures	
Applications submitted	45
Projects supported	31
Total funds disbursed (EUR)	389,325

ing environmental awareness, problems related to sexual minorities, etc.). A number of those projects also involved target groups with special needs (disabled children and young people, the homeless, etc.).

Action 5 was actively used in 2006 – both the number of applications and the number of projects supported in that year were higher than ever. The increased intake of applications also means that a group of new applicants have discovered Action 5. Importantly, several organisations actively operating in the Ida-Viru County received support under the Action, which was also used by organisations and groups from Central Estonia and the Harju County.

The opportunity to submit applications for youth information projects, one of the 9 headings of support available under Action 5, had never been used before 2006. It was used twice during that year. The diverse interests of Action 5 applicants were characterised also by the fact that approximately a third of the projects sup-

ported involved so-called additional cooperation countries, including, for the first time ever, countries from Latin America.

A highly positive feature of the projects supported under Action 5 lay in the varied and topical selection of project themes, which ranged from activities related to fighting discrimination on various grounds to those related to societal developments – globalisation, consumer behaviour and active citizenship issues.

2. Involvement of young people with fewer opportunities in “youth” activities

Similarly to its earlier years, an important priority of “Youth” in 2006

was to involve young people with fewer opportunities and to support their active participation through information, consultation and training activities.

The completion of a long-term training project targeted to custodial institutions was an important milestone. The project has been very successful – by the time of the preparation of the yearbook, 9 youth initiative projects and 1 European Voluntary Service project have been launched as a result of the training provided. In the field of working with young people with fewer opportunities also activities targeted to special schools and to police forces were carried out. Those activities included information days

Projects involving young people with fewer opportunities					
	A1	A2	A3.1	A3.2	A5
Total projects supported	73	138	40	15	31
Projects involving young people with fewer opportunities	31	18	5	8	5
Share of projects supported (%)	42	13	13	53	16

about the possibilities of the programme and the provision of financial support for the participation of police officers dealing with juveniles in the training events of the programme and for youth projects initiated by the police.

In addition, work has continued with other priority target groups. For instance, the European Voluntary Service cooperated with young people with psychic disorders or mental disabilities and with their organisations in preparing those young people for voluntary service abroad. Young people with physical disabilities and the organisations representing them were also in the focus of the “International Youth Exchange” action. The involvement of and the development of tolerance among youth were the main topics of several projects also in the action “Support Measures”, for instance in the training organised by the TraDivarius Youth Group on opportunities for reducing homophobia, as well as

in the international training provided by the Tallinn Youth Work Centre on opportunities for using theatre and music to promote the social involvement of young people.

3. Training activities of “youth” Estonian National Agency

In 2006, the Estonian National Agency continued the implementation of training activities that had been developed and had proved their effectiveness in earlier years. The most important among these were regular training events aimed to support the quality of project applications under the programme’s actions. Considering the feedback received from project groups, the priority topics of the programme and the current trends in the field of youth work in Estonia and in Europe, the agency carried out an analysis of training concepts and modified these to ensure up-to-date training provision.

In total, **885 young people and youth workers** participated in the **95 national or international training**

events organised on the initiative or with the help of the agency¹.

In addition to regular training events, a Human Rights Forum was held in Tallinn on 12th December 2006 on the premises of the former Patarei Prison as part of the campaign “All different – all equal!”. The Forum brought together close to 70 participants from the fields of youth work and education to discuss possibilities for cultivating an awareness of human rights among young people. During the Forum, in cooperation with the Tartu Academy of Theology the Agency carried out a mini-survey entitled “Human rights as interpreted by youth workers” (<http://euroopa.noored.ee/inimoi-gused/>, in Estonian).

Since the concept of non-formal learning – i.e. voluntary learning

¹ Since the training activities of 2006 cover the supported activities of projects financed from the budget of 2006, which will continue during the first half of 2007, it is currently not possible to give definitive totals on training events or participant numbers.

that takes place outside schools in a flexible but still structured manner, that is learner-centred, for instance in the form of various training courses, study circles, self-initiative projects, etc. – needs to be introduced in more detail in Estonia, the Estonian National Agency has initiated a **web-based learning environment for non-formal learning**, which has been made accessible to the general public as of the beginning of 2007: <http://www.mitteformaalne.ee> (in Estonian).

CENTRE FOR ACADEMIC MOBILITY

The Centre for Academic Mobility coordinates national initiatives for the support of exchanges of students, members of the teaching staff and researchers, for the promotion of Estonian higher education abroad and for the implementation of other activities that support the internationalisation of higher education in Estonia.

For the Centre, the year 2006 was the beginning of several new activities. As a member of the Academic Cooperation Association (ACA) we were invited to take part in the European higher education fairs organised in Thailand and India. We prepared a series of new information materials for these events, which allowed us to accumulate many new ideas for the promotion of university studies in Estonia. As a member of the ACA, the Archimedes Foundation is involved in a project to improve the image of European higher education and raise the popularity of studying at universities in the EU. In cooperation with the Estonian Ministry for Education

and Research, as well as with various Estonian institutions of higher education we have been working to draft a higher education internationalisation strategy and to elaborate an action plan for its implementation. Notably, we have already succeeded in launching a support scheme for foreign doctoral students coming to study in Estonia.

Still, the bulk of our work in 2006 consisted in the management of our traditional scholarship programmes. Altogether 31.45m EEK had been allocated to the Centre. These funds were used to disburse more than 350 scholarships and grants in the course of the year.

The *Kristjan Jaak* Programme

The aim of the national *Kristjan Jaak* scholarship programme is to support the studies abroad of students of Estonian higher education institutions and the professional development stays abroad of the academic staff of those institutions. In total, 212 *Kristjan Jaak* scholarships were awarded for the academic year 2006/2007.

Archimedes Foundation in 2006

These awards can be subdivided into the following groups:

- In the category of programme studies (6–12 months), 25 Master's and doctoral students received a scholarship to support their study stays abroad. As usual, the majority of applications were submitted by

students of business administration and government (19 applications), of the arts (12) and of humanities (11). 11 of the scholarships were awarded to students of natural and exact sciences, technology and health care. The distribution of successful applicants by hosting country was as follows:

Hosting country	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Total
United Kingdom	2	10	9	21
Sweden	1	6	1	8
Finland	2	1	3	6
USA		1	4	5
France		4	1	5
Denmark	2	1	2	5
Germany	1	2	1	4
Spain	1		1	2
Ireland	1	1		2
Canada		1	1	2
Austria		1		1
Belgium		1		1
The Netherlands			1	1
Switzerland			1	1
Hungary	1			1
Russia		1		1
Total	11	30	25	66

- In the category of short-term studies (1–5 months), intended for Master's and doctoral students' short stays abroad, 51 scholarships were awarded. The number of awards was the highest in the fields of humanities (9), engineering studies (8) and natural sciences (7). The number

of applications from the fields of humanities, together with the social and behavioural sciences was the highest as usual. However, the preferences of the successful applicants had changed. Thus, Finland, which has traditionally been the

most popular hosting country selected by applicants in this category, was displaced from the head of the list in the academic year 2006/2007 by the United Kingdom (hosting 11 students), followed by Sweden (8) and Germany (6).

Target country	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Total
Finland	5	13	15	5	38
Sweden	7	4	5	8	24
Germany	3	8	7	6	24
United Kingdom		8	4	11	23
France	2	3	5	1	11
Denmark		2	4	3	9
USA	2	1	1	4	8
The Netherlands	3	1	2	2	8
Belgium		3		2	5
Austria		1	1	2	4
Italy	1	1	1	1	4
Spain			2	1	3
Canada	1	1		1	3
Other countries	2	5	3	4	14
Total	26	51	50	51	178

Archimedes Foundation in 2006

- 136 scholarships were awarded in the category of study visits (up to 21 days) of Master's and doctoral students and of professional development stays of young members of the academic staff. The highest

number of the successful applicants of 2006/2007 came from the fields of life sciences (23), followed by engineering studies (19) and natural sciences (19). The average scholarship awarded was of 12,710 EEK;

all awards together amounted to 1,728,632 EEK. The USA was the most popular hosting country in this academic year, overtaking the traditional European destinations as follows:

Target country	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	Total
USA	11	17	12	16	56
Germany	9	14	14	12	49
United Kingdom	10	11	11	4	36
Finland	5	11	6	8	30
Spain	8	10	6	3	27
Italy	4	8	9	6	27
France	6	5	5	7	23
Sweden	4	5	3	11	23
Norway	4	7	4	5	19
Greece		9	5	3	17
Russia	2	8	3	3	16
The Netherlands	2	6	3	5	16
Portugal	2	3	4	5	14
Austria	1	4	1	7	13
Hungary	3	2	2	6	13
The Czech Republic	2	4	1	5	12
Poland	2	4	4		10
Canada	1	5	2	5	13
Switzerland	4	2	2		8
Denmark	1	3	3		7
Other countries	6	20	25	25	76
Total	87	158	125	136	506

State-funded student places abroad

The funding of doctoral students' studies at foreign universities takes place within the framework of state-commissioned tuition services – doctoral studies abroad are supported in the fields of national importance. In the academic year 2006/2007 there were 62 students studying in foreign universities on student places funded by the Estonian Government. 47 of those had started their studies already earlier. Altogether 10 funded students defended their degrees during 2006/2007. The average total scholarship (including the tuition fee and child benefit) paid per student for 2006/2007 was 170,000 EEK. The largest number of doctoral students from Estonia to be hosted by the universities of any one country study in Finland, yet the numbers of students studying in the UK has increased significantly in the recent years. Sweden, Germany and France also belong to the more popular destinations.

Student grants under the Compatriot Programme

The Compatriot Programme is designed to offer young people who are of Estonian origin and live abroad an opportunity to study at an Estonian higher education institution. The student will be admitted to study on an independently-funded student place in Estonia and will receive a scholarship that covers his/her tuition fee, housing allowance, study allowance and travel expenses. There were 26 students studying in Estonian universities under the Compatriot Programme in the academic year 2006/2007; 9 of them enrolled at an Estonian university in 2006.

European University Institute

Starting from the academic year 2005/2006 Estonians can apply for a grant to study at the European University Institute (EUI) in Florence, Italy. The EUI is a research institution that offers doctoral and post-doctoral study programmes in eco-

nomics, law, history and social sciences. Only students with a mandate and a scholarship from a Member State of the EU are admitted. Estonia has currently been allocated 3 places for doctoral students, to be funded by the Archimedes Foundation. By the deadline of 15 January, the EUI had received three applications from Estonia.. Two of the applicants were invited to an interview and one of them was admitted. Two doctoral students have started their studies in 2005/2006.

The Young Scholar Grant

The programme for young scholars has been created in cooperation between the Archimedes Foundation, private companies and the Estonian Ministry of Education and Research. Its aim is to support the Bachelor's studies of talented Estonian upper secondary school leavers at prominent foreign universities. According to the agreement establishing the programme, the Estonian government will match the amount acquired from

private donors for the programme. The award of a grant will be decided on the basis of the average marks obtained by the applicant in state examinations, taking into account the information presented in the application and the interviews conducted with the applicant. The funds raised from private donors in 2006 amounted to 100,000 EEK, including the donation from the Archimedes Foundation. It was decided to award four scholarships of 50,000 EEK each, together amounting to 200,000 EEK. 13 students have been supported under this programme in the course of three years; 8 of them are studying in the field of natural and exact sciences and 3 in social sciences, business and law. 9 holders of grants for 2006/2007 have chosen to study in the United Kingdom, 2 in Germany, 1 in the US and 1 in Sweden.

Scholarships based on intergovernmental agreements

In the implementation of intergovernmental agreements, the task of the Centre for Academic Mobility is to distribute information, provide consultations, accept, inspect (in certain cases also select the successful applicants) and transmit applications, communicate with the international partners and the Estonian higher education institutions involved and disburse the grants. The Centre for Academic Mobility mainly supports students and members of the academic staff who come to Estonia on the basis of an intergovernmental agreement. The provision of support to Estonians who leave for another country pursuant to such an agreement is arranged by the host country, unless otherwise provided in the agreement. In total, the Archimedes Foundation disbursed support funds for 35 persons in the autumn semester of the academic year 2006/2007. 14 of them took part in the intensive languages courses organised during

the summer; the remaining visitors studied or worked at an Estonian institution of higher education or research. The highest number of the recipients of grants for the academic year 2006/2007 came from Hungary (14), followed by Italy (9), Poland (7) and the Ukraine (6). 34 persons were studying or working at the University of Tartu, 13 at the Tallinn University and 5 at the Tallinn University of Technology.

Information materials

The following information materials were developed by the Centre for the Academic Mobility in 2006:

- The new general website of the Centre that brings together information on all of its activities:
<http://www.archimedes.ee/amk>
(in Estonian)
- The “International Student’s Guide to Estonia” (print run: 5000, intended for free distribution in higher education institutions, government ministries, foreign missions, and at education fairs).

- The booklet “International Programmes in Estonian Universities” (print run: 1000, intended for free distribution to institutions of higher education participating in the EHEF (European Higher Education Fairs) project and at European higher education fairs in Asia.
- a flyer to promote the portal “Smart-Estonia” (print run: 5000, intended for free distribution in higher education institutions, government ministries, foreign missions, and at education fairs);
- Information materials (poster and flyer) to promote the programmes of “Kristjan Jaak” and “Estonia’s state-funded student places abroad” (print runs of 500 and 1000, respectively);
- large posters to promote Estonian higher education at international fairs;
- additions and updates to the information portal
<http://www.smartEstonia.ee>
(in English).

ESTONIAN HIGHER EDUCATION ACCREDITATION CENTRE

Last year Estonian Higher Education Accreditation Center organized 25 expert visits to Estonian higher education institutions. 203 programs were accredited. 173 programs received full accreditation, 21 conditional accreditation and 9 no accreditation. 103 foreign experts visited 21 Estonian higher education institution in the year 2006. Since 1997 1065 programs were accredited: 800 received full accreditation, 226 conditional accreditation and 39 no accreditation.

EUROPEAN UNION INNOVATION CENTRE

Main results of the year

The mission of the EU Innovation Centre is to support Estonian researchers and institutions engaged in research as their participation in various EU programmes.

The activities of the Centre fall into the following areas:

- EU cooperation programmes in the field of research and technology (framework programmes in the field of R&D, the COST network (European Cooperation in the field of Scientific and Technical Research))
- Estonian Research Information System (ERIS, ETIS)
- Science Awareness Raising Unit
- the Administration Unit of the Estonian Research Council
- the Estonian ERA-MORE (European Research Area – Mobile Researchers) network

- the NETS (New Entrepreneurs in Technology and Science) programme in Estonia
- Participation in various cooperation projects

For the EU Innovation Centre the year 2006 was marked by the implementation of previously agreed changes and by the preparations for the changes envisaged for the future. At the beginning of the year the Office of the Estonian Research Council started operation as a unit of the Centre. For the first time, the Centre announced and presented the Estonian Science Awareness Raising Award. Considerable effort was required by the preparations for the EU's new, 7th Framework Programme of Research and Development Activities (FP7). Starting April, we also had to deal with certain issues related to the EU's Structural Funds.

In addition to activities within Estonia we also organised several international events, such as the meeting of the Committee of Senior Officials of COST in Tallinn and in Tartu; the

seminars for humanities researchers from Central Asia held in Bishkek and in Tallinn; a partnership event in Tallinn for researchers and businessmen from the Ukraine, Moldova and Byelorussia; a visit of Georgian research executives to Tartu and Tallinn.

Our employees participated in the consortia of 23 pan-European projects and applied the experience gained there in organising local events (55), making presentations (71) and putting out publications (81).

In 2006, the Innovation Centre had 25 employees.

The 2006 yearbook is the last in which we are called the "EU Innovation Centre". Starting next year, our name will change to that of the "Centre for Scientific Cooperation".

EU cooperation programmes in the field of research and technology

The EU Innovation Centre of the Archimedes Foundation has been the Estonian contact organisation for EU framework programmes of research and development activities starting from the 5th of such programmes. The Centre is manned with consultants, i.e. national contact persons for particular themes as well as for horizontal issues that stretch across the entire framework programme. The task of those consultants is to provide every possible assistance to Estonian researchers, research institutions and companies with a research capacity in order to help them submit applications for funding and improve their chances of benefitting from the relevant EU programmes. The consultants will also provide guidance to successful applicants in the administration of the financing obtained.

The 6th Framework Programme of Research and Technological Development (2002–2006)

2006 was the last year of the 6th Framework Programme (FP6). The main tasks related to that programme were:

- 1) drawing conclusions from FP6 that is coming to a close and announcing the last calls for projects,
- 2) compiling definitive statistics regarding the Estonian participants in the programme,
- 3) making preparations for interviewing Estonian participants.

In addition to discharging the duties of national contacts, the consultants, in their respective fields, also participated in the work of the programme committees set up at the European Commission to administer FP6.

Conclusions on the current state of the Framework Programme

The information events organised by the Centre no longer included a general introduction to FP6. Instead, we focussed on providing information about the current developments and the last calls for projects. On some occasions, this was carried out as part of other events or in specific information hours organised to introduce calls for projects in a particular field. Here are two examples of the above:

- On 25 January an information day “EEK 2bn for IT Research and Development Activities in 2006: 6th call of the 6th Framework Programme in the field of information technologies” was held to introduce the last call for projects under the programme for information technology.
- On 27 January the most important event of the year for the ending Framework Programme was held in the Conference Hall of the Library of the University of Tartu: “Mid-term review of FP6:

the year 2005. Overview of the 7th R&D Framework Programme of the EU (2007–2013)”. The event was attended by 70 participants, including our German colleagues Ms. Kathrin Stratmann and Dr. Andre Schlochtermeyer (of the EU Office of the German Federal Ministry for Education and Research), both of whom made a presentation at the event.

With the end of the programme the number of inquiries about the performance of Estonia under FP6 increased. We published the respective information on our web site and in the Centre’s monthly newsletter *Innovaatika* (more than 600 subscribers). The Centre also published articles and information summaries both in the Estonian media and elsewhere. For instance, the article “Overview of Estonia’s participation in FP6 and prospects for FP7” appeared in *Cordis Wire* on 24 January 2006; a presentation titled “EU Framework Programmes and Estonia” was made at the international scientific conference “Russia and the EU: Prospects

for creating a common space of research and education”, which took place in Voronezh, Russia on 18 December 2006.

The e-manual “Guide to EU Framework Programmes. Research and innovation funding from the European Union”, available at <http://guide.irc.ee/> (in English) was compiled with the support of the Boosting Baltics Project (BBP) of the international co-operation (INCO) activities of FP7. The BBP was intended to help writers of applications to understand the system of the framework programmes and to provide guidance for the preparation and submission of projects.

Compiling definitive statistics regarding the Estonian participants of FP 6

Statistical information on the participation of Estonia in FP6 is available from several sources:

- 1) Members of programme committees have access to the CIRCA database administrated by the European Commission. That database

contains information on submitted applications and the results of their evaluation. To facilitate processing and use of these data, they are imported into an Access database, which at the end of 2006 contained information on 1107 projects.

Unfortunately, the quality and reliability of the information obtained from CIRCA varies considerably depending on the programme committee responsible. It should also be mentioned that some information is presented in the portable document format (pdf) which is inconvenient to use.

- 2) Twice a year, the European Commission publishes information about contracts awarded, i.e. about the successful applications. The latest of such publications was received on 17 July 2006.

Interviewing the Estonian participants

In order to obtain more detailed information and develop a better understanding of the participation of Estonian organisations in FP6, we have prepared a questionnaire on the basis of which interviews will be conducted. We decided to interview all participants of successful projects, as well as those organisations that submitted an application to act as a coordinator but did not succeed. This will mean interviewing more than 300 persons (out of the total number of four times as many applications).

Preparations for FP7

The next, 7th Framework Programme of Research and Technological Development (2007–2013) will open in 2007. One of the tasks of the FP consultants was therefore to participate in the working groups set up for different thematic areas of research and development activities and to assist in the preparation of Estonian positions for FP7.

The changes made in the new framework programme required a modification of the support structures both on the national and the EU level.

In order to involve the wider research community and disseminate information about the EU's Framework Programmes, the Centre organised various events in co-operation, amongst others, with the Finnish organisation TEKES and the Irish company Hyperion Ltd. These events were integrated into the process of elaborating Estonia's positions for FP7.

COST – network of European Cooperation in the field of Scientific and Technical Research

The COST network makes it possible to coordinate, on an EU level, the research activities funded domestically by the Member States. Its main aim is to improve the quality of European research through enhancing international cooperation.

The first **open call** for COST projects was announced in 2006 and represents a definite success – a total of 820

applications were submitted, 707 of which were eligible for support. 89 projects were submitted to the second round of evaluation. The final list of 39 projects was approved at the meeting of the Committee of Senior Officials (CSO) on 20–21 November 2006. Estonian researchers were involved in 15 of the projects initiated in 2006.

In connection with the reorganisation of the work of the COST technical committees in 2006, representatives of Estonia were appointed to specialised committees for particular scientific/technical areas. The Centre has invited these representatives to participate as experts at various discussions and events.

In addition to a national COST events that included a presentation by the Finnish COST coordinator Eija Auranen (of TEKES), the EU Innovation Centre organised the 165th CSO meeting. This important event took place in Tallinn and in Tartu on 27–28 June. The 59 COST representatives from 32 countries were greeted by Dr. Rein Vaikmäe, Vice

Rector for Research of the Tallinn University of Technology, a member of the steering committee of a COST project and the representative of Estonia in a COST technical committee.

The continued growth of the network will be symbolised and the meeting held in Estonia remembered by the Canadian hemlock fir planted in the Botanical Gardens of the University of Tartu by Mr. Francesco Fedi, President of COST. As part of the visit to the smithy of the Palmse Manor, each participant was also given the opportunity of personally forging a medal to take home a souvenir of the 165th meeting of CSO. Photos of the event are available at <http://www.irc.ee/csomeeting/>.

eTen programme

eTEN is an ICT policy action whose objective is to facilitate the implementation of new successful e-services that are regarded to be in the public interest. The programme aims to accelerate the take-up of e-services and to create new opportunities for

individuals, companies and organisations to communicate through electronic media. eTEN does not provide funding for the development of infrastructure. Instead, the programme is mainly focused on bringing new services on the market. For eTEN, development activities are of secondary importance – the primary task is to expand the distribution of the services that are proved to function as prototypes and to broaden the market for those services.

The main target groups of the programme are small and medium-sized businesses, public sector organisations and research and development institutions that could cooperate to create a new web or online application or expand an existing one.

The fields that for several years have formed the main focus of the activities of eTEN are the following: eGovernment, eHealth, eInvolvement, eLearning, trust and security, small and medium-sized businesses. These priorities will remain virtual-

ly unchanged within the Competitiveness and Innovation Programme (CIP).

eTEN is intended for supporting projects initiated by organisations from the public, the private or the third sector. Calls for projects are usually announced once a year. Funds are mainly provided as co-financing – the maximum rate of support depends above all on the type of the project. Thus, the preparation of a business plan and the completion of an initial prototype is normally eligible for support at the rate of up to 50%, whereas in the case of a project to develop a service from scratch the applicant may be required to contribute 70% of the costs involved.

The call of 2006 was closed on 19 May, at which point 153 applications from all over the EU had been received. From among these, 11 of the 24 Initial Deployment projects and 38 of the 129 experimental Market Validation projects were accepted as meeting the requirements estab-

lished for the applicants. According to the statistics, there has been an increased emphasis on projects of initial deployment since the European Commission favours projects which aim to roll out a service in several EU countries at the same time and are thus likely to have a broader impact. The participation of new member states has increased: in 2006, they were home to 15% of the organisations named in the applications.

There were six project applications that included an Estonian participant, three of which were successful. The ClearView Project, the Estonian participant of which is the Estonian Chamber of Commerce and Industry, intends to develop an SME portal based on the Application Service Provider (ASP) model. Pilot projects will be implemented in six countries and the essence of the project consists in content localisation, commercial and legal validation, market analysis and the planning/implementation of the business idea.

The second project consists in the implementation of a one-stop-shop SME portal based on the ASP model. The aim of the R-Bay Project is to create a marketplace similar to eBay for the purchase and sale of eHealth services in the field of radiology. In a situation where there is an insufficient number of radiologists in some places and an excessive supply of the same at others, the R-Bay consortium finds that the regular eRadiology should be turned into an eMarketplace, which would function as an exchange environment. The East Tallinn Central Hospital participates in this project.

The third project, CIDRE, reached Estonia through an international partner search that permitted the private limited company *Apprise OÜ* to sign up as a participant. The project will develop an infrastructure for the provision of mobile services in order to make it possible for mobile officials to provide e-services to citizens directly at the places where people gather.

eContent+ programme

eContent+ is an EU innovation programme whose objective is to make digital content more accessible and more usable in order to facilitate the transfer of information and the creation of new e-services in the public sector in areas that are important for Europe. These areas are: geographical information and the resulting applications, eLearning, digital cultural heritage and scientific information (digital libraries).

Unlike the earlier eContent programme, eContent+ places more emphasis on the quality of the information contained so as to create a semantic user interface for services and as well as coherently structured content for ease of computer support. The vision underlying the programme sees the qualitative development of e-services as conducive to the dissemination of information, thus likely to create added value beyond the immediate confines of a specific project.

All EU Member States and candidate countries associated with the programme can participate in eContent+. The main target group of the programme consists of small and medium-sized digital content companies, public institutions as the holders of the underlying information, the cultural sector, research institutes and universities as implementers of more complicated content solutions and administrators of scientific information.

Since the programme is not intended to support research activities, the project applications should focus on development activities which are relatively closer to the market and to the end user. The programme is above all intended for the organisations that have and/or offer digital content of commercial value. Since it is difficult to assess commercial value in the field of culture, it would be useful to have a vision of how to ensure the independent operation of the application created.

Public organisations (including government ministries), private companies and foundations, non-profit organisations, research and development institutions, universities and institutes can all participate in the programme. The proposed project must have a cross-border dimension. Typically, a project consortium will consist of 5–6 organisations. The eContent+ Programme operates on the basis of periodic calls for projects which, as a rule, are announced once a year.

The projects should be sufficiently large to ensure sustainability after the end of financing by the European Commission. The actual size depends of the type of the project, the priorities of the action line and the nature of the project itself. The participants should be able to make their own financial contribution to the project (up to 50%).

Estonian organisations were well represented in the application round of 2006 – they participated in 12 projects submitted to the European Commission by the closing date of

19 October. Half of these received a positive evaluation and were cleared to proceed to the negotiations stage. Although the number of projects that will receive funding from the Commission is not yet known, the year has undoubtedly set the programme off to a very good start. The organisations that, as usual, submitted strong applications, are the Estonian National Library, the private limited company *Miksike OÜ*, the Tiger Leap Foundation, the University of Tartu, the Estonian Academy of Music and Theatre and the Estonian University of Life Sciences.

The above results demonstrate the wider competitiveness of the organisations active in the field of e-Learning in Estonia. The solutions related to digitized cultural content were also highly competitive. Unfortunately, Estonia has been unable to replicate these successes in the field of geo-information services, the third priority area of eContent+, in which there were no successful applications from Estonian participants. It should also be pointed out that so far no success-

ful projects have been coordinated by an Estonian organisation, which seems to suggest that although our organisations tend to have good European contacts and are represented in the main project networks, their administrative capacity as yet remains insufficient for initiating projects of their own.

Estonian Research Information System (ERIS, ETIS)

Estonian Research Information System ERIS (actively used until 1 April 2006)
<http://www.eris.ee>

In 2006, 460 new projects and applications, 85 individuals and 284 CVs were added to the ERIS database. As of 31 March 2007, there were 4381 research projects, 5919 individuals and 2635 public-use CVs in the information system.

A separate database regarding the publications of Estonian researchers in ISI-indexed international journals contained 5455 bibliographic entries.

At the beginning of 2006 development work had to be carried out on the ERIS information system because the completion of the new information system was delayed.

Thus, new data input forms were created in ERIS, which made it possible to use the old system to collect the final reports in respect of both the grant agreements of the Estonian Research Foundation and the research themes that had received targeted funding.

A technical solution was found for forwarding the final reports of research themes that had received targeted funding to peer reviewers in other countries.

The data in ERIS were then prepared for transfer to the new ETIS database. On 2 April 2006, the information that existed at that moment in ERIS in respect of the applications, reports, contracts and researcher CVs together with the lists of their publications and of theses supervised by the researchers (a total of 68,005 database entries) was passed to the implementers of the new informa-

tion system.

The data in ERIS were also prepared for transfer to the portal to be created within the EU project “IST World”.

Estonian Research Information System ETIS

<http://www.etis.ee>

Upon the completion of the ETIS system, the role of the Archimedes Foundation changed from that of the developer of a research information system into that of the system's administrator.

Pursuant to Regulation No. 92 of 7 April 2006 of the Cabinet of Ministers of the Republic of Estonia, a new official register called “The Estonian Research Information System” was established. Under the Republic of Estonia Databases Act, the Archimedes Foundation has been authorised to process the data in the register.

The introduction of the new system did not, however, take place as smoothly as had been hoped. A number of errors and instances of in-

adequate functionality were brought to the attention of the implementers by the users. Whenever possible, the functionality of the system was tested before the new reporting and application rounds. The Centre participated in the preparation and testing of the application forms for the national programmes, the Estonian Science Fund and targeted funding. Numerous suggestions were made for the development of ETIS and for making it more user-friendly.

Representatives of the Centre participated in the working group that developed the classification scheme for publications and were involved in the technical preparation of the classification system.

On 1 May the Centre took over as the administrator of the ETIS register and started the registration of new users and the provision of help desk services. A flash video of the ETIS manual was created.

The Centre provided instructions for, and coordinated the entry of, the publications listed in ERIS (37,300 publication entries) into ETIS, which

was carried out by the bibliographers of the ELNET Consortium of the Estonian Libraries Network.

For the improvement of the quality of the data in ETIS we checked the information entered in respect of the publications, analysed the list of publishers and the classification systems used by Estonian scientific journals, and removed superfluous entries.

Since the information in ETIS has at times proved insufficient for the funding providers, the data for baseline funding (in particular, those regarding the ISI Web of Science indexed publications of institutions and the conformity of monographs and chapters of monographs to the requirements) were verified at the request of the Office of the Estonian Research Council. The Centre also carried out an analysis to establish the proportion of foreign researchers who have published in Estonian research journals, and compiled the statistics of publications indexed in the ISI Web of Science database of PhDs who defended their degrees in 1998–2005.

Administration Unit of the Estonian Research Council

The Administration Unit of the Estonian Research Council is a brand-new unit within the Archimedes Foundation. It started work on 1 February 2006 and its main task is to provide various support services to the Council. These services include:

1. providing assistance in evaluating new targeted research project proposals and final reports;
2. carrying out the operational activities of the Council;
3. liaising with the Estonian Ministry for Education and Research, as well as with universities and other R&D institutions in Estonia and abroad;
4. participating in the elaboration of various R&D policy documents;
5. representing the interests of the Research Council in various R&D policy bodies;
6. taking part in preparing various R&D analyses, surveys, etc.

Targeted funding is an important tool in the system of the public fi-

nancing of research in Estonia. It provides grants to teams of researchers for up to 5 years. In addition to targeted funding, the Research Council provides grants to Estonian research centres of excellence, supports the development of research infrastructure and channels baseline funding to universities and R&D institutes. The Council distributed about 40% of Estonian public R&D funding in 2006.

In 2007, the Research Council will provide targeted funding to 34 new and 180 ongoing research themes in the total amount of approximately 20m EUR. 42.7% of these research themes belong to the fields of natural sciences and engineering, 27.2% to bio and environmental sciences, 15.7% to social sciences and humanities, and 14.3% to life sciences.

The Administration Unit actively participated in preparing the new round of calls for Estonian research centres of excellence, as well as the R&D infrastructure support programme to be financed from the EU regional development funds.

Dr. Madis Saluveer, Head of the Administration Unit, also acted as the Estonian coordinator of the joint Estonian-Georgian TACIS project “Creating an Effective Model of Science Administration: review of EU best practices and elaboration of policy recommendations with the Ministry of Education and Research of Georgia”. The project aims to assist the Georgian Ministry of Education and Research and the Georgian National Science Foundation in defining a strategy and in elaborating transparent policies for the modernisation of the general R&D structures in Georgia as well as in formulating recommendations to improve Georgian legislative framework so as to bring it into conformity with EU standards.

The Administration Unit also disseminated a monthly electronic R&D policy newsletter “R&D policy Digest” to the Estonian R&D policy makers and administrators. And, last but not least – Dr. Saluveer is the Estonian NCP for the “Ideas” programme of FP7.

Science Popularization Unit

Estonian National Contest for Young Scientists at High School Level

The aim of the contests is to acknowledge the research carried out in Estonian high schools and to give recognition to young people who have achieved outstanding results in science.

In 2006, in cooperation with the Estonian Ministry for Education and Research and the AHHA Science Centre the Archimedes Foundation organised the fourth Young Scientists contest for Estonia’s school students.

Participation was open to 15–19-year-olds who had completed a study in any field of science. 58 papers by 70 authors from 37 schools were submitted to the contest of 2006.

These papers were evaluated by a jury of 8 members. In the first round of evaluation, the jury considered the written submissions, selecting 16 best entries whose authors were invited to the second round, which consisted in presenting their work in front of the jury.

The award pool for the contest was 50,000 kroons. The papers of compulsory school (up to the end of the 9th form) students and those of upper secondary school students were evaluated separately. Awards were also presented to the supervisors of the best studies. In addition to these, special awards were given out by the Estonian Academy of Young Scientists, the Archimedes Foundation and the AHHA Science Centre.

From among the recipients of the 1st Prize, the jury selected the students to represent Estonia in the EU Contest of Young Scientists. Estonian representatives at the EU Contest for Young Scientists in Stockholm in 2006 were:

- Peeter Jürviste (of Antsla Upper Secondary School) with the study entitled “The effect of environmental knowledge on the personal interests and self-assessment of Estonian compulsory school leavers”;
- Martin Silts (of Saaremaa Upper Secondary School) “Viviparous blenny (*Zoarces viviparus*) as an indicator of pollution in the Gulf of Riga”.

Estonian National Contest for Young Scientists at University Level

The tradition of organising Science Contests for university students in Estonia goes back to the year 1992. In 2006, for the second year in a row, it was organised by the Archimedes Foundation and the Estonian Ministry for Education and Research.

The contest was held on 3 levels: PhD thesis, MSc/MA thesis and BA thesis. The entries fell into 4 fields:

- (I) Science and Engineering (a total of 70 theses)
- (II) Biology and Environment (a total of 53 theses)
- (III) Medicine (a total of 19 theses)
- (IV) Social Sciences and Humanities (a total of 123 theses).

Altogether 265 young scientists from 13 universities (152 BA, 87 MSc and 26 PhD theses) competed for the 225,000 EEK award pool. The jury decided to grant 12 First, 16 Second and 21 Third Prizes (respectively of 7500, 4500 and 3000 EEK).

Young Scientists Association

The Estonian Young Scientists' Association (EYSA) is an organisation whose mission is to support and cultivate the scientific creativity of students in upper secondary school.

The EYSA provides young people interested in different fields of science a chance to communicate with their peers. The Association also gives them an opportunity to be involved in hands-on science, tutored by real scientists. This allows students to develop an understanding of what it means to be a scientist and to obtain their first experience of the field of science that interests them. The EYSA effectively acts as a link between talented young students and active scientists, providing those students with individual supervisors and feasible but nevertheless serious research topics. The results of completed research projects are reported in accordance with the rules for scientific theses and presented to other students as well as to scientists.

In addition to the everyday work in bringing together students and re-

searchers the EYSA also organised two traditional events in 2006:

- the 2-day Summer Camp in Viitna, Estonia took place in mid-August and brought together more than 50 students. The Viitna Camp provides an informal setting for young people to meet experienced researchers, academicians and theorists.
- the 2-day Conference in Tallinn took place in December and was attended by more than 170 participants. Students presented the results of their research and guest lecturers gave presentations on what it means to work in science. On the second day site visits to several research institutions in Tallinn were organized.

Estonian Science Communication Awards 2006

The Estonian Science Communication Awards were established in 2006 by the Estonian Academy of Sciences, the Estonian Ministry for Education and Research and the Archimedes Foundation. The founders set up an 80,000 EEK award fund with the

purpose of acknowledging the activities of and creating an incentive for those active in the field of science communication in Estonia.

There were 26 nominees for the awards, a notable number considering the fact that the awards was announced for the first time. The jury decided to grant one 1st and five 2nd Prizes of 40,000 and 8000 EEK, respectively. The 1st Prize was awarded to the Estonian Physics Association for the project of “The Big Dipper Science Bus” and the science minutes on the early morning programme of Estonian TV, the public channel. 2nd prizes were awarded to the radio programmes LAB and Science News, broadcast by the national public station, to the science portal *teadus.ee* (research.ee), to the team of Rein Veskimäe for the book series “UNIVERSE”, to a team of folklorists for their multimedia DVD on studies in folklore and to the organisers of public astronomy events at the Tartu Observatory. The Big Dipper Science Bus project also competed for the EU Descartes Prize for Science Communication in 2006 and won a Finalist Prize of 5000 EUR.

The Estonian ERA-MORE Network

The Estonian network of researcher mobility centres is a part of the European ERA-MORE network coordinated by the European Commission. The task of the members of the network (altogether more than 200 mobility centres in 32 countries) is to give practical advice and assistance to mobile researchers and their families in all aspects related to mobility. The members of ERA-MORE in Estonia are the Archimedes Foundation (project coordinator), as well as the Estonian Academy of Sciences (project partner), the University of Tartu, the Tallinn Technical University, the Estonian University of Life Sciences and the Tallinn University.

The main activities of the Estonian members of the network in 2006 were:

- publishing a new edition of the guide for visiting researchers;
- organising training events for the staff of member universities;
- coordinating the survey of researchers' mobility in Estonia;
- completing a comparative survey

of European researchers' mobility portals;

- updating the Estonian researchers' mobility portal smartEstonia;
- participating in the working groups and training events organised by the European Commission;
- organising national meetings and participating in information exchange within Estonia;
- conducting an internal survey of the Estonian network (the report was completed in January 2007);
- participating in preparing the bill of an Act to amend the Republic of Estonia Aliens Act, with the aim of implementing the so-called Researchers' Directive of the EU.

In April the Archimedes Foundation published the 2nd, amended edition of “The ERA-MORE Visiting Researcher's Guide to Estonia”. The online Guide is available through the smartEstonia portal at the address <http://www.smartEstonia.ee/index.php?page=313> (in English). Translations of the first edition of the Guide into Russian, French and German are also available in the portal.

Training events for university staff resumed with new vigour during the spring and the autumn semesters of 2006. While the training at the events of February and March was provided by experts from our long-standing cooperation partners (the Estonian Health Insurance Fund, the Estonian Social Insurance Board, the Estonian Citizenship and Migration Board), training during the events organised from October to December was enriched by the presence among the experts of representatives of the Estonian Ministry of Foreign Affairs, the Estonian ENIC-NARIC Centre and, as the longest-awaited partner, of the Estonian Tax and Customs Board. Altogether, 12 training events were organised in 2006 (6 in Tartu and 6 in Tallinn). The total attendance figure at these was 249. However, since there were many participants who participated in several training events, the number of individuals trained will be considerably lower. The training events covered the following topics related to the mobility of researchers: health insurance,

social insurance (pensions, family benefits), residence permits (work permit, student's residence permit, EU citizen's residence permit), visas, recognition of qualifications issued in other jurisdictions (including the spotting of forgeries, etc.), and taxation.

The feedback questionnaires returned by participants of the training events suggest that all those events were successful (evaluated as good or excellent). According to the responses to the internal survey of the network that was conducted at the end of 2006, the staff of universities who have participated in three or more training events feel that their competence in consulting visiting researchers has improved or even significantly improved.

The training events have permitted members of the network to find contact persons in all of the institutions that sent their experts to these events. In the case of a problem, the members of the network can turn now address the relevant contact person

directly. The assistance of the contact persons in the Citizenship and Migration Board and in the Ministry of Foreign Affairs has proved especially valuable and has enabled the network to find efficient solutions to a number of problems.

In the spring of 2006 the preparations started for conducting a **survey of researchers' mobility in Estonia**. The organisation that was commissioned to implement the survey was the Department of Sociology and Social Policy of the University of Tartu. The survey report was completed in November 2006 and has been sent to the European Commission, the Estonian Ministry for Education and Research and the members of the network².

In summer, the Archimedes Foundation conducted a **comparative survey of researchers' mobility portals** of different countries to gather good practice for the

² A publication on the survey was completed at the beginning of 2007 in both Estonian and English.

improvement of the quality of the Estonian researcher's mobility portal smartEstonia (<http://www.smartEstonia.ee>). The Archimedes Foundation presented the results also to the European Commission and to the members of the Quality Working Group of the ERA-MORE network, who took considerable interest in the survey. The results of the survey were used to improve the content of the smartEstonia portal. The portal was also **updated** throughout the year.

Inspired by the survey, the ERA-MORE Quality Working Group conducted an evaluation of national researchers' mobility portals at the beginning of December 2006. The results were highly encouraging for the Estonian portal, which was evaluated highly by representatives of other countries.

The Estonian network also continued to provide specific assistance for the internationalisation of Estonian public universities in the form of financial support for the translation of the staff bylaws of those universities into English, a precondition for

announcing academic vacancies internationally.

In 2006 the members of the Estonian network participated actively in the **work of the pan-European ERA-MORE network**. Representatives of Estonian universities, the Estonian Academy of Sciences and the Archimedes Foundation participated in several training events hosted by the European network in Brussels. The knowledge acquired concerning the so-called "Researchers' Directive" and bilateral taxation agreements has been very helpful in the work of the Estonian network. Representatives of the Academy of Sciences and the Archimedes Foundation participated in regular meetings of bridgehead organisations of the ERA-MORE network to exchange information and adopt decisions on further activities. Ms Kristin Kraav (of the Archimedes Foundation) participated in the working group which prepared the ERA-MORE annual conference organised in March 2007. Ms Anne Pöitel (of the Estonian Academy of Sciences) joined the ERA-MORE Qual-

ity Working Group which is engaged in monitoring the quality of network activities and in the formulation of recommendations.

Four **meetings of contact persons of the Estonian network** were held during 2006: on 16 January, 5 April, 8 June and 30 November. The participants in the meetings exchanged information, agreed a plan of the activities of the national network and adopted other decisions. In spring the web-based intranet of the Estonian network was updated and improved; starting 12 May, it allows the inquiries received (mainly questions asked by e-mail or over the phone) to be registered. From May to December 2006, 117 such inquiries were registered. The limited number of inquiries could be interpreted as showing that the attractiveness of Estonia among foreign researchers remains low. Still, in view of the fact that the ERA-MORE network is not very well known among the wider European research community, we should perhaps not attribute too much weight to that figure as yet.

Preparing for the completion in April 2007 of the FP6 project “Estonian Network of Mobility Centres” that had been intended for launching the network, in November 2006 the Archimedes Foundation carried out an **internal survey of the network** to evaluate the work performed and to obtain some input for planning the next working period. Rectors/Vice-rectors of the member universities were interviewed, also heads of research and development offices, heads of international relations offices, contact persons of the network, heads of personnel offices, and the university staff who have participated in at least three ERA-MORE training events.

Having been kept up to date through the ERA-MORE network on the preparation, adoption and implementation of the **Researchers’ Directive**, the Archimedes Foundation was in a position to assist the Estonian Ministry for Education and Research in making a contribution to the preparation of the legislation to amend the Aliens Act and bring it into conformity with the Directive.

NETS Estonia programme

The essence of the NETS Estonia Programme is the mediation of practical experience and the knowledge based on that experience from established businesses to starting entrepreneurs.

The NETS Prize is not a reward for the past but an encouragement to realise one’s business potential and opportunities in the future. The annual NETS competition of business ideas is organised in order to find the best start-up entrepreneurs. The selected group of knowledge-based business start-ups will be provided an opportunity to benefit from top-class training seminars and other events broadening their contact network.

The NETS Estonia Programme is modelled on the original NETS programme initiated by the Gebert Rűf Foundation in Switzerland. Estonia is the first country in which the Foundation decided to replicate the NETS Programme, and was selected due to its achievements in the field of innovation. The Archimedes Foundation is the Estonian partner in the programme.

Unlike the previous years, the NETS Programme of 2006 offered comprehensive support to business start-ups for the implementation of their ideas. The programme consisted of the following components:

Business training

The aim of the training was to:

- provide practical knowledge and share personal experience in starting a company and developing entrepreneurial skills;
- increase the self-confidence of start-up entrepreneurs to realise their ambitions on a global scale;
- develop the business idea of the start-up further and specify an action plan to implement it.

Springboard event

The training ended with a springboard event for all 15 business projects selected. All projects were presented to a panel consisting of entrepreneurs, venture capitalists and business angels.

Mentoring

Start-up entrepreneurs were able to benefit from up to 10 hours worth of consultations from the professionals of the relevant fields. In order to increase the chances of success of a meeting with the mentor, the quality of the homework of the participating entrepreneur was checked before the meeting.

Visits to successful businesses

The aim of the visits to successful businesses was to familiarize the start-up entrepreneurs the success stories of Estonian high-tech enterprises that have managed to make a breakthrough from Estonia to European and global markets. Visitors were also taken through examples of setbacks.

The site visits were organised in the form of interactive training during which actual problems were presented to start-up entrepreneurs, who were asked to analyse these and to offer solutions. The start-ups were also able to put questions concerning their particular problems and the

solutions adopted to people who are dealing with similar issues on a day-to-day basis.

The training conducted was a great success according to the evaluations of both the participants and the organisers. On a scale out of 5, the participants' evaluations averaged 4.7. Eight NETS participants requested and were granted the opportunity of a trip to the UK during the programme. They visited the Oxford ISIS Innovation Centre, which is engaged in the commercialisation of the knowledge built up at universities. They also met with the representative of the Enterprise Estonia Foundation in London, with the American businessman Justin Fiddler who lives in Estonia and studies at the London Business School, and with the multimillionaire Steve Purdham. In addition, almost all participants had also made appointments to meet entrepreneurs active in their intended field of business.

The two biggest Estonian cities, Tallinn and Tartu decided to support

the NETS Programme by allocating financial or other awards to successful young entrepreneurs from these cities. The city of Tartu put up a prize of 50,000 EEK and the grant of a year's funded lease of premises in the Tartu Science Park facility. The prize offered by Tallinn was 50,000 EEK. The Tartu University Clinics Foundation also set up a prize of 25,000 EEK for the best start-up biomedical company.

Annual Accounts

BALANCE SHEET AMOUNTS amounts in Estonian kroon (EEK)

	31 December 2006	31 December 2005adjusted
ASSETS		
Current assets:		
Cash	101, 262, 738	79, 976, 903
Accounts receivable and prepayments	47, 795, 581	39, 201, 307
Inventory	606	13, 106
Total current assets:	149, 058, 925	119, 191, 316
Fixed assets		
Tangible fixed assets	489, 498	584, 117
Intangible fixed assets	2, 228	3, 560
Total fixed assets:	491, 726	587, 677
TOTAL ASSETS	149, 550, 651	119, 778, 993
LIABILITIES AND NET ASSETS		
Short-term liabilities		
Loan obligations	102, 353	84, 505
Payables and prepayments	146, 117, 866	118, 453, 854

Total short-term liabilities	146, 220, 219	118, 538, 359
Long-term liabilities		
Long-term loan obligations	160, 589	157, 929
Targeted funding for fixed asset acquisitions	491, 726	587, 677
Total long-term liabilities	652, 315	745, 606
Net assets		
Accumulated income	495, 028	0
Income of the financial year	2, 183, 089	495, 028
Total net assets	2, 678, 117	495, 028
TOTAL LIABILITIES AND NET ASSETS	149, 550, 651	119, 778, 993

Annual Accounts

INCOME STATEMENT amounts in Estonian kroon (EEK)

	2006	2005 adjusted
Targeted donations and grants	125, 009, 072	93, 402, 164
Targeted donations and grants to fund fixed asset acquisitions	235, 140	266, 999
Income from business activities	50, 400	114, 063
Other income	0	99, 665
Total income:	125, 294, 612	93, 882, 891
Direct income from projects receiving targeted funding	-17, 739, 056	-14, 870, 932
Donations and grants disbursed	-85, 250, 814	-61, 258, 002
Labour expenses		
Salary expenses	-15, 842, 698	-13, 133, 629
Social tax	-5, 360, 739	-4, 396, 597
Total labour expenses	-21, 203, 437	-17, 530, 226
Depreciation and devaluation of fixed assets	-235, 140	-266, 999
Other expenses	-683	-90, 380
Total expenses:	-124, 429, 130	-94, 016, 539

Income from operating activities	865, 482	-133, 648
Financial income and expenses		
Other financial income and expenses	1, 420, 513	700, 069
Loss from changes in exchange rates	-102, 906	-71 393
Profit of the financial year	2, 183, 089	495, 028

STATEMENT OF CASH FLOWS amounts in Estonian kroon (EEK)

	2006	2005 adjusted
Operating income of the financial year	2, 183, 089	495, 028
Adjustment for depreciation	235, 140	266, 999
Adjustment for interest income	-1, 420, 513	-700, 069
Adjustment for gain from the sale of fixed assets	0	-99, 665
Adjustment for loss from changes in exchange rates	102, 906	71, 393
Changes in the balances of current assets	-8, 594, 274	-12, 664, 028
Changes in inventories	12, 500	19, 434
Changes in liabilities related to operating activities	3, 183, 385	519, 470
Targeted donations and grants received	149, 984, 099	122, 857, 818
Targeted donations and grants expended	-125, 587, 656	-94, 122, 828
Total cash flows from operating activities	20, 098, 676	16, 643, 552
Acquisitions of fixed assets	0	-23, 983
Sales of fixed assets	0	105, 030

Interest received	1, 420, 513	768, 621
Cash flows from investment activities	1, 420, 513	849, 668
Capital lease interest paid	-11, 766	-10, 899
Capital lease principal paid	-118, 682	-175, 520
Cash flows from financing activities	-130, 448	-186, 419
Total cash flows	21, 388, 741	17, 306, 801
Beginning balance of cash and bank accounts	79, 976, 903	62, 741, 495
End balance of cash and bank accounts	101, 262, 738	79, 976, 903
Effect of changes in exchange rates	-102, 906	-71, 393
Changes in cash and bank accounts	21, 388, 741	17, 306, 801

